SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach

International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context

Vydáva
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave

Issued by
Faculty of Law
Trnava University in Trnava

Vychádza štvrťročne
2017, ročník V.

Issued Quarterly
2017, Volume V.

ISSN 1339-5467

2017

3

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný internetový vedecký časopis zameraný na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach	International Scientific Online Journal for the Study of Legal Issues in the Interdisciplinary Context
Vydáva: Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika	Issued by: Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic
Vychádza štvrťročne	Issued Quarterly
2017, ročník V.	2017, Volume V.
URL časopisu: http://sei.iuridica.truni.sk	Journal's URL: http://sei.iuridica.truni.sk
Poštová adresa redakcie: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovenská republika	Editorial Office Postal Address: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovak Republic
E-mailová adresa redakcie: sei.journal@gmail.com	Editorial Office E-mail Address: sei.journal@gmail.com
Hlavný redaktor: Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.	Editor in Chief: Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.
Výkonný redaktor: Ing. Jana Koprlová, PhD.	Executive Editor: Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika	© Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic

ISSN 1339-5467

Redakčná rada

Hlavný redaktor

Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Výkonný redaktor

Ing. Jana Koprlová, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Predseda redakčnej rady

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.
- Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční členovia redakčnej rady

Doc. Dr. Christian Alunaru
- Universitatea de Vest "Vasile Goldiş" din Arad, Rumunsko

Professor Emeritus Eileen Barker, OBE, FBA
- London School of Economics and Political Science, Veľká Británia

Prof. Daniel Barnhizer
- Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohlávek, dr. h.c.
- VŠB TU Ostrava, Česká republika
- WSM Warszawa, Poľsko

Prof. Dr. Pavel Boyko
- Kubanskij gosudarstvennyj universitet, Ruská federácia

Prof. dr hab. Józef Ciągwa
- Uniwersytet Śląski w Katowicach, Poľsko

Prof. Elizabeth Clark
- Brigham Young University, Spojené štáty americké

Prof. Dr. Maximilian Fuchs
- Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Nemecko

Prof. Agnes Christian Chaves Faria Alexandrovna Dybova
- Pontifícia Universidade Católica do Rio de Janeiro, Brazília

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Professeur titulaire Louis-Léon Christians
- Université catholique de Louvain, Belgicko

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović
- Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Prof. Valentina Dmitrijevna Laza, PhD.
- Pyatigorskij gosudarstvennyj lingvisticheskij universitet, Ruská federácia

Doc. Dr. Sc. Aleksandra Maganić
- Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Assist. Prof. Nikos Maghioros
- Aristotelio Panepistimio Thessalonikis, Grécko

Doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.
- Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Tsuyoshi Nakano
- Sōka University, Japonsko

Prof. Dr. Dušan Nikolić
- Univerzitet u Novom Sadu, Srbsko

Prof. Alberto Patiño Reyes
- Universidad Iberoamericana, Mexiko

Francisca Pérez Madrid, Profesora titular de universidad
- Universitat de Barcelona, Španielsko

Prof. Dr. Meliha Povlakić
- Univerziteta u Sarajevu, Bosna a Hercegovina

Prof. Michele Rosboch
- Università degli Studi di Torino, Taliansko

Assoc. Prof. Maria Serafimova, PhD.
- Yugozapaden universitet „Neofit Rilski“, Bulharsko

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.
- Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Maďarsko

Prof. Charles Szymanski
- Vytauto Didžiojo universitetas, Litva
- Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Doc. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.
- Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Emmanuel Tawil, MC
- Université Panthéon-Assas, Francúzsko

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro
- Università degli Studi Mediterranea di Reggio Calabria, Taliansko

Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Manfred Weiss
- Goethe-Universität Frankfurt am Main, Nemecko

Em. o. Univ.-Prof. DDr. h.c. Dr. Rudolf Welser
- Universität Wien, Rakúsko

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.
- Univerza v Ljubljani, Slovinsko

Domáci členovia redakčnej rady

Dr. h. c. prof. JUDr. Peter Blaho, CSc.
- Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.
- Trnavská univerzita v Trnave

Dr. h. c. prof. JUDr. Peter Mosný, CSc.
- Trnavská univerzita v Trnave

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.
- Ekonomická univerzita v Bratislave

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.
- Trnavská univerzita v Trnave

Prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. PhDr. Adriána Švecová, PhD.
- Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční redaktori

Dr. Preeti D. Das
- Jawaharlal Nehru University, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.
- Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.
- Velikoturnovski universitet „Sv. Sv. Kiril i Metodii“, Bulharsko

Prof. Tatiana Aleksandrovna Senyushkina, Dr.
- Tavricheskaya akademia Krymskogo federalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo, Krymská republika

Jazykoví garanti

Ing. Jana Koprlová, PhD.
- slovenčina
- čeština
- angličtina
- nemčina

PhDr. Jozef Matúš
- francúzština
- ruština

Doc. JUDr. Peter Vyšný, PhD.
- španielčina

Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.
- poľština

JUDr. Ľubica Masárová, PhD.
- srbčina

Lea Prijon, Ph.D., Assist. Prof.
- slovinčina

Doc. Mgr. Martin Slobodník, PhD.
- čínština

Yuko Kambara-Yamane, M.A., Ph.D.
- japončina

Mgr. Shapoor Sahidi
- perzština – daríjčina

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Editorial Board

Editor in Chief

Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Executive Editor

Ing. Jana Koprlová, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Chairman of the Editorial Board

Prof. JUDr. Helena Barancová, DrSc.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Members of the Editorial Board

Assoc. Prof. Dr. Christian Alunaru
- "Vasile Goldiş" Western University of Arad, Romania

Professor Emeritus Eileen Barker, OBE, FBA
- London School of Economics and Political Science, United Kingdom

Prof. Daniel Barnhizer
- Michigan State University College of Law, United States of America

Prof. Ing. JUDr. Mgr. Alexander Bělohlávek, dr. h.c.
- VŠB TU Ostrava, Czech Republic
- WSM Warszawa, Poland

Prof. Dr. Pavel Boyko
- Kuban State University, Russian Federation

Prof. Agnes Christian Chaves Faria Alexandrovna Dybova
- Pontifical Catholic University of Rio de Janeiro, Brasil

Professeur titulaire Louis-Léon Christians
- Catholic University of Louvain, Belgium

Prof. dr hab. Józef Ciągwa
- University of Silesia in Katowice, Poland

Prof. Elizabeth Clark
- Brigham Young University, United States of America

Prof. Dr. Maximilian Fuchs
- Catholic University of Eichstätt-Ingolstadt, Germany

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović
- University of Zagreb, Croatia

Prof. Valentina Dmitrijevna Laza, PhD.
- Pyatigorsk State Linguistic University, Russian Federation

Assoc. Prof. Dr. Sc. Aleksandra Maganić
- University of Zagreb, Croatia

Assist. Prof. Nikos Maghioros
- Aristotle University of Thessaloniki, Greece

Assoc. Prof. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.
- Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Tsuyoshi Nakano
- Soka University, Japan

Prof. Dr. Dušan Nikolić
- University of Novi Sad, Serbia

Prof. Alberto Patiño Reyes
- Ibero-American University, Mexico

Francisca Pérez Madrid, Profesora titular de universidad
- University of Barcelona, Spain

Prof. Dr. Meliha Povlakić
- University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

Prof. Michele Rosboch
- University of Turin, Italy

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.
- Pázmány Péter Catholic University, Hungary

Assoc. Prof. Maria Serafimova, PhD.
- South-West University "Neofit Rilski", Bulgaria

Prof. Charles Szymanski
- Vytautas Magnus University, Lithuania
- Michigan State University College of Law, United States of America

Assoc. Prof. JUDr. Martin Štefko, Ph.D.
- Charles University in Prague, Czech Republic

Emmanuel Tawil, MC
- Panthéon-Assas University, France

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro
- "Mediterranea" University of Reggio Calabria, Italy

Prof. Dr. Dr. h. c. mult. Manfred Weiss
- Goethe University Frankfurt am Main, Germany

Em. o. Univ.-Prof. DDr. h.c. Dr. Rudolf Welser
- University of Vienna, Austria

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.
- University of Ljubljana, Slovenia

Internal Members of the Editorial Board

Dr. h. c. Prof. JUDr. Peter Blaho, CSc.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Assoc. Prof. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Ján Lazar, DrSc.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Dr. h. c. Prof. JUDr. Peter Mosný, CSc.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.
- University of Economics in Bratislava, Slovakia

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. Assoc. Prof. JUDr. Marek Šmid, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Assoc. Prof. JUDr. PhDr. Adriána Švecová, PhD.
- Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Editors

Dr. Preeti D. Das
- Jawaharlal Nehru University, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.
- Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.
- St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Bulgaria

Prof. Tatiana Aleksandrovna Senyushkina, Dr.
- Taurida Academy of Crimean Federal University named after V. I. Vernadsky, Republic of Crimea

Language Supervisors

Ing. Jana Koprlová, PhD.
- Slovak language
- Czech language
- English language
- German language

PhDr. Jozef Matúš
- French language
- Russian language

Doc. JUDr. Peter Vyšný, PhD.
- Spanish language

Mgr. et Mgr. Agnieszka Zogata Kusz, Ph.D.
- Polish language

JUDr. Ľubica Masárová, PhD.
- Serbian language

Lea Prijon, Ph.D., Assist. Prof.
- Slovenian language

Doc. Mgr. Martin Slobodník, PhD.
- Chinese language

Yuko Kambara-Yamane, M.A., Ph.D.
- Japanese language

Mgr. Shapoor Sahidi
- Persian language Dari

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 9-10
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Obsah

Jana Koprlová
Editoriál k jesennej edícii
SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2017 13

ŠTÚDIE

Igor Ivanovich Babin – Lyudmila Vasylivna Vakaryuk
Структурированность как свойство юридической
конструкции финансово-правовых институтов
(на примере налогового права Украины) 23

Andrea Olšovská
Ponuková povinnosť
zamestnávateľa a právna istota 42

Ľubica Masárová – Michal Maslen
"Ne bis in idem" Principle, Double Jeopardy Guarantee
and Their Application in the Fields of Punishment
and Sanctioning: Differences, Merits and Demerits 60

Jakub Handrlica
„Inter-administrativní pouto" správních aktů
v předpisech unijního práva 82

Daniela Hlobíková
Employment Protection
According to the European Union Law
and International Labour Law 114

Jana Koprlová
Comparison of Applying the Skip Navigation Links
in the Context of the Websites' Accessibility
of Central Public Administration Bodies
in the Bratislava Region
between the Years 2014 and 2017 134

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 9-10
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ESEJE

Božena Hrvoľová
Valuation of Certificates of Deposit 156

Anna Polednáková
Evaluation of Successfulness of Mergers and Acquisitions in the Slovak Republic's Economic Environment 165

INFORMÁCIE

Michal Maslen
Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic (Summarising Report on Project) 174

Informácie pre autorov 177

Etický kódex 189

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 11-12
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Contents

Jana Koprlová
Editorial for Autumn Edition
of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2017 18

STUDIES

Igor Ivanovich Babin – Lyudmila Vasylivna Vakaryuk
Structuredness as Property of Legal Construction
of Financial and Legal Institutes
(on Example of Tax Law of Ukraine) 23

Andrea Olšovská
Job-offering Obligation
of Employer and Legal Certainty 42

Ľubica Masárová – Michal Maslen
"Ne bis in idem" Principle, Double Jeopardy Guarantee
and Their Application in the Fields of Punishment
and Sanctioning: Differences, Merits and Demerits 60

Jakub Handrlica
"Inter-administrative Tie" of Administrative Acts
in the European Union Law 82

Daniela Hlobíková
Employment Protection
According to the European Union Law
and International Labour Law 114

Jana Koprlová
Comparison of Applying the Skip Navigation Links
in the Context of the Websites' Accessibility
of Central Public Administration Bodies
in the Bratislava Region
between the Years 2014 and 2017 134

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 11-12
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ESSAYS

Božena Hrvoľová
Valuation of Certificates of Deposit..156

Anna Polednáková
Evaluation of Successfulness of Mergers and Acquisitions in the Slovak Republic's Economic Environment..165

INFORMATION

Michal Maslen
Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic (Summarising Report on Project)..174

Information for Authors..183

Code of Ethics..193

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 13-17
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Editoriál k jesennej edícii SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2017

Ctení čitatelia, vážení priatelia,

dovoľte, aby som Vám predstavila tretie číslo piateho ročníka SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA, medzinárodného internetového vedeckého časopisu zameraného na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach.

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA vychádza pod záštitou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, zastúpeného predovšetkým odvetviami dejiny práva, teória práva, rímske právo, cirkevné právo, ústavné právo, ľudské práva a základné slobody, medzinárodné právo, európske právo, občianske právo, hospodárske právo a obchodné právo, pracovné právo, právo sociálneho zabezpečenia, správne právo, právo životného prostredia, finančné právo, právo duševného vlastníctva, trestné právo a kriminológia, prelínajúce sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín v najširšom zmysle, ku ktorým patria najmä medzinárodné vzťahy, verejná politika, verejná správa, psychológia, sociológia, demografia, manažment a marketing, medzinárodné ekonomické vzťahy, svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Časopis vychádza v elektronickej on-line podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch 31. marec, 30. jún, 30. september a 31. december, pričom ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií, esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou alebo dianím, recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu, a taktiež informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu.

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky v slovenskom jazyku, českom jazyku, anglickom jazyku, nemeckom jazyku, ruskom jazyku, francúzskom jazyku, španielskom jazyku, poľskom jazyku, srbskom jazyku, slovinskom jazyku, čínskom jazyku, japonskom jazyku, perzskom jazyku daríjčina a po vzájomnej dohode podľa aktuálnych možností redakcie aj v iných svetových jazykoch.

Webová stránka časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súbežne

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 13-17
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre zrakovo hendikepovaných čitateľov paralelne v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu prostredníctvom svojej osobitnej e-mailovej adresy. Zároveň webová stránka časopisu ponúka čitateľom vďaka uplatneniu dynamického responzívneho webdizajnu možnosť pristúpenia a prehliadania z akéhokoľvek zariadenia umožňujúceho prenos informácií prostredníctvom globálnej siete internet.

Aktuálne, tretie číslo piateho ročníka časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA ponúka celkovo šesť samostatných vedeckých štúdií, dve vedecké eseje, ako aj jednu informáciu v štyroch rôznych jazykoch – v angličtine, ruštine, češtine a slovenčine. V rámci rubriky „Štúdie“ v poradí prvá štúdia ponúka čitateľom veľmi komplexný a podrobný pohľad na otázku štruktúrovanosti ako vlastnosti právnej konštrukcie finančnoprávnych inštitútov uplatňovaných v rámci súčasného ukrajinského právneho poriadku, s dôrazom osobitne kladeným na oblasť daňového práva. Nasledujúca štúdia dôkladne analyzuje, sprehľadňuje a príkladne vysvetľuje problematiku ponukovej povinnosti zamestnávateľa a právnej istoty v pracovnom práve Slovenskej republiky. Tretia štúdia sa venuje veľmi podrobnému systematickému objasneniu, ako aj hĺbkovej analýze problematiky aplikácie zásady „ne bis in idem“, záruky ochrany pred dvojitým postihom a ich uplatňovania v oblastiach trestania a sankcionovania. V poradí ďalšia štúdia ponúka čitateľom systematické a hĺbkové vymedzenie a objasnenie kľúčových otázok tzv. inter-administratívneho puta správnych aktov v predpisoch práva Európskej únie. Piata štúdia podrobne predstavuje, sprehľadňuje, analyzuje a objasňuje problematiku súčasného stavu ochrany zamestnancov podľa práva Európskej únie a medzinárodného pracovného práva. Posledná, šiesta štúdia dôkladne analyzuje a hĺbkovo porovnáva zmeny zaznamenané v období rokov 2014 až 2017 v prístupnosti webových stránok ústredných verejnosprávnych orgánov v Bratislavskom samosprávnom kraji z hľadiska uplatňovania mechanizmu preskakovania navigácie (tzv. Skip Navigation Mechanism). Nasledujúca rubrika „Eseje“ ponúka dva ekonomicky zamerané vedecké príspevky predstavujúce a súčasne hĺbkovo analyzujúce na jednej strane problematiku oceňovania depozitných certifikátov a na strane druhej otázky hodnotenia úspešnosti fúzií a akvizícií v ekonomickom prostredí Slovenskej republiky. Finálna sekcia „Informácie“ prináša súhrnnú správu o vedeckom projekte s názvom Kultúrne a prírodné dedičstvo – právne nástroje jeho zachovania v Slovenskej republike.

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

V súvislosti s vydaním tretieho čísla piateho ročníka časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA by sme veľmi radi informovali všetkých jeho čitateľov, prispievateľov aj priaznivcov, že časopis bol úspešne zaregistrovaný v medzinárodných vedeckých databázach ERIH PLUS a IndexCopernicus International a požiadal o registráciu v ďalších medzinárodných vedeckých databázach. Súčasne by sme veľmi radi informovali aj o tom, že do okamihu vydania nového čísla časopisu zaznamenali jeho webové stránky celkom 120 krajín návštev (v abecednom poradí):

1. Afganistan
2. Alžírsko
3. Angola
4. Argentína
5. Arménsko
6. Austrália
7. Bangladéš
8. Barbados
9. Belgicko
10. Benin
11. Bielorusko
12. Bolívia
13. Bosna a Hercegovina
14. Brazília
15. Bulharsko
16. Burkina Faso
17. Curaçao
18. Cyprus
19. Česká republika
20. Čile
21. Čína
22. Dánsko
23. Dominikánska republika
24. Egypt
25. Ekvádor
26. Estónsko
27. Fidži
28. Filipíny
29. Fínsko
30. Francúzsko
31. Ghana
32. Grécko
41. Irak
42. Irán
43. Island
44. Izrael
45. Írsko
46. Jamajka
47. Japonsko
48. Južná Afrika
49. Južná Kórea
50. Kambodža
51. Kamerun
52. Kanada
53. Kazachstan
54. Keňa
55. Kirgizsko
56. Kolumbia
57. Kosovo
58. Kostarika
59. Kuvajt
60. Libanon
61. Litva
62. Líbya
63. Lotyšsko
64. Luxembursko
65. Macedónsko
66. Maďarsko
67. Malajzia
68. Malta
69. Maurícius
70. Mexiko
71. Moldavsko
72. Mongolsko
81. Panama
82. Peru
83. Pobrežie slonoviny
84. Poľsko
85. Portoriko
86. Portugalsko
87. Rakúsko
88. Rumunsko
89. Rusko
90. Rwanda
91. Saudská Arábia
92. Senegal
93. Seychely
94. Singapur
95. Sint Maarten
96. Slovensko
97. Slovinsko
98. Spojené arabské emiráty
99. Spojené kráľovstvo
100. Spojené štáty americké
101. Srbsko
102. Sudán
103. Sýria
104. Španielsko
105. Švajčiarsko
106. Švédsko
107. Taiwan
108. Taliansko
109. Tanzánia
110. Thajsko
111. Togo
112. Trinidad a Tobago

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 13-17
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

33. Gruzínsko
34. Guatemala
35. Guinea
36. Holandsko
37. Hongkong
38. Chorvátsko
39. India
40. Indonézia
73. Mozambik
74. Namíbia
75. Nemecko
76. Nepál
77. Nigéria
78. Nórsko
79. Nový Zéland
80. Pakistan
113. Tunisko
114. Turecko
115. Uganda
116. Ukrajina
117. Uruguaj
118. Venezuela
119. Vietnam
120. Zimbabwe

Obrázok 1 Teritoriálny prehľad krajín návštev webových stránok časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA do okamihu vydania tretieho čísla piateho ročníka

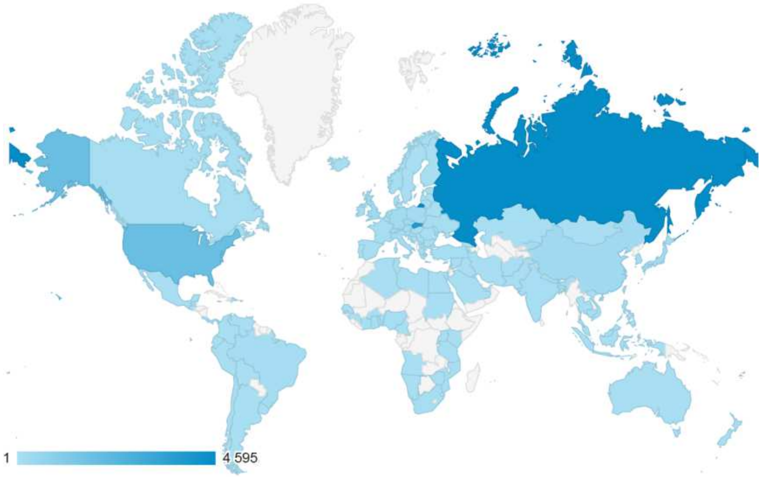

Prameň: Nástroje Google Analytics uplatnené na webových stránkach časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. Dostupné na internete: http://www.google.com/analytics/. © Google Analytics.

Pri príležitosti vydania tretieho čísla piateho ročníka časopisu by som sa veľmi rada úprimne poďakovala všetkým prispievateľom, ktorí doň aktívne prispeli a podelili sa tak s čitateľmi o svoje vedomosti, skúsenosti či nevšedné pohľady na problematiku právnych otázok v ich rozmanitých interdisciplinárnych súvislostiach, a rovnako tiež vedeniu Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, všetkým priateľom, kolegom, zamestnancom Právnickej fakulty i rektorátu Trnavskej univerzity v Trnave za ich podporu a podnetné rady, a napokon tiež členom redakčnej rady časopisu a redakčnému tímu.

Verím, že časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA poskytne podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

V mene celej redakčnej rady a redakcie časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

s úctou,

Jana Koprlová

Trnava 30. september 2017

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 18-22
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Editorial for Autumn Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2017

Dear readers and friends,

let me introduce the third issue of the fifth volume of SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA, an international scientific online journal for the study of legal issues in the interdisciplinary context.

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA is issued under the auspices of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia, and it thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, represented first of all by following branches of law – legal history, theory of law, roman law, canon law, constitutional law, human rights & fundamental freedoms, international law, European law, civil law, economic law & trade law, labour law, social security law, administrative law, environmental law, financial law, intellectual property law, criminal law, and criminology, connected to the key areas of social science disciplines in the broadest understanding, those represent above all international relations, public policy, public administration, psychology, sociology, demography, management and marketing, international economic relations, world economy, transnational economies, and national economies.

The journal is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on March 31st, June 30th, September 30th, and December 31st, and it offers a platform for publication of contributions in the form of separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles, essays on current social topics or events, reviews on publications related to the main orientation of the journal, and also information or reports connected with the inherent mission of the journal.

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions in the Slovak language, Czech language, English language, German language, Russian language, French language, Spanish language, Polish language, Serbian language, Slovenian language, Chinese language, Japanese language, Persian language Dari, and by mutual agreement in relation to current possibilities of the editorial office also in other world languages.

The website of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA offers the reading public information in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface designed for visually handicapped readers, both parallel in the Slovak, English as well as German languages. In all those languages the journal's editorial office provides also feedback communication through its own e-mail address. At the same time the website of the journal offers readers due to the use of dynamic responsive web design accession and browsing by using any equipment that allows transmission of information via the global Internet network.

The current, third issue of the fifth volume of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA offers a total of six separate scientific studies, two scientific essays as well as one information in four different languages – in the English, Russian, Czech, and Slovak languages. Within the section "Studies" the first study offers readers a very complex and detailed view of the questions relating to the structuredness as the property of legal construction of financial and legal institutes applied within the current Ukrainian legal order, with a special emphasis laid on the area of the tax law. The following study thoroughly analyses, streamlines, and exemplarily explains the issues of the job-offering obligation of employer and the legal certainty in the labour law of the Slovak Republic. The third study concentrates on a very detailed systematic clarification as well as in-depth analysis of the questions of using the "ne bis in idem" principle, double jeopardy guarantee and their application in the fields of punishment and sanctioning. The next study offers readers systematic and thorough qualifying and clarifying of the key questions of the so-called inter-administrative tie of administrative acts in the European Union law. The fifth study presents, streamlines, analyses in detail, and clarifies the issues of the current state of the employment protection according to the European Union law and the international labour law. The final, sixth study very precisely analyses and deeply compares differences relating to the websites' accessibility of the central public administration bodies in the Bratislava region from the view of applying the skip navigation mechanism between the years 2014 and 2017. The following section "Essays" offers two economically oriented scientific papers presenting and at the same time deeply analysing the issue of valuation of certificates of deposit on the one side and the questions of evaluation of successfulness of mergers and acquisitions in the Slovak Republic's economic environment on the other side. The final section "Information" brings summaris-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 18-22
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ing report on scientific project entitled Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic.

In relation to the release of the third issue of the fifth volume of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA we are pleased to inform all its readers, contributors as well as fans that the journal has been successfully registered in the international scientific databases ERIH PLUS and IndexCopernicus International and applied for registration in other international scientific databases. At the same time we would like to inform that till the date of the new issue, the journal's websites had recorded a total of 120 countries of visits (in alphabetical order):

1. Afghanistan
2. Algeria
3. Angola
4. Argentina
5. Armenia
6. Australia
7. Austria
8. Bangladesh
9. Barbados
10. Belarus
11. Belgium
12. Benin
13. Bolivia
14. Bosnia and Herzegovina
15. Brazil
16. Bulgaria
17. Burkina Faso
18. Cambodia
19. Cameroon
20. Canada
21. Chile
22. China
23. Colombia
24. Costa Rica
25. Côte d'Ivoire
26. Croatia
27. Curaçao
28. Cyprus
29. Czech Republic
41. Greece
42. Guatemala
43. Guinea
44. Hong Kong
45. Hungary
46. Iceland
47. India
48. Indonesia
49. Iran
50. Iraq
51. Ireland
52. Israel
53. Italy
54. Jamaica
55. Japan
56. Kazakhstan
57. Kenya
58. Kosovo
59. Kuwait
60. Kyrgyzstan
61. Latvia
62. Lebanon
63. Libya
64. Lithuania
65. Luxembourg
66. Macedonia
67. Malaysia
68. Malta
69. Mauritius
81. Peru
82. Philippines
83. Poland
84. Portugal
85. Puerto Rico
86. Romania
87. Russia
88. Rwanda
89. Saudi Arabia
90. Senegal
91. Serbia
92. Seychelles
93. Singapore
94. Sint Maarten
95. Slovakia
96. Slovenia
97. South Africa
98. South Korea
99. Spain
100. Sudan
101. Sweden
102. Switzerland
103. Syria
104. Taiwan
105. Tanzania
106. Thailand
107. The Netherlands
108. Togo
109. Trinidad and Tobago

30. Denmark
31. Dominican Republic
32. Ecuador
33. Egypt
34. Estonia
35. Fiji
36. Finland
37. France
38. Georgia
39. Germany
40. Ghana
70. Mexico
71. Moldova
72. Mongolia
73. Mozambique
74. Namibia
75. Nepal
76. New Zealand
77. Nigeria
78. Norway
79. Pakistan
80. Panama
110. Tunisia
111. Turkey
112. Uganda
113. Ukraine
114. United Arab Emirates
115. United Kingdom
116. United States of America
117. Uruguay
118. Venezuela
119. Vietnam
120. Zimbabwe

Figure 1 Territorial View of Visitors' Countries in Relation to the Websites of the Journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA before Issuing the Third Issue of the Fifth Volume

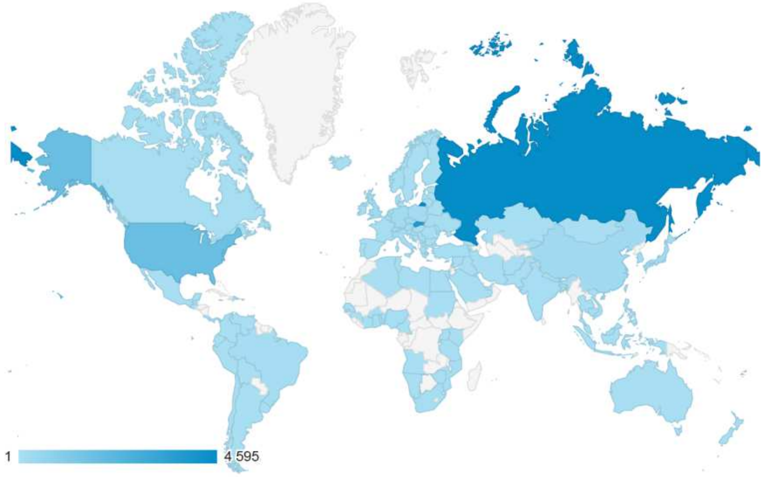

Source: Tools of Google Analytics in Relation to Websites of the Journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA. Available at: http://www.google.com/analytics/. © Google Analytics.

On the occasion of launching the third issue of the fifth volume of the journal I would be delighted to sincerely thank all contributors who contribute actively in it and share with the readers their knowledge, experience or extraordinary views on legal issues in their broadest social context as well as the top management of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, all friends, colleagues, employees of the Faculty of Law as well as rector's administration at the Trnava University in Trnava

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 18-22
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

for their support and suggestive advices and, finally, also members of journal's editorial board and editorial team.

I believe that the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA will provide a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues in context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at national, regional, and international levels.

On behalf of the entire editorial board and editorial office of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Yours faithfully,

Jana Koprlová

Trnava, Slovakia, September 30th, 2017

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Структурированность как свойство юридической конструкции финансово-правовых институтов (на примере налогового права Украины)

Structuredness as Property of Legal Construction of Financial and Legal Institutes (on Example of Tax Law of Ukraine)

Игорь Иванович Бабин
[Igor Ivanovich Babin]
Людмила Васильевна Вакарюк
[Lyudmila Vasylivna Vakaryuk]

Abstract: *The main principle of structuring the legal construction of financial law as a system object are predetermination of its structure and internal arrangement by final purpose and properties of elements, provision and support of its functionality as system as a whole. The latter is just achieved due to the existence of links different in content, nature and peculiarities between individual elements of legal construction of financial law institutes, groups of elements among themselves as well as with the external environment. An important element of research in this area creates consideration of positive experience and scientific developments of scientists from foreign countries. The paper shows the development of category "legal construction of the financial and legal institute" in jurisprudence, financial and legal science and legislation. On the example of tax law – one of the key institutes for the financial law system, the essence of structural, functional and genetic links of financial law institutes is revealed while the law of optimality of the structure of legal constructions of financial law is formulated.*

Key Words: *Legal Construction; Financial and Legal Institute; Structuredness; Property; Structural Links; Functional Links; Genetic Links; Tax Law; Ukraine.*

Аннотация: *Главным принципом структурированности юридической конструкции финансового права, как системного объекта, является предопределение её строения и внутреннего устройства целевым предназначением и свойствами элементов, обеспечением и поддержкой её функциональности как системы в целом. Последнее как*

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

раз и достигается благодаря наличию различных по своему содержанию, характеру и особенностям связей между отдельными элементами юридической конструкции институтов финансового права, групп элементов между собой, а также с внешней средой. Важным элементом исследований в этой сфере является учёт позитивного опыта и научных разработок учёных зарубежных стран. В статье показывается развитие категории "юридическая конструкция финансово-правового института" в юриспруденции, финансово-правовой науке и законодательстве. На примере налогового права – одном из ключевых для системы финансового права институтов, раскрывается сущность структурных, функциональных, генетических связей институтов финансового права. Формулируется закон оптимальности структуры юридических конструкций финансового права.

Ключевые слова: *Юридическая конструкция; финансово-правовой институт; структурированность; свойство; структурные связи; функциональные связи; генетические связи; налоговое право; Украина.*

Введение

Наряду с системностью, то есть, фактически качественной обособленностью, отстраненностью юридической конструкции финансового права от внешней среды, в том числе и других юридических конструкций, исключительно важным свойством ее является также структурированность юридической конструкции финансового права как системы. Какие бы качественно обособленные, самодостаточные фрагменты финансово-правовой действительности не анализировать – а это разные институты финансового права – мы непременно будем видеть, что их внутренняя система не хаотична, а соответствующим образом структурирована, насквозь пронизана жесткими юридическими конструкциями. И чем адекватнее отражает данная конструкция правовую природу соответствующих общественных отношений, тем более эффективным является позитивное регулирование этих отношений.

Юридические конструкции финансового права в доктрине и законодательстве

Юридические конструкции возникли еще в Древнем Риме. Именно в тот период времени были созданы совершенные юридические конструкции многих правовых явлений, заимствованные современным правом и правоведением. Первые научные концепции, а позже и теории юридических конструкций в праве появились в XIX веке и получили наибольшее развитие в Германии. Безусловное лидерство в разработке теории юридических конструкций в Германии второй половины XIX века принадлежало социологической школе права, выигравшей его у исторической школы права. На рубеже XIX – XX веков интерес юриспруденции в целом и в определенной мере отраслевых юридических наук к вопросам юридической конструкции в силу выхода на ведущие места проблем философии права, методологии права, общей теории права начал заметно снижаться и в 20-50-е годы XX века почти совсем исчез. Последнее было особенно характерным для советской юридической науки этого периода. Он начал возрождаться с 60-х годов XX века, однако на совершенно иной методологической основе, новых доктринальных подходах к проблемам юридической конструкции. Едва ли не главной общей чертой научных работ этого периода по вопросам юридических конструкций можно назвать выход толкования понятия юридической конструкции за классические границы и свободное толкование природы этого понятия. В частности, на начальном этапе этого периода, в 60-е годы XX века, одними советскими учеными-юристами юридическая конструкция отождествлялась с логической дедукцией, другими – с грамматической конструкцией нормативных предписаний и теоретическими положениями относительно правовых норм.[1] Постепенно ведущей тенденцией сначала советской, а после неё постсоветской юриспруденции по вопросам юридической конструкции стало толкование ее как средства юридической техники.[2]

---

1 MALKEVICH, V. V. About One Legal Construction. *Questions of Philosophy*. 1965, no. 6, pp. 139-141. ISSN 0042-8744 [in the Russian original МАЛЬКЕВИЧ, В. В. Об одной правовой конструкции. *Вопросы философии*. 1965, № 6, с. 139-141. ISSN 0042-8744].

2 IOFFE, O. S. and M. D. SHARGORODSKY. *Questions of the Theory of Law*. Moscow: Gosyurizdat, 1961, p. 374 [in the Russian original ИОФФЕ, О. С. и М. Д. ШАРГОРОДСКИЙ. *Вопросы теории права*. Москва: Госюриздат, 1961, с. 374]; ALEKSEEV, S. S. *General Theory of Socialist Law: Legal Acts: Volume III*. Sverdlovsk: Sverdlovsk Law Institute, 1966, pp. 162-163 [in the Russian original АЛЕКСЕЕВ, С. С. *Общая теория*

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

В постсоциалистической юриспруденции разработка теоретико-методологических проблем юридических конструкций существенно активизировалась. В общетеоретических и методологических исследованиях последнего времени подчеркивается, что в связи с развитием теории юридических конструкций традиционное двухфокусное представление о праве "отношение – норма" требует трансформации его в трёхфокусное – "отношение – конструкция – норма". То есть, юридическая конструкция признается и как фактически выбранная типовая модель общественного поведения, с одной стороны, и как ее позитивное закрепление, с другой стороны. Считаем необходимым отметить, что в науке финансового права в настоящее время уже сформировались достаточные предпосылки для специального изучения системы разнообразных связей, действующих в самом финансовом праве, в том числе и связей элементов (и их объединений) юридических конструкций финансового права. Как в науке, так, собственно, и в действующем финансовом праве постсоциалистических стран наиболее разработанной из всех юридических конструкций является юридическая конструкция налога. Как справедливо отмечает Р. А. Гаврылюк, феномен налогового права действительно редкостный как с практической, так и с теоретической стороны... Очевидно, что налоги и налоговое право являются наиболее фундаментальным и концентрированным критерием, по которому общество и его члены оценивают собственное государство, а государство воспринимает своё общество.[3] Именно на примере юридической конструкции налога (с помощью метода системного подхода) мы и попытаемся проанализировать весь спектр системных связей. Так, украинский законодатель в Налоговом кодексе Украины предпочитает непоследовательное урегулирование элементов налогообложения. В частности, при анализе юридических конструкций трех видов налогов – налога на добавленную стоимость, налога с прибыли предприятий и налога

социалистического права: Правовые акты: Том III. Свердловск: Свердловский юридический институт, 1966, с. 162-163]; и PIGOLKIN, A. S. *Preparation of Drafts of Normative Acts: Organization and Methodology*. Moscow: Legal Literature, 1968, p. 147 [in the Russian original ПИГОЛКИН, А. С. *Подготовка проектов нормативных актов: Организация и методика*. Москва: Юридическая литература, 1968, с. 147].

3 HAVRYLIUK, R. O. *Nature of Tax Law: Anthroposociocultural Approach: Monograph*. Chernivtsi: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University Press, 2014, p. 6. ISBN 978-966-423-322-1 [in the Ukrainian original ГАВРИЛЮК, Р. О. *Природа податкового права: антропосоціокультурний підхід: монографія*. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2014, с. 6. ISBN 978-966-423-322-1].

с доходов физических лиц, очевидным фактом стало значительно большее различие юридических конструкций этих трёх разных налогов, чем их общность, хотя правовая природа и сущность регулирования всех налогов одинаковые.[4]

Структурные связи юридической конструкции институтов финансового права

По мнению украинского учёного Н. П. Кучерявенко, правовой механизм налога (так исследователь именует явление, которое по своей сути является юридической конструкцией налога) "представляет собой определенным способом упорядоченную систему и включает обязательные и факультативные элементы. Обязательные элементы, в свою очередь, подразделяются на основные и дополнительные". Основные элементы, как считает учёный, определяют фундаментальные, сущностные характеристики налога, формирующие главные представления о содержании налогового механизма. К данным элементам он относит: плательщика налога; объект налогообложения; ставку налога. В качестве дополнительных элементов правового механизма налога Н. П. Кучерявенко называет: предмет, базу и единицу налогообложения; источник уплаты налога; методы, сроки и способы уплаты налога; особенности налогового режима; бюджет или фонд поступления налога; особенности налоговой отчетности. При этом он отмечает, что дополнительные элементы правового механизма налога в такой же мере обязательны, как и основные элементы, что "цельный правовой механизм налога возможен только как совокупность основных и дополнительных элементов".[5] Наконец, согласно позиции Н. П. Кучерявенко, факультативные элементы правового механизма налога, "абсолютно не влияют на совершенство и законченность правового регулирования". В их числе исследователь называет: введение специальных кадастров по имущественным налогам; специфических реестров; бандерольный способ уплаты налогов и так далее. Они, как

---

4 *Tax Code of Ukraine*. Supreme Council of Ukraine, 2011, No. 13-14, No. 15-16, No. 17, p. 112 [in the Ukrainian original *Податковий кодекс України*. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112].

5 KUCHERIAVENKO, M. P. Course of Tax Law. In: *Doctrine of the Tax: Volume III*. Kharkiv: Legas; Right, 2005, pp. 138-141. ISBN 966-8467-42-6 [in the Russian original КУЧЕРЯВЕНКО, Н. П. Курс налогового права. В: *Учение о налоге: Том III*. Харьков: Легас; Право, 2005, с. 138-141. ISBN 966-8467-42-6].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

он считает, могут присутствовать в правовом механизме налога, а могут и не быть в нем.

Как видим, Н. П. Кучерявенко провёл обстоятельный анализ содержания правового механизма налога, осуществил одну из лучших в науке финансового права Украины классификаций элементов этого механизма в отношении с их содержательным наполнением и свел данные элементы в три качественно разнородные группы. Однако его анализ правового механизма налога, по нашему мнению, является неполным, поскольку учёный не сумел объяснить, благодаря чему попали те или иные элементы правового механизма налога в соответствующую группу, каким именно образом эти элементы, а также качественно обособленные группы данных элементов взаимодействуют между собой и так далее. То есть, Н. П. Кучерявенко в своем анализе правового механизма налога ограничился видением только собственно элементов системы, однако не разглядел связей между этими элементами и их качественно выделенными группами как внутренней формы правового механизма налога, не выяснил, что носителями этих связей есть и собственно элементы и качественно обособленные группы данных элементов.

Еще ближе подвел теорию финансового права к выявлению и истинному пониманию сути и характера связей между различными, по определению самого же автора, “элементами юридического состава налога” С. Г. Пепеляев. В отличие от Н. П. Кучерявенка последние он разделяет только на две группы элементов: а) сущностные элементы (плательщик налога; объект налога; предмет налога; масштаб налога, метод учета налоговой базы; налоговый период; единица налогообложения; тариф ставок (налоговая ставка (норма налогового обложения) и метод налогообложения), порядок исчисления налога; отчетный период; сроки уплаты налога, способ и порядок уплаты налога) и б) факультативные элементы: порядок удержания сумм налога и ответственность за налоговые правонарушения. Также на страницах своего учебника, анализируя статью 17 части первой Налогового кодекса Российской Федерации, учёный, по сути, признает наличие между элементами юридического состава “налога” внутренних причинно-следственных связей.[6]

---

[6] PEPELYAEV, S. G. ed. *Tax Law: Textbook*. Moscow: Yurist, 2003, pp. 92-93. ISBN 5-7975-0625-4 [in the Russian original ПЕПЕЛЯЕВ, С. Г. ред. *Налоговое право: Учебник*. Москва: Юристъ, 2003, с. 92-93. ISBN 5-7975-0625-4].

Отдельными учеными сделан еще один шаг вперед на пути исследования структурированности как свойства юридических конструкций финансового права, который можно свести к определению факта наличия связей между элементами данных конструкций и первых попыток оценки роли и значения таких связей. В частности, О. В. Дёмин, исследуя понятие и состав элементов налогообложения, пришел к выводу, что "экономические и правовые элементы" налогообложения "переплетены и взаимосвязаны".[7]

Первым среди ученых юристов финансистов, кто специально исследовал юридическую конструкцию элементов налогообложения и выяснил при этом, что она состоит не только из элементов налогообложения, но и связей между данными элементами, был российский ученый Д. В. Винницкий. Более того, ученый определенное внимание уделял специальному исследованию природы и характера этих связей и при этом пришел к выводу, что данные связи делятся на функциональные и структурные, а последние, в свою очередь, на базовые и зависимые от них. Наконец, Д. В. Винницкий увидел всеобщий характер связей элементов в исследуемых им юридических конструкциях, на основании чего даже сделал вывод, что в результате этой всеобщности связей юридической конструкции элементов налогообложения вся конструкция трансформируется, по сути, в определенный способ связи между собой соответствующих предписаний позитивного финансового права. То есть, ученый активно способствовал накоплению первичных знаний об элементах юридической конструкции налогообложения, как носителей связей между ними, и, собственно, о данных связях, о определенных их количественных и качественных характеристиках.[8] В то же время подходу этого теоретика финансового права к выяснению структурированности юридических конструкций финансового права свойственен, по нашему мнению, и ряд недостатков. Во-первых, Д. В. Винницкий исследовал юридическую конструкцию элементов налогообложения как системного объекта с позиций элементаристского, а не системного, подхода. В результате он увидел в данной

[7] DEMIN, A. V. *Tax Law in Russia: Textbook*. Moscow: Yurlitinform, 2006, p. 201. ISBN 5-93295-192-3 [in the Russian original ДЕМИН, А. В. *Налоговое право России: Учебное пособие*. Москва: Юрлитинформ, 2006, с. 201. ISBN 5-93295-192-3].

[8] VINNITSKIY, D. V. Legal Construction of Elements of Taxation in the Russian Tax Law. *State and Law*. 2004, no. 9, pp. 55-63. ISSN 0132-0769 [in the Russian original ВИННИЦКИЙ, Д. В. Юридическая конструкция элементов налогообложения в российском налоговом праве. *Государство и право*. 2004, № 9, с. 55-63. ISSN 0132-0769].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

конструкции главным образом определенную линейно-однородную совокупность ее элементов и таких же линейно-однородных логических или функциональных связей между ними, однако не увидел взаимосвязанной структуры этих связей как внутренней формы соответствующего правового содержания, не обнаружил активной роли связей как формы относительно элементов конструкции как ее содержания.

Функциональные связи юридической конструкции институтов финансового права

Для юридической конструкции налога, по нашему мнению, очевидны, как минимум, по две группы внутренних и внешних связей. Элементы обеих групп юридической конструкции налога находятся между собой не в хаотических, а в глубоко системных взаимосвязях и взаимодействии. Именно поэтому налог как правовой феномен в идеальном случае реализуется только в случае внеочередного действия каждого без исключения элемента обеих групп элементов – фискальной и организационной – юридической конструкции налога. Вся совокупность внутренних и внешних связей между элементами налогообложения демонстрирует, что они бывают двух типов – горизонтальные и вертикальные. Первый тип связей, как нам представляется, проявляется в межгрупповом взаимодействии элементов юридической конструкции налога. Второй тип связей проявляется внутри каждой из двух групп элементов налогообложения, однако, в разных группах по-своему. В группе фискальных элементов доминирующими, определяющими являются фискальные связи, отражающие и выражающие фискальную функцию налога, тогда как контрольные связи, отражающие и выражающие контрольную функцию налога, являются в ней производными от первых и подчиненными первым. В группе организационных элементов юридической конструкции налога, наоборот, доминирующими, определяющими являются организационные связи, которые, прежде всего, отражают контрольную функцию налога, тогда как фискальные связи, воплощающие фискальную функцию налога, на этом этапе играют относительно первой группы связей подчиненную роль. Как видим, на лицо активная роль связей между элементами юридической конструкции налога в целом и между качественно обособленными группами этих элементов в функционировании данного системного объекта.

По нашему мнению, также не следует забывать об интегративном факторе для всех связей исследуемой нами конструкции права, объединяющем их вместе – цели юридической конструкции налога. Стоит отметить, что цель юридической конструкции института финансового права является одним из важнейших его свойств. В цели существования каждого института финансового права, выражающей его основное функциональное назначение, едва ли не в полной мере отражаются его индивидуальность, специфика, общественная роль. Системообразующей целью института налогового права было и остается обеспечение институтов публичной власти публичными денежными ресурсами для последующей реализации ими возложенных на них обществом целей и функций, главным образом финансирования удовлетворения общественных потребностей социума.

Мы считаем, что функциональный анализ юридической конструкции налога позволяет выяснить еще ряд ее субстанциональных качеств. Прежде всего, это касается структуры самой конструкции. В ней есть постоянные и переменные величины. К первым относятся субъекты налогового правоотношения – публичный субъект в лице соответствующего бюджета или фонда поступления налога и налогоплательщик. Изменение хотя бы одного из них с неизбежностью ведет к изменению юридической конструкции определенного налога другой конструкцией, поскольку в этом случае появляется новый налогоплательщик или новый его получатель. Все остальные ее элементы – элементы налогообложения – не являются постоянными и в пределах одной и той же юридической конструкции могут меняться и меняются. Конечно, в таких условиях меняются связи между различными элементами налогообложения и проявляются связи между предыдущим и новым содержанием одного и того же элемента налогообложения.

Генетические связи юридической конструкции институтов финансового права

Понимая невозможность охватить в статье всю совокупность генетических связей элементов налогового права, проиллюстрируем их только на примере генетических связей такого ключевого элемента юридической конструкции налога, как объект налогообложения. Анализ истории налогообложения убеждает, что правовое значение объекта налогообложения и, соответственно, понятийное его обо-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

значение во времени эволюционировали. В принципе ситуация с определением объекта налогообложения не изменилась и в настоящее время, в том числе и в соответствии с законодательством Украины. Она убедительно свидетельствует о недостатках правового регулирования объекта налогообложения в украинском законодательстве, обусловленных рядом обстоятельств, в том числе и недостаточностью теоретической изученности проблемы. Как следствие – поиск объектов налогообложения методом проб и ошибок, нередко смешивания теоретического понятия "объект налогообложения" со смежными с ним понятиями.

За короткий период времени в законодательстве Украины существенно изменилось родовое понятие "объект налогообложения". Так, согласно Закону Украины "О системе налогообложения" от 25 июня 1991 года считалось, что "объектами налогообложения являются доходы (прибыль), добавленная стоимость продукции (работ, услуг), стоимость определенных товаров, специальное использование природных ресурсов, имущество юридических и физических лиц и другие объекты, определенные законодательными актами Украины".[9] Законом Украины "О системе налогообложения" от 18 февраля 1997 года "объектами налогообложения" были признаны "доходы (прибыль), добавленная стоимость продукции (работ, услуг), стоимость продукции (работ, услуг), в том числе таможенная или ее натуральные показатели, специальное использование природных ресурсов, имущество юридических и физических лиц и другие объекты, определенные законами Украины".[10] На сегодняшний день Налоговый Кодекс Украины определяет объект налогообложения как имущество, товары, доход (прибыль) или его часть, обороты по реализации товаров (работ, услуг), операции по поставке товаров (работ, услуг) и другие объекты, определенные налоговым законодательством, с наличием которых налоговое за-

[9] *Law of Ukraine on System of Taxation*. Supreme Council of Ukraine, 1991, No. 39, p. 510 [in the Ukrainian original *Закон України Про систему оподаткування*. Відомості Верховної Ради України, 1991, № 39, ст. 510].

[10] *Law of Ukraine on the Entry of Changes to the Law of Ukraine on System of Taxation*. Supreme Council of Ukraine, 1997, No. 16, p. 119 [in the Ukrainian original *Закон України Про внесення змін до Закону України Про систему оподаткування*. Відомості Верховної Ради України, 1997, № 16, ст. 119].

конодательство связывает возникновение у плательщика налогового обязательства.[11]

То есть, всем трем родовым конструкциям объекта налогообложения, если их рассматривать системно, свойственно прямое повторение базовой структуры объекта налогообложения и одновременно некоторое изменение ее во времени, отход от некоторых предыдущих элементов и появление отдельных новых элементов и связей между ними. В целом же касательно родового объекта налогообложения имеет место полная генетическая преемственность системообразующих связей и контролируемое этой же системой появление отдельных новых связей ее элементов как компенсации утраченных элементов и их связей.

Что касается видового объекта налогообложения, то, к примеру, согласно Закону Украины "О налогообложении доходов предприятий и организаций" от 21 февраля 1992 года в качестве "объекта налогообложения" выступал "валовой доход предприятия, который представлял собой сумму доходов от реализации продукции (работ, услуг), иных материальных ценностей и имущества (включая основные фонды), нематериальных активов, брокерских мест (кроме реализации биржами) и доходов от внереализационных операций, уменьшенных на сумму расходов по этим операциям".[12] Далее украинский законодатель приводил еще большой перечень других возможных доходов предприятий, которые должны включаться ними в состав совокупного дохода для целей налогообложения. Согласно Закону Украины "О налогообложении прибыли предприятий" от 28 декабря 1994 года "объектом налогообложения является прибыль, которая определяется путем уменьшения суммы скорректированного валового дохода отчетного периода, определенного согласно пункту 4.3 этого Закона на: сумму валовых расходов плательщика налога, определенных статьей 5 этого Закона; сумму аморти-

[11] *Tax Code of Ukraine*. Supreme Council of Ukraine, 2011, No. 13-14, No. 15-16, No. 17, p. 112 [in the Ukrainian original *Податковий кодекс України*. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112].

[12] *Law of Ukraine on Taxation of Income of Enterprises and Organizations*. Supreme Council of Ukraine, 1992, No. 23, p. 333 [in the Ukrainian original *Закон України Про оподаткування доходів підприємств і організацій*. Відомості Верховної Ради України, 1992, № 23, ст. 333].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

зационных отчислений, начисленных в соответствии со статьями 8 и 9 этого Закона”.[13]

Согласно статье 134 раздела III “Налог на прибыль предприятий” действующего Налогового кодекса Украины объектом налогообложения является “доход с источником происхождения из Украины и за ее пределами, который определяется путем корректировки (увеличение или уменьшение) финансового результата к налогообложению (прибыль или убыток), определенного в финансовой отчетности предприятия в соответствии с национальными положениями (стандартами) бухгалтерского учета или международными стандартами финансовой отчетности, на разницы, возникающие в соответствии с положениями настоящего Кодекса, или доход по договорам страхования, определенный в соответствии с подпунктом 141.1.2 пункта 141.1 статьи 141 настоящего Кодекса; доход (прибыль) нерезидента, подлежит налогообложению в соответствии с пунктом 141.4 статьи 141 настоящего Кодекса, с источником происхождения из Украины; доход операторов, полученный от деятельности по выпуску и проведению лотерей, азартных игр с использованием игровых автоматов, подлежит налогообложению в соответствии с пунктом 141.5 статьи 141 настоящего Кодекса; доход операторов, полученный от букмекерской деятельности, азартных игр (в том числе казино), кроме дохода, полученного от азартных игр с использованием игровых автоматов, уменьшенного на сумму выплаченных выплат игроку, подлежит налогообложению в соответствии с пунктом 141.5 статьи 141 этого Кодекса”.[14]

Как видим, в отличие от эволюционных изменений родовой конструкции “объекта налогообложения”, в которой сохранились, не изменились во времени все основополагающие связи элементов системы и произошло изменение и актуализация только отдельных ее элементов и связей, порожденных ими, видовой объект налогообложения (налога на прибыль предприятий) потерпел во времени кардинальные изменения. Вместо одного объекта налогообложения появился другой объект налогообложения, то есть, состоялся

[13] *Law of Ukraine on the Taxation of Profits of Enterprises*. Supreme Council of Ukraine, 1995, No. 4, p. 28 [in the Ukrainian original *Закон України Про оподаткування прибутку підприємств*. Відомості Верховної Ради України, 1995, № 4, ст. 28].

[14] *Tax Code of Ukraine*. Supreme Council of Ukraine, 2011, No. 13-14, No. 15-16, No. 17, p. 112 [in the Ukrainian original *Податковий кодекс України*. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112].

разрыв непрерывности определенного качественно выделенного феномена права. Вследствие отбора один видовой объект налогообложения был заменен другим видовым объектом налогообложения. То есть, если в первом случае согласно общей теории систем имели место обратимые изменения генетических связей родовой структуры налогообложения, то во втором случае генетические связи видовых структур объекта налогообложения разорвались, стали необратимыми.

Можно сказать, что генетические связи элементов, групп элементов, целых юридических конструкций налога в частности и финансового права в целом могут эволюционировать, развиваться, в основном сохраняться, а могут и прерываться, переходить в новое качество. Однако в последнем случае общая теория систем различает две внутренние формы: структуру и процесс. Обе они взаимно атрибутивные друг другу, поскольку структурирование является процессом, а процесс, в свою очередь, наделен формой. Они различаются только оборотностью и необоротностью связей в них. Структуры оборотные во времени и, наоборот, процессы состоят из необоротных связей. Как отмечает в связи с этим Н. Луман, “структуры создают возможность для открытой комплексности связать каждый элемент с каждым другим элементом в более узкой модели “действенных”, привычных, ожидаемых, повторяющихся или в этом роде превосходящих связей [...]. Процессы осуществляются благодаря тому [...] что конкретные события выбора выстраиваются во времени относительно друг друга, сочетаются друг с другом и, соответственно, предыдущие акты отбора, его ожидаемые акты выстраиваются в отдельный акт отбора в качестве его предпосылок. Поэтому предварительный отбор того, что принадлежит отбору, воспринимается в качестве структуры как действующее, как следствие конкретных событий”.[15]

То есть, структуры и процессы в аспекте генетических связей характеризируют юридические конструкции финансового права как качественно выделенные, периодически сменяемые сложные системы, общим свойством которых является непрерывность функционирования в строгом соответствии с выбранной целью их наз-

[15] LUMAN, N. *Social Systems: An Outline of the General Theory*. St. Petersburg: Nauka, 2007, p. 79. ISBN 978-5-02-026871-5 [in the Russian original ЛУМАН, Н. *Социальные системы: Очерк общей теории*. Санкт-Петербург: Наука, 2007, с. 79. ISBN 978-5-02-026871-5].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

начения. Как только меняется цель назначения юридической конструкции финансового права, то есть, ее системообразующее и структурообразующее ядро одновременно, то непременно меняются набор элементов и структура их связей, которые в совокупности нарушают оптимальность предварительной юридической конструкции финансового права, вследствие чего разрушают ее и создают на ее месте (или не разрушают ее, но создают рядом с ней) новую юридическую конструкцию финансового права.

Итак, для элементов юридических конструкций финансового права свойственны два типа генетических связей. Одному из них свойственна полная преемственность, непрерывность структурных и процессуальных генетических связей элементов юридических конструкций финансового права, другому типу – характерно прерывание структурных генетических связей и сохранение только процессуальных генетических связей. В первом случае типичная юридическая конструкция финансового права не меняется. Во втором случае происходит обязательная смена типовой юридической конструкции финансового права.

Связи, аналогичные структурным, функциональным и генетическим связям элементов и системы в целом юридической конструкции налога, присущи также таким же связям всех типичных юридических конструкций финансового права – эмиссионного права, бюджетного права, права государственного обязательного страхования, права государственного долга, валютного права и так далее, поскольку их связывают в единое целое одни и те же имманентные правовые начала. Это совсем нетрудно доказать практически по предложенной нами схеме для юридической конструкции налога, поскольку форма данных умозаключений была бы одной и той же, типичной. Однако именно поэтому путь механического воспроизведения и подтверждения, таким образом, одной и той же закономерности в различных случаях нам кажется громоздким и для цели исследования в нашей статье лишним. Поэтому, по нашему мнению, целесообразнее воспользоваться сформулированным Э. Гуссерлем в "Пролегоменах к чистой логике" "эмпирическим законом, согласно которому любое предложенное обоснование, которое осуществляется по той же схеме, действительно правильное, поскольку оно вообще выходит из правильных посылок". Этот закон, как отмечал Э. Гуссерль, "имеет всеобщее значение". "Повсеместно, – заключает он, – где мы путем обоснования поднимаемся от известных знаний

к новым, ходу обоснования присуща известная форма, общая для него со всеми другими обоснованиями. Эта форма находится в определенном отношении к общему закону, который позволяет сразу оправдать все отдельные”.[16] То есть, будет логичным вывод, что, поскольку юридической конструкции налога свойственна вышеописанная система структурных, функциональных и генетических связей, то аналогичные системы таких же связей свойственны всем без исключения типичным юридическим конструкциям финансового права. Данное суждение, по нашему мнению, соответствует всем признакам правовых аксиом.

Закон оптимальности структуры юридических конструкций финансового права

Таким образом можно сформулировать закон оптимальности структуры юридических конструкций финансового права. Сущность его заключается в том, что ни одна юридическая конструкция финансового права по своей природе не может сжиматься или расширяться безгранично как во времени, так и в пространственных измерениях – их всегда ограничивают, детерминируют чётко определённая конкретно-историческая цель соответствующей юридической конструкции и обусловленные данной целью ее функции. В рамках количественного изменения цели и функции юридических конструкций финансового права, то есть, в пределах уточнений их параметров, соответствующая типовая юридическая конструкция финансового права сохраняется. В случаях качественных изменений цели юридической конструкции финансового права неизбежны адекватные изменения ее функциональных свойств и, соответственно, замена собственно определенной типовой юридической конструкции финансового права другой конструкцией, соответствующей новой цели.

[16] HUSSERL, E. *Prolegomena to Pure Logic*. In: D. ATLAS and V. KURENNIY, eds. *Anthology of Realistic Phenomenology*. Moscow: Institute of Philosophy, Theology and History of St. Thomas, 2006, p. 117. ISBN 5-94242-024-6 [in the Russian original ГУССЕРЛЬ, Э. *Пролегомены к чистой логике*. В: Д. АТЛАС и В. КУРЕННИЙ, ред. *Антология реалистической феноменологии*. Москва: Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2006, с. 117. ISBN 5-94242-024-6].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Заключение

Подытоживая выше изложенное, необходимо отметить следующее. Структурированность юридической конструкции присуща всем институтам финансового права. Она обеспечивает, так сказать, эластичность, динамичность финансового права как общественного феномена в целом, является залогом специализации и интеграции всех качественно выделенных массивов финансово-правовых норм. В этом убеждает также наличие субинститутов финансового права. Системный анализ связей элементов типовых юридических конструкций финансового права убеждает, что они объективно делятся по своим свойствам на три основные группы внутренних связей: структурные связи, функциональные связи, генетические связи. Структурные связи по своей природе являются внутрисистемными связями или, согласно терминологии элементаристского типа познания, связями строения системы. Благодаря этим связям юридические конструкции финансового права приобретают четкие, неповторимые внутренние формы. Функциональные связи определяют взаимозависимость и взаимодополняемость отдельных элементов юридических конструкций финансового права и их подсистем между собой в процессе функционирования. Генетические связи выражают темпоральную динамику функционирования юридических конструкций финансового права, их дискретность и непрерывность во времени.

Библиографический список [References]

ALEKSEEV, S. S. *General Theory of Socialist Law: Legal Acts: Volume III*. Sverdlovsk: Sverdlovsk Law Institute, 1966. 212 p. [in the Russian original АЛЕКСЕЕВ, С. С. *Общая теория социалистического права: Правовые акты: Том III*. Свердловск: Свердловский юридический институт, 1966. 212 с.].

DEMIN, A. V. *Tax Law in Russia: Textbook*. Moscow: Yurlitinform, 2006. 424 p. ISBN 5-93295-192-3 [in the Russian original ДЕМИН, А. В. *Налоговое право России: Учебное пособие*. Москва: Юрлитинформ, 2006. 424 с. ISBN 5-93295-192-3].

HAVRYLIUK, R. O. *Nature of Tax Law: Anthroposociocultural Approach: Monograph*. Chernivtsi: Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University Press, 2014. 635 p. ISBN 978-966-423-322-1 [in the Ukrainian original ГАВРИЛЮК, Р. О. *Природа податкового права:*

антропосоціокультурний підхід: монографія. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2014. 635 с. ISBN 978-966-423-322-1].

HUSSERL, E. *Prolegomena to Pure Logic*. In: D. ATLAS and V. KURENNIY, eds. *Anthology of Realistic Phenomenology*. Moscow: Institute of Philosophy, Theology and History of St. Thomas, 2006, pp. 105-133. ISBN 5-94242-024-6 [in the Russian original ГУССЕРЛЬ, Э. *Пролегомены к чистой логике*. В: Д. АТЛАС и В. КУРЕННИЙ, ред. *Антология реалистической феноменологии*. Москва: Институт философии, теологии и истории св. Фомы, 2006, с. 105-133. ISBN 5-94242-024-6].

IOFFE, O. S. and M. D. SHARGORODSKY. *Questions of the Theory of Law*. Moscow: Gosyurizdat, 1961. 381 p. [in the Russian original ИОФФЕ, О. С. и М. Д. ШАРГОРОДСКИЙ. *Вопросы теории права*. Москва: Госюриздат, 1961. 381 с.].

KUCHERIAVENKO, M. P. Course of Tax Law. In: *Doctrine of the Tax: Volume III*. Kharkiv: Legas; Right, 2005. 599 p. ISBN 966-8467-42-6 [in the Russian original КУЧЕРЯВЕНКО, Н. П. Курс налогового права. В: *Учение о налоге: Том III*. Харьков: Легас; Право, 2005. 599 с. ISBN 966-8467-42-6].

Law of Ukraine on System of Taxation. Supreme Council of Ukraine, 1991, No. 39, p. 510 [in the Ukrainian original *Закон України Про систему оподаткування*. Відомості Верховної Ради України, 1991, № 39, ст. 510].

Law of Ukraine on Taxation of Income of Enterprises and Organizations. Supreme Council of Ukraine, 1992, No. 23, p. 333 [in the Ukrainian original *Закон України Про оподаткування доходів підприємств і організацій*. Відомості Верховної Ради України, 1992, № 23, ст. 333].

Law of Ukraine on the Entry of Changes to the Law of Ukraine on System of Taxation. Supreme Council of Ukraine, 1997, No. 16, p. 119 [in the Ukrainian original *Закон України Про внесення змін до Закону України Про систему оподаткування*. Відомості Верховної Ради України, 1997, № 16, ст. 119].

Law of Ukraine on the Taxation of Profits of Enterprises. Supreme Council of Ukraine, 1995, No. 4, p. 28 [in the Ukrainian original *Закон*

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 23-41
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

України Про оподаткування прибутку підприємств. Відомості Верховної Ради України, 1995, № 4, ст. 28].

LUMAN, N. *Social Systems: An Outline of the General Theory*. St. Petersburg: Nauka, 2007. 641 p. ISBN 978-5-02-026871-5 [in the Russian original ЛУМАН, Н. *Социальные системы: Очерк общей теории*. Санкт-Петербург: Наука, 2007. 641 с. ISBN 978-5-02-026871-5].

MALKEVICH, V. V. About One Legal Construction. *Questions of Philosophy*. 1965, no. 6, pp. 139-141. ISSN 0042-8744 [in the Russian original МАЛЬКЕВИЧ, В. В. Об одной правовой конструкции. *Вопросы философии*. 1965, № 6, с. 139-141. ISSN 0042-8744].

PEPELYAEV, S. G. ed. *Tax Law: Textbook*. Moscow: Yurist, 2003. 590 p. ISBN 5-7975-0625-4 [in the Russian original ПЕПЕЛЯЕВ, С. Г. ред. *Налоговое право: Учебник*. Москва: Юристъ, 2003. 590 с. ISBN 5-7975-0625-4].

PIGOLKIN, A. S. *Preparation of Drafts of Normative Acts: Organization and Methodology*. Moscow: Legal Literature, 1968. 168 p. [in the Russian original ПИГОЛКИН, А. С. *Подготовка проектов нормативных актов: Организация и методика*. Москва: Юридическая литература, 1968. 168 с.].

Tax Code of Ukraine. Supreme Council of Ukraine, 2011, No. 13-14, No. 15-16, No. 17, p. 112 [in the Ukrainian original *Податковий кодекс України*. Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст. 112].

VINNITSKIY, D. V. Legal Construction of Elements of Taxation in the Russian Tax Law. *State and Law*. 2004, no. 9, pp. 55-63. ISSN 0132-0769 [in the Russian original ВИННИЦКИЙ, Д. В. Юридическая конструкция элементов налогообложения в российском налоговом праве. *Государство и право*. 2004, № 9, с. 55-63. ISSN 0132-0769].

Assoc. Prof. Igor Ivanovich Babin, Ph.D.

Faculty of Law
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Kotsjubynskyi St. 2
58012 Chernivtsi

Ukraine
i.babin@chnu.edu.ua

Assoc. Prof. Lyudmila Vasylivna Vakaryuk, Ph.D.

Faculty of Law
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Kotsjubynskyi St. 2
58012 Chernivtsi
Ukraine
lyudmilavakaryuk@gmail.com

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Ponuková povinnosť zamestnávateľa a právna istota[1]

Job-offering Obligation of Employer and Legal Certainty

Andrea Olšovská

Abstract: *Principle of legal certainty is examined also with regard to its application in relation to the requirement of predictability of judicial decisions. It can be said that relatively complicated labour-law institute is the so-called employer's obligation to offer employment at the end of the employment relationship (according to the Section 63(2) of the Slovak Labour Code). In the Slovak Republic, the Labour Code establishes the employer's obligation to offer another suitable work (it is even a substantive condition for the validity of a notice) for certain reasons of termination of employment by the employer's dismissal, but does not specify specific procedures and conditions for such an offer (for example how to make this offer and what to do when there are less vacant positions than dismissed employees, etc.). Judicial decisions often state invalidity of termination of an employment relationship due to the failure to offer a suitable job position, but courts normally do not address specifically how the employer should proceed. If the obligation to offer employment is formulated in law just generally, courts are precisely the institutions which should create by their decision-making activities (which should be consistent) legislation for the application practice and establish state of legal certainty. In the presented paper, we pay our attention to the issue of the employer's obligation to offer employment from the point of view of court decisions, and we also deal more specifically with the question of when to offer a suitable job position.*

Key Words: *Labour Law; Labour Code; Legal Certainty; Dismissal by Employer; Employer's Obligation to Offer Employment; Decision-making of Courts; the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Princíp právnej istoty sa skúma aj optikou jeho uplatňovania vo vzťahu k požiadavke predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Možno uviesť,*

[1] Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia projektu APVV-14-0061 s názvom „Rozširovanie sociálnej funkcie slovenského súkromného práva pri uplatňovaní zásad európskeho práva", zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Monika Jurčová, PhD.

že pomerne komplikovaným pracovnoprávnym inštitútom je tzv. ponuková povinnosť zamestnávateľa pri skončení pracovného pomeru (§ 63 ods. 2 slovenského Zákonníka práce). V Slovenskej republike ustanovuje Zákonník práce povinnosť zamestnávateľa pri určitých dôvodoch skončenia pracovného pomeru výpoveďou zamestnávateľa ponúknuť pred výpoveďou zamestnancovi inú vhodnú prácu (dokonca ide o hmotnoprávnu podmienku platnosti výpovede), avšak nestanovuje konkrétne postupy a podmienky, ako túto ponuku uskutočniť (napríklad akou formou, ako postupovať v prípade, ak je menej voľných pozícií ako prepúšťaných zamestnancov a podobne). Súdne rozhodnutia často konštatujú neplatnosť skončenia pracovného pomeru práve z dôvodu nedodržania ponuky vhodného miesta, konkrétnejšie ale neriešia, ako by mal zamestnávateľ postupovať. Ak je ponuková povinnosť zákonom formulovaná všeobecne, malo by byť úlohou súdov, aby svojou rozhodovacou činnosťou (ktorá by mala byť súladná) právnu úpravu pre potreby aplikačnej praxe dotvorili a vytvorili stav právnej istoty. V príspevku budeme našu pozornosť venovať problematike ponukovej povinnosti zamestnávateľa z pohľadu súdnych rozhodnutí, a konkrétnejšie aj otázke, kedy by malo dôjsť k ponuke vhodnej práce.

Kľúčové slová: *Pracovné právo; Zákonník práce; právna istota; výpoveď zamestnávateľa; ponuková povinnosť zamestnávateľa; rozhodovacia činnosť súdov; Slovenská republika.*

Ponuková povinnosť – hmotnoprávna podmienka

Ochranná funkcia pracovného práva sa výrazne prejavuje v právnej úprave skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, osobitne pri výpovedi a okamžitom skončení pracovného pomeru. Zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“; právny stav platný k 17. máju 2017) preto dôsledne zakotvuje podmienky, za ktorých možno pristúpiť ku skončeniu pracovného pomeru.

Zákonník práce v oblasti skončenia pracovného pomeru určuje napríklad prísne podmienky doručovania (§ 38 Zákonníka práce v nadväznosti na § 61 a § 70 Zákonníka práce) či možnosti výpovede zamestnávateľa len z taxatívne stanovených dôvodov (§ 63 ods. 1 Zákonníka práce). Pre výpoveď zamestnávateľa z organizačných dôvodov je to hmotnoprávna podmienka povinnosti ponuky vhodnej práce podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce alebo pre uplatnenie výpovede z dôvodu porušenia pra-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

covnej disciplíny zase dodržanie subjektívnej a objektívnej lehoty (§ 63 ods. 4 Zákonníka práce).

Zákonník práce v prípade skončenia pracovného pomeru na základe právneho úkonu upravuje ďalšie náležitosti z pohľadu posúdenia platnosti pracovnoprávneho úkonu (§ 17 Zákonníka práce). S prihliadnutím na § 1 ods. 4 Zákonníka práce a subsidiárnu pôsobnosť všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka na prvú časť Zákonníka práce (všeobecná časť) je ešte potrebné dodržať i všeobecné náležitosti právneho úkonu v zmysle občianskoprávnej úpravy.

Ako bolo naznačené, dôležitou povinnosťou zamestnávateľa pri skončení pracovného pomeru v určitých prípadoch je tzv. *ponuková povinnosť* zakotvená v § 63 ods. 2 Zákonníka práce. Uvedená povinnosť je zákonom upravená všeobecne a stáva sa, že zamestnávatelia ju buď opomenú alebo ju nesplnia podľa rozhodnutí súdov správne a jej nedodržanie býva často dôvodom neplatnosti výpovede a skončenia pracovného pomeru.

Ponuka vhodnej práce pred dávaním výpovede sa považuje za *hmotnoprávnu podmienku* platnosti výpovede zamestnávateľa[2] a jej nesplnenie spôsobuje neplatnosť výpovede (hoci ide o absolútnu neplatnosť právneho úkonu – výpovede z dôvodu nesplnenia tzv. ponukovej povinnosti, uplatniť na súde neplatnosť skončenia pracovného pomeru výpoveďou možno len v rámci dvojmesačnej prekluzívnej lehoty, t.j. v lehote do dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť podľa § 77 a nasl. Zákonníka práce).

V zmysle § 63 ods. 2 Zákonníka práce *zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď*, ak nejde o výpoveď z dôvodu nadbytočnosti zamestnanca vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 Zákonníka práce[3] pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný

---

[2] Bližšie pozri BARANCOVÁ, H. a R. SCHRONK. *Pracovné právo.* 3. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2016, s. 257-258. ISBN 978-80-89710-26-3.

[3] Novelou Zákonníka práce, účinnou od 1. marca 2015, bola zakotvená pre agentúru dočasného zamestnávania povinnosť určiť dobu trvania takéhoto pracovného pomeru dátumom jeho skončenia a v prípade, ak by došlo k predčasnému ukončeniu dočasného pridelenia pred uplynutím určitej doby a zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca zamestnávať, vzniká výpovedný dôvod. Podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce zamestnávateľ, ktorý je agentúrou dočasného zamestnávania, môže dať zamestnancovi výpoveď, aj ak sa zamestnanec stane nadbytočným vzhľadom na skončenie dočasného pridelenia podľa § 58 Zákonníka práce pred uplynutím doby, na ktorú bol dohodnutý pracovný pomer na určitú dobu. Pre skončenie pracovného pomeru na základe výpovede z uvedeného

pomer na určitú dobu, o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, *iba vtedy, ak*

a) *zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať*, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce;
b) *zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú, pre neho vhodnú prácu*, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, alebo sa *podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu*.

Podrobnejšie podmienky realizácie ponukovej povinnosti možno podľa § 63 ods. 3 Zákonníka práce upraviť v kolektívnej zmluve. Uvedené ustanovenie by sa nemalo vykladať tak, že ponukovú povinnosť možno kolektívnou zmluvou vylúčiť. Máme za to, že kolektívna zmluva môže len konkretizovať podmienky, za akých má dôjsť k ponukovej povinnosti. Vzniká však obava, že by súd v prípade sporu o neplatné skončenie pracovného pomeru posúdil, že ponuková povinnosť bola síce realizovaná podľa pravidiel kolektívnej zmluvy, ale tieto podľa úvahy súdu neboli správne, a skonštatoval by, že nedošlo k splneniu ponukovej povinnosti. Preto je ku koncipovaniu pravidiel a postupov ponukovej povinnosti v kolektívnej zmluve potrebné pristupovať dôsledne, aby nedošlo k takému nastaveniu podmienok ponukovej povinnosti, že bude fakticky popretá.

Ak zamestnávateľ má voľnú vhodnú prácu/pozíciu a zamestnanec *ponuku prijme*, dochádza ku zmene pracovných podmienok a zmluvné strany by mali pristúpiť k uzatvoreniu dohody o zmene pracovných podmienok podľa § 54 Zákonníka práce. Ak zamestnanec ponuku *odmietne*, zamestnávateľ si splnil ponukovú povinnosť a môže pristúpiť k doručovaniu výpovede. V prípadoch, keď *zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú*, pre neho vhodnú *prácu*, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, alebo sa *podrobiť predchádzajúcej príprave na túto inú prácu*, je vhodné odmietnutie prijať ponúkanú inú vhodnú prácu či podrobiť sa príprave uviesť aj v samotnej výpovedi a súčasne mať pre účely preukázania tiež dokument osvedčujúci skutočnosť, že k odmietnutiu došlo, napríklad písomný zá-

dôvodu tak platí právna úprava ako pri ostatných výpovedných dôvodoch, s výnimkou, že na agentúru sa nevzťahuje povinnosť ponuky inej vhodnej práce podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

znam podpísaný zamestnancom, prípadne svedkami alebo zápisnicu zo stretnutia a podobne. Uvedený postup nevyplýva zo Zákonníka práce; ide len o odporúčanie, aby v prípadnom súdnom spore bolo preukázateľné, či bola splnená ponuková povinnosť. Ak zamestnávateľ nedisponuje voľnou vhodnou prácou pre dotknutého zamestnanca, samozrejme, nie je povinný vytvárať nové pracovné miesto, ktoré by mal následne ponúknuť zamestnancovi.

Ak zamestnávateľ *nemá možnosť* zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas, v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce (je potrebné vziať do úvahy skutočnosť, ako široko bolo dohodnuté miesto výkonu práce – či ako konkrétna adresa, obec alebo určité územie, napríklad kraj), aj uvedenie takejto skutočnosti možno odporučiť zaznamenať vo výpovedi (vo výpovedi zamestnávateľ iba uvedie, že nedisponuje voľnou pozíciou podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce). Môžu nastať situácie, že v prípadnom súdnom spore bude musieť zamestnávateľ preukazovať, že pred dávaním výpovede nedisponoval voľnou prácou,[4] preto je vhodné mať i túto skutočnosť zdokumentovanú.

Právna istota – ponuková povinnosť

V teórii sa rozlišujú pojmy právna hodnota, právna zásada a o týchto pojmoch a ich vymedzeniach sa často polemizuje. Napríklad, rozdiel medzi právnymi hodnotami (hodnotové uchopenie práva) a právnymi zásadami (právnymi princípmi) chápe Petr Hajn tak, že právne hodnoty vypovedajú o tom, čo sa má dosiahnuť pomocou práva, a právne zásady sú tak jedným zo špecifických nástrojov, ako cieľ dosiahnuť.[5]

Pozornosť diskusii o právnych princípoch venuje i teória práva, ktorá ich skúma aj vo vzťahu k normám a rozdielom medzi nimi. Podľa teoretikov práva „právne princípy sa chápu ako štandardy správania, ktoré sú špecifické jednak vysokou mierou všeobecnosti a jednak praktickou významnosťou odvodenou od dôležitosti hodnôt, ktoré vyjadrujú [...]. V kontexte ústavného práva sa za právny princíp považujú napríklad deľba moci alebo právna istota, v občianskom práve sa hovorí napríklad o princípe rovnosti účastníkov občianskoprávnych vzťahov alebo o prin-

[4] Bližšie pozri BARANCOVÁ, H. *Zákonník práce: Komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 455. ISBN 978-80-7400-416-2.

[5] Bližšie pozri HAJN, P. Právní hodnoty a právní zásady. In: B. HAVEL a V. PIHERA, eds. *Soukromé právo na cestě: Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 145. ISBN 978-80-7380-265-3.

cípe zmluvnej autonómie, v trestnom práve platí princíp, že len zákon môže stanoviť to, čo je trestným činom (nullum crimen sine lege).“[6]

Princíp právnej istoty je tak základnou hodnotou materiálneho právneho štátu, znakom právneho štátu a spája sa tiež s „predvídateľnosťou práva, ktorá je „neopomenuteľným komponentom“ právnej istoty“.[7] Právna istota sa považuje za jeden zo základných princípov právneho štátu a mala by smerovať k tomu, aby adresát práva mal predstavu o tom, aké je jeho právne postavenie, aby mal dôveru v rozhodovanie orgánov, ktoré jeho postavenie budú chrániť. Uvedené vedie k požiadavke, aby štát tvoril právo, ktoré – aj keď je vo vyjadrení všeobecné – by bolo dostatočne určité.

Právne normy nemôžu pokryť všetko konanie či nekonanie subjektov právnych vzťahov a v prípade, ak je určitý právny inštitút posudzovaný súdom v konkrétnej situácii, ktorú právna norma nerieši alebo ju upravuje len veľmi všeobecne, malo by byť úlohou súdu tento nedostatok svojím rozhodnutím vyriešiť. Ak právo z nejakého dôvodu nie je dostatočne určité alebo ak nerieši všetky prípadné situácie, na ktoré sa má aplikovať, je potrebné, aby ho súdy nejako dotvorili. Z dôvodu zachovania právnej istoty by tak bolo potrebné, aby súdy dodržiavali aj určitú kontinuitu vo svojich rozhodnutiach a dotvárali právo v prípade, ak je určitá oblasť upravená právnou normou veľmi všeobecne. Zásada právnej istoty zabezpečuje stabilitu a predvídateľnosť – nemalo by tak dochádzať k takým súdnym rozhodnutiam, ktoré sa výrazne odklonia od doterajšej rozhodovacej činnosti súdov.

Princíp právnej istoty sa teda skúma aj optikou jeho uplatňovania vo vzťahu k požiadavke *predvídateľnosti súdnych rozhodnutí*[8] v zmysle, aby súdy podobné prípady rozhodovali podobne,[9] a taktiež v zmysle, či súdy

---

6 Bližšie pozri PROCHÁZKA, R. a M. KÁČER. *Teória práva*. 1. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2013, s. 143. ISBN 978-80-89603-14-5.

7 Bližšie pozri OPETT, L. Právna istota a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. *Právny obzor*. 2008, roč. 91, č. 4, s. 318 a nasl. ISSN 0032-6984.

8 Bližšie pozri OPETT, L. Právna istota a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. *Právny obzor*. 2008, roč. 91, č. 4, s. 318 a nasl. ISSN 0032-6984.

9 *„Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú, právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napríklad I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Rešpektovanie princípu právnej istoty musí byť prítomné v každom rozhodnutí orgánov verejnej moci, a to tak v oblasti normotvornej, ako aj v oblasti aplikácie práva, keďže práve na ňom sa hlavne a predovšetkým zakladá dôvera občanov, ako aj iných fyzických osôb a právnických osôb k orgánom verejnej moci (IV. ÚS 92/09). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu*

zaväzuje ich predchádzajúca rozhodovacia činnosť. Z uvedeného vyplýva, že sa „pre účastníka konania má zabezpečiť istota, že v jeho prípade bude rozhodnuté obdobne ako v podobnom prípade v minulosti. Účastník konania tak môže predvídať rozhodnutie vo svojej veci i s ohľadom na predchádzajúce rozhodnutia v podobných prípadoch.“[10]

Princíp právnej istoty je potrebné súdmi realizovať tiež v rámci súkromného práva. Ako sme uviedli, pomerne komplikovaným pracovnoprávnym inštitútom je tzv. ponuková povinnosť zamestnávateľa pri skončení pracovného pomeru (§ 63 ods. 2 Zákonníka práce).

Máme za to, že by súdy mali v konkrétnom prípade skúmania platnosti výpovede a skončenia pracovného pomeru taktiež konkrétne konštatovať, ako zamestnávateľ porušil ponukovú povinnosť a ako mal v danom prípade aj postupovať (napríklad ako postupovať v prípade, ak je viac prepúšťaných zamestnancov ako voľných pozícií), a tým i prispievať k tomu, aby princíp právnej istoty nebol porušený, pretože všeobecné konštatovania súdov v odôvodnení ich rozhodnutí neprispievajú k tomu, aby zamestnávatelia vedeli, ako majú postupovať v prípade realizácie ponuky vhodnej práce a často potom prehrávajú súdne spory o neplatné skončenie pracovného pomeru. Právna norma v uvedenom prípade nedostatočne upravuje postupy zamestnávateľa, a hoci by zamestnávateľ v dobrej viere chcel dodržať ponukovú povinnosť, môže dať neplatnú výpoveď.

Doterajšia súdna prax vychádzala z toho, že k ponuke má dôjsť v čase dania výpovede; je však známe rozhodnutie, ktoré požaduje, aby ponuka vhodnej práce bola realizovaná už od vydania rozhodnutia zamestnávateľa o nadbytočnosti a počas celej výpovednej doby (čo v niektorých prípadoch môže znamenať i obdobie viacerých mesiacov). Predmetné súdne rozhodnutie je uvedené nižšie v texte. Takáto požiadavka prináša do súčasnej aplikačnej praxe značný stav neistoty. Z dôvodu komplikovanosti

---

o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napríklad IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).“ Bližšie pozri *Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 499/2011-25* [2011-11-22].

[10] Bližšie pozri OPETT, L. Právna istota a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. *Právny obzor.* 2008, roč. 91, č. 4, s. 319. ISSN 0032-6984.

realizácie ponukovej povinnosti zamestnávateľa venujeme pozornosť niektorým súdnym rozhodnutiam, ktoré sa predmetnej otázke venovali.

Ponuková povinnosť – postup

Zákonník práce neupravuje, akou *formou* má dôjsť k ponuke inej vhodnej práce. Aby zamestnávateľ vedel preukázať, že k nej skutočne došlo, ponuka a aj jej prijatie (prípadne tiež neprijatie) by mali byť v písomnej forme[11] a vlastnoručne podpísané zamestnancom. Ak zamestnanec odmieta komunikovať so zamestnávateľom, možno v rámci stretnutia so zamestnancom vyhotoviť zápisnicu za účasti dvoch svedkov, ktorí svojimi podpismi potvrdia pravdivosť údajov v zápisnici. Ako ďalšiu alternatívu možno využiť zaslanie ponuky v písomnej forme poštovým podnikom zamestnancovi (ako doporučenú zásielku s doručenkou do vlastných rúk). Pri uvedenej forme je problematické, ak zamestnanec nereaguje na zaslanú ponuku. Ak zamestnávateľ stanoví pre zamestnanca lehotu na prijatie ponuky (ktorá by mala byť primeraná) a zamestnanec nebude reagovať, postoj zamestnanca by mal byť vyhodnotený ako neprijatie ponuky. V takomto prípade je však potrebné, aby mal zamestnávateľ dôkaz, že ponuka bola zamestnancovi doručená.

Ponuková povinnosť je hmotnoprávnou podmienkou výpovede a súdy skúmajú jej splnenie. Zamestnávatelia často nevedia, *akú prácu je potrebné ponúknuť*[12] – či prácu, ktorá je na rovnakej, respektíve podobnej úrovni, akú zamestnanec doteraz vykonával (pozície, ktoré sú porovnateľné svojimi pracovnými podmienkami), alebo majú ponúknuť akúkoľvek prácu, ktorá je k dispozícii a ktorú je zamestnanec spôsobilý aj reálne vykonávať (zdravotne či odborne spôsobilý a podobne), hoci ide o pozíciu, ktorá je hierarchicky postavená nižšie a nie sú s ňou spojené také výhodné pracovné podmienky (najmä mzdové ohodnotenie), aké mal dotk-

[11] Porovnaj BARANCOVÁ, H. a R. SCHRONK. *Pracovné právo*. 3. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2016, s. 258. ISBN 978-80-89710-26-3.

[12] *„Ustanovenie § 63 ods. 2 Zákonníka práce stanovuje tzv. ponukovú povinnosť zamestnávateľa, ktorej splnenie je hmotnoprávnou podmienkou platnosti výpovede z pracovného pomeru. Ide o povinnosť zamestnávateľa urobiť zamestnancovi ponuku smerujúcu k uzavretiu dohody o preradení na inú prácu. Inou vhodnou prácou sa rozumie práca zodpovedajúca zdravotnému stavu, schopnostiam, a ak možno aj kvalifikácii zamestnanca. Ide teda o prácu, ktorú je zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav, schopnosti a kvalifikáciu spôsobilý vykonávať. Okrem toho, výkon tejto povinnosti zamestnávateľa musí byť v súlade so zásadou vyplývajúcou z článku 2 Zákonníka práce, v zmysle ktorého výkon práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi a nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať.“* Bližšie pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 222/2009* [2010-08-31].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

nutý zamestnanec doposiaľ. Podobná otázka sa objavuje tiež v súvislosti so získanou kvalifikáciou zamestnanca – či ponúknuť zamestnancovi prácu, ktorá je pod úrovňou jeho kvalifikácie – či ponuku takejto práce nebude zamestnanec vnímať negatívne. Súdy sa k uvedenej otázke postavili tak, že je potrebné ponúknuť zamestnancovi aj prácu, ktorá je pod úrovňou jeho kvalifikácie – hrozí tu totiž riziko, že ak by zamestnávateľ vyhodnotil ponuku pozície, ktorá nebude kvalifikačne tak náročná, ako si vyžadujú schopnosti zamestnanca, ako nedôstojnú pre zamestnanca a neponúkne mu ju, dotknutý zamestnanec môže na súde namietať, že by prijal i kvalifikačne nenáročnejšiu pozíciu, a zamestnávateľ by si tak nesplnil ponukovú povinnosť.[13]

Podľa odbornej literatúry a vychádzajúc zo súdnej praxe, vhodná práca by sa mala viazať na zdravotný stav, schopnosti, a pokiaľ možno i na kvalifikáciu – s tým, že vo vzťahu ku kvalifikácii by mala byť ponúknutá taká práca, ktorá zodpovedá kvalifikácii, a ak takúto prácu zamestnávateľ nemá, tak potom práca, ktorá čo najväčšmi zodpovedá kvalifikácii, a až nakoniec práca, na ktorú sa nevyžaduje osobitná, prípadne žiadna špeciálna kvalifikácia.[14] Z uvedeného vyplýva, že férový postup zamestnávateľa by mal byť taký, že zamestnancovi ponúkne voľnú vhodnú prácu, ktorá je „najbližšie" ku kvalifikácii zamestnanca a jeho schopnostiam. Mala by existovať určitá proporcia medzi schopnosťami zamestnanca a povahou voľnej ponúkanej práce. Preto aj niektoré súdne rozhodnutia i odborná literatúra uvádzajú, že postačuje ponúknuť len voľné najvhodnejšie pozície; nemusia byť ponúkané všetky voľné vhodné pozície. Avšak, existuje obava, že ak sa neponúknu všetky voľné vhodné pozície, zamestnanec môže argumentovať na súde, že by prijal práve neponúknutú pozíciu a zamestnávateľ môže byť v spore neúspešný. Samozrejme, zamestnávateľ je povinný ponúknuť len takú pozíciu, ktorú má k dispozícii. Ako nesúladný postup by sa mohlo vnímať, ak by manažérovi firmy na najvyššej úrovni zamestnávateľ ponúkol pozíciu pomocnej pracovnej sily, a nie napríklad pozíciu stredného manažmentu, hoci prepúšťaný zamestnanec je vhodný kandidát na takúto pozíciu a pozícia je voľná.

---

[13] Bližšie pozri TOMAN, J. *Individuálne pracovné právo: Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva*. 1. vyd. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2014, s. 319. ISBN 978-80-89149-42-1.

[14] Bližšie pozri TOMAN, J. *Individuálne pracovné právo: Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva*. 1. vyd. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2014, s. 317. ISBN 978-80-89149-42-1.

Ponukovú povinnosť vníma súdna prax ako *„povinnosť zamestnávateľa urobiť zamestnancovi ponuku smerujúcu k uzavretiu dohody o prevedení na inú prácu. Inou vhodnou prácou sa rozumie práca zodpovedajúca zdravotnému stavu, schopnostiam, a pokiaľ možno aj kvalifikácii zamestnanca. Ide teda o prácu, ktorú je zamestnanec vzhľadom na svoj zdravotný stav, schopnosti a kvalifikáciu spôsobilý vykonávať. Okrem toho, výkon tejto povinnosti zamestnávateľa musí byť v súlade so zásadou vyplývajúcou z článku 2 Zákonníka práce, v zmysle ktorého výkon práv a povinností z pracovnoprávnych vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi a nikto nesmie tieto práva a povinnosti zneužívať"*.[15]

Malo by teda ísť o akúkoľvek voľnú pracovnú pozíciu, ktorú je zamestnanec spôsobilý vykonávať; zamestnávateľ nie je povinný vytvárať účelovo pracovné podmienky, na ktoré bol zamestnanec doposiaľ zvyknutý a spájali sa s jeho doterajšou pozíciou, ale ponúka také, ktoré vyplývajú z ponúknutej pozície – napríklad zamestnancovi na vysokej, manažérskej pozícii je nutné ponúknuť i nižšie postavenú pozíciu, prípadne pozíciu vyžadujúcu napríklad len základné vzdelanie, ak je dotknutý zamestnanec na túto pozíciu spôsobilý.

Ako problematická sa v rámci ponukovej povinnosti javí otázka, čo sa má rozumieť pod „predchádzajúcou prípravou na ponúkanú inú prácu". Máme za to, že cieľom takto nastavenej povinnosti zamestnávateľa nie je povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť finančne náročné či dlhodobé zvýšenie alebo prehĺbenie kvalifikácie zamestnanca. Povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť „predchádzajúcu prípravu" by nemala byť príliš zväzujúca; rozhodovacia činnosť súdov vychádza zo zásady primeranosti a za „predchádzajúcu prípravu" nepovažuje prípravu, ktorá by bola neúmerne časovo náročná alebo nákladná.[16]

Ponúkaná vhodná práca môže byť teda práca, ktorú má zamestnávateľ k dispozícii. Nemusí zodpovedať doteraz vykonávanému druhu práce; môže to byť akákoľvek práca, ktorá je pre zamestnanca vhodná.[17] Musí ísť o prácu, na ktorú zamestnanec spĺňa všetky predpoklady a ktorá zodpovedá jeho zdravotnej spôsobilosti. Zamestnávateľ by mal prihliadnuť aj na to, aby iná práca bola vhodná pre zamestnanca tiež vzhľadom na

[15] Bližšie pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 306/2008* [2009-06-30].

[16] Bližšie pozri R 51/1997. In: *Zákonník práce s judikatúrou*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 246. ISBN 978-80-8078-250-4.

[17] Bližšie pozri *Zo súdnej praxe*. 2001, roč. 6, č. 6, s. 127. ISSN 1335-177X.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

jeho schopnosti a kvalifikáciu; nie je však potrebné, aby zodpovedala v plnom rozsahu kvalifikácii zamestnanca. Ak to vyžaduje ponúkaná pracovná pozícia, zamestnanec musí spĺňať právnymi predpismi dané predpoklady, prípadne požiadavky zamestnávateľa.

Ponuková povinnosť sa viaže nielen na pozíciu na ustanovený týždenný pracovný čas, ale aj na kratší pracovný čas. Zákonník práce už ale nerieši, či to musí byť pracovný pomer na neurčitý čas alebo dobu určitú (a ak na dobu určitú, na aké obdobie musí byť pracovný pomer na určitú dobu uzatvorený), čo v aplikačnej praxi spôsobuje problémy.

Ponúkaná iná vhodná práca by nemala byť taká, ktorá je voľná u zamestnávateľa len dočasne, napríklad počas prekážky v práci na strane zamestnanca[18] (ako neplatná by mala byť posúdená výpoveď vtedy, ak by zamestnávateľ ponúkal prácu len počas zastupovania iného zamestnanca),[19] respektíve len počas prípadného plynutia výpovednej doby (ak by bola daná výpoveď). Možno uviesť, že ponuková povinnosť je často vnímaná zamestnávateľmi tak, že ak vhodnú pracovnú pozíciu nemajú, sú povinní ju vytvoriť, inak riskujú neplatnosť výpovede. Uvedený postup však nie je potrebný.

Vyššie zmienené závery potvrdzuje i súdna prax: *„... podľa ustálenej judikatúry nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať znamená, že zamestnávateľ nemá pre zamestnanca žiadnu prácu, teda ide o absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať. Zamestnávateľ má totiž povinnosť zamestnancovi ponúknuť akékoľvek voľné miesto, ktoré je k dispozícii v čase výpovede, nielen miesto zodpovedajúce pôvodnej pracovnej zmluve, prípadne jeho kvalifikácii. Rozhodnutie, či túto ponuku zamestnanec využije, je výlučne na ňom; ak ponuku odmietne, potom je splnená podmienka uvedená v § 63 ods. 2 Zákonníka práce pre platnosť výpovede. Táto podmienka je splnená aj v prípade, ak zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať preto, že takúto prácu pre neho nemá, pretože v takom prípade ponuková povinnosť zamestnávateľa odpadá. Splnenie tejto ponukovej povinnosti musí preukázať zamestnávateľ, naproti tomu tvrdenie a preukazovanie, že ku dňu výpovede mal zamestnávateľ voľné pracovné miesta, je procesná obrana zamestnanca“.*[20]

---

[18] Bližšie pozri R 28/1995. In: *Zákonník práce s judikatúrou.* 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 246. ISBN 978-80-8078-250-4.

[19] Porovnaj BARANCOVÁ, H. a R. SCHRONK. *Pracovné právo.* 3. neprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2016, s. 258. ISBN 978-80-89710-26-3.

[20] Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 261/2007* [2008-11-27].

Obavu, či zamestnávateľ splní ponukovú povinnosť, vyvoláva situácia, keď zamestnávateľ *má viacero vhodných voľných pozícií*, ktoré má možnosť ponúknuť prepúšťanému zamestnancovi, a nevie, či musí ponúknuť všetky vhodné pracovné pozície. Súdna prax sa k takýmto situáciám stavia tak, že nie je potrebné, aby zamestnávateľ ponúkal zamestnancovi všetky voľné pracovné miesta, ktoré sú pre zamestnanca vhodné. Postačuje, ak zamestnávateľ ponúkne len jedno pre neho vhodné pracovné miesto z viacerých voľných pracovných miest.[21] Vzhľadom na skutočnosť, že súdy rozhodujú autonómne, a teda možno očakávať aj iné rozhodnutie, pri zohľadnení ochrannej funkcie pracovného práva v prospech zamestnanca, sa domnievame, že i v prípade viacerých voľných pracovných pozícií by mal zamestnávateľ ponúknuť viaceré pozície, prípadne aj všetky (hoci je to administratívne náročné), a to z dôvodu, aby sa vyhol prípadnému súdnemu sporu. Ak by zamestnávateľ ponúkol len niektoré voľné pozície a zamestnanec by mal záujem o pozíciu, ktorá mu ponúknutá nebola a argumentoval by na súde, že práve neponúknutá pozícia najviac zodpovedala jeho doterajšej pozícii, respektíve len túto pozíciu bol schopný vykonávať lepšie ako tie, ktoré mu ponúknuté boli, zamestnávateľ by sa tak ocitol v situácii, ktorú právna úprava dostatočne nerieši, a nemal by istotu, ako súd rozhodne. Môžeme konštatovať, že v takejto situácii nedostatočná právna úprava je v neprospech zamestnávateľa.

V praxi tak zákonnou úpravou, ako i súdnou praxou zostáva nevyriešená situácia, keď sa pracovné pomery majú skončiť s viacerými zamestnancami, avšak *voľných pozícií v rámci ponukovej povinnosti je menej ako prepúšťaných zamestnancov*. Zákonník práce túto situáciu nerieši. Je otázne, či by bolo možné využiť právo zamestnávateľa na slobodný výber zamestnancov zakotvené v článku 2 Základných zásad Zákonníka práce, a teda zamestnávateľ by si mohol vybrať, ktorému prepúšťanému zamestnancovi ponúkne voľnú pozíciu.[22] Súdy však vyhodnotili takto vzniknutú situáciu tak, že ponuková povinnosť zamestnávateľa platí rovnako pre všetkých zamestnancov, a to aj v prípade, že sa v rámci organizačnej zmeny stali nadbytočnými viacerí zamestnanci. Zamestnávateľ má tak ponukovú povinnosť voči každému z nich osobitne (otázkou, akým

[21] Bližšie pozri *Zo súdnej praxe*. 2001, roč. 6, č. 6, s. 127. ISSN 1335-177X.

[22] Zamestnávateľ má právo na slobodný výber zamestnancov v potrebnom počte a štruktúre a na určovanie podmienok a spôsobu uplatnenia tohto práva, ak tento zákon, osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, neustanovuje inak.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

spôsobom má zamestnávateľ splniť uvedenú povinnosť, sa však súdy nezaoberali). V situácii, že *„... zamestnávateľ má k dispozícii len jedno voľné miesto, je povinný toto pracovné miesto ponúknuť všetkým do úvahy prichádzajúcim zamestnancom a neplatí oprávnenie zamestnávateľa vybrať si zamestnanca, ktorému voľné miesto ponúkne. Je potom na každom ponúknutom zamestnancovi, ako sa rozhodne; voľné pracovné miesto pripadne tomu, kto prijal ponuku ako prvý“*.[23] U každého zamestnávateľa sú podmienky iné a pri ponukovej povinnosti je nutné zohľadniť konkrétnu situáciu – súdna prax mohla naznačiť aspoň základné postupy „ponukového konania“, keďže v konečnom dôsledku posúdenie platnosti výpovede je v jej rukách. Zostáva otázne, ako by vyhodnotil súd postup losovania, ktorý zachováva rovnosť dotknutých zamestnancov.

Ďalšou otázkou je, *ktorá pozícia je voľnou pracovnou pozíciou*, ktorá má byť zamestnancovi ponúknutá podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce. U zamestnávateľov nie je neobvyklé, že proces vytvorenia či zániku pozícií trvá dlhšie časové obdobie (napríklad aj niekoľko mesiacov), a medzičasom dôjde k organizačným zmenám, pri ktorých nastáva rušenie pracovných miest, avšak uvažuje sa o vytvorení nových miest, no tieto nie sú ešte reálne vytvorené. Domnievame sa, že ak zamestnávateľ uvažuje o určitých organizačných zmenách, s ktorými súvisí vytváranie pozícií, avšak tieto ešte definitívne neexistujú, dané pozície by sa nemali posudzovať ako voľné pracovné pozície.

Často sa stáva, že pracovná pozícia vytvorená je, avšak nie je obsadená zamestnancom na základe pracovnej zmluvy, ale len prisľúbená na základe akceptačného listu. Súdy takúto pozíciu považujú za voľnú pozíciu pre účely ponukovej povinnosti. *„Pokiaľ určité pracovné miesto ku dňu dania výpovede zamestnancovi podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce nebolo obsadené na základe pracovnej zmluvy, zostáva voľným pracovným miestom, na ktorom má zamestnávateľ možnosť zamestnanca zamestnávať (§ 63 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce), aj v prípade, že zamestnávateľ už pred uvedeným dňom vo vzťahu k tomuto pracovnému miestu písomne (v „akceptačnom liste“) potvrdil niektorému uchádzačovi o zamestnanie zámer obsadiť ním v budúcnosti predmetné pracovné miesto.“*[24]

[23] Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 5/2010* [2011-04-20].
[24] Bližšie pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 14/2010* [2011-03-30].

Tzv. ponuku inej vhodnej práce musí *zamestnávateľ splniť ešte predtým, než pristúpi k výpovedi* – keďže ide o hmotnoprávnu podmienku výpovede, k ponuke práce má zamestnávateľ pristúpiť skôr, než dáva/doručuje výpoveď. Ak by ponukovú povinnosť plnil zamestnávateľ až po doručení výpovede, takáto výpoveď by bola neplatná.[25]

„Splnenie podmienok pre existenciu ponukovej povinnosti zo strany zamestnávateľa, t.j. či zamestnávateľ má, respektíve nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, treba posudzovať podľa stavu, ktorý tu je v čase dania výpovede.“[26] Z uvedeného vyplýva, že skúmanie, či je u zamestnávateľa voľná vhodná práca/pozícia, by malo prebiehať v okamihu dania výpovede.[27] Vzniká otázka, kedy nastáva okamih dania výpovede. Danie výpovede by sa tak malo viazať na okamih doručenia výpovede. Preto aj zisťovanie voľnej vhodnej práce by sa malo viazať na deň doručenia výpovede – čo môže byť komplikované najmä v prípade, ak nie je výpoveď doručovaná osobne, ale prostredníctvom poštového podniku, čo môže trvať aj niekoľko dní. Preto by bolo vhodné i túto otázku konkrétnejšie upraviť priamo v Zákonníku práce, aby nevznikali pochybnosti, kedy zamestnávateľ má hľadať pre prepúšťaného zamestnanca voľnú vhodnú pracovnú pozíciu. Z logiky veci vyplýva, že by to mal byť krátkodobý okamih v čase doručovania výpovede (deň, kedy je napríklad osobne doručená výpoveď; otázne je, ako tento deň nastaviť v prípade doručovania poštovým podnikom – či v deň odoslania výpovede alebo až v deň doručenia zamestnancovi (môže totiž nastať situácia, že medzičasom bude zamestnanec práceneschopný niekoľko mesiacov či nastúpi na rodičovskú dovolenku a za ten čas dôjde ešte ku ďalším reorganizačným

---

[25] Porovnaj BARANCOVÁ, H. a R. SCHRONK. *Pracovné právo*. 3. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2016, s. 258. ISBN 978-80-89710-26-3.

[26] Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 5/2010* [2011-04-20].

[27] *Splnenie ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 46 ods. 2 (v Slovenskej republike podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce – poznámka autora) ako predpokladu na podanie platnej výpovede súd skúma podľa stavu v dobe výpovede.* Bližšie pozri R 54/1998. *Zisťovanie podmienok uvedených v § 46 ods. 2 Zákonníka práce (teraz § 63 ods. 2 Zákonníka práce – poznámka autora) sa robí vždy podľa stavu v čase výpovede, pričom možnosť ďalšieho zamestnávania sa neposudzuje len z hľadiska konkrétneho zamestnanca.* Bližšie pozri S III, s. 130. *Z hľadiska ponukovej povinnosti zamestnávateľa podľa § 46 ods. 2 Zákonníka práce (v Slovenskej republike podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce – poznámka autora) možno považovať za významné len to, či zamestnávateľ disponuje voľnými pracovnými miestami v okamžiku, kedy je zamestnancovi dávaná výpoveď. Ku skutočnosti, že zamestnávateľ prijal v inom časovom rozmedzí (predtým alebo potom) iného zamestnanca na prácu, ktorú by mohol zamestnanec vykonávať, nemožno prihliadnuť.* Bližšie pozri *Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 369/2000* [2001-06-27].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

zmenám); vzhľadom na komplikovanosť uvedeného postupu by bola vhodná konkrétnejšia úprava v Zákonníku práce). S prihliadnutím na súčasný stav na trhu práce, kedy sa podmienky prevádzok i dopytu po pracovnej sile menia aj v priebehu niekoľkých dní, nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby sa ponuková povinnosť musela realizovať v dlhom časovom horizonte. Preto sa ako rizikový javí názor súdu v prípade, keď súd skúmal neplatnosť výpovede a venoval sa aj ponukovej povinnosti. Môžeme uviesť, že dané rozhodnutie narúša právnu istotu a doterajšiu prax súdov, ktoré skúmali realizáciu ponukovej povinnosti v čase dania výpovede. Takýto postup značne zneisťuje zamestnávateľov.

„Súd posúdil predmetnú výpoveď danú odporcom navrhovateľke za neplatnú aj z dôvodu porušenia ustanovenia § 63 ods. 2 Zákonníka práce. Podľa § 63 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom do 31. 08. 2015 zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď, ak nejde o výpoveď pre neuspokojivé plnenie pracovných úloh, pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, iba vtedy, ak a) zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, a b) zamestnanec nie je ochotný prejsť na inú, pre neho vhodnú prácu, ktorú mu zamestnávateľ ponúkol v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce ani po predchádzajúcej príprave. Splnenie ponukovej povinnosti zamestnávateľa v zmysle tohto ustanovenia je zákonným predpokladom danosti výpovedného dôvodu nadbytočnosti podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, pričom samotná existencia tohto výpovedného dôvodu zamestnávateľa nezbavuje právnej povinnosti ponúknuť zamestnancovi ešte pred uplatnením výpovede vhodnú prácu tak, ako ju vymedzuje citované ustanovenie § 63 ods. 2 Zákonníka práce. Plnenie ponukovej povinnosti zamestnávateľa spočíva v ochrane pracovného pomeru tým, že pred jeho skončením zákon uprednostňuje zmenu dojednaných pracovných podmienok, a že umožňuje jednostranné skončenie a ponúknuť navrhovateľke ako zamestnankyni niektoré z voľných pracovných miest, na ktoré boli prijatí noví zamestnanci odporcu. Samotná obrana odporcu, že sa jednalo o menej kvalifikované pracovné miesta, ktoré rozhodne nezodpovedali kvalifikácii samotnej navrhovateľky, neobstojí vzhľadom na to, že ponuková povinnosť má absolútny charakter, a teda navrhovateľ môže dať odporkyni výpoveď iba v prípade absolútnej nemožnosti zamestnanca ďalej zamestnávať, čo v danom prípade splnené nebolo. Súd sa súčasne v rámci svojich úvah zaoberal aj otázkou, či zamestnanec nastúpením práceneschopnosti by nemohol predlžovať dobu trvania ponukovej po-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

vinnosti zamestnávateľa prezumovanej v § 63 ods. 2 Zákonníka práce, avšak dospel k záveru, že nastúpenie práceneschopnosti, respektíve samotné ochorenie, ktoré zakladá práceneschopnosť, je takou právnou skutočnosťou, ktorá je nezávislá od vôle samotného zamestnanca, keď v konaní by musela byť preukázaná účelovosť trvania práceneschopnosti. Uvedené však v konaní nebolo žiadnym spôsobom preukázané, a ani len tvrdené [...]. *Zamestnávateľ má totiž povinnosť zamestnancovi ponúknuť akékoľvek voľné miesto, a nielen miesto zodpovedajúce pôvodnej pracovnej zmluve, prípadne jeho kvalifikácii. Vo vzťahu k splneniu ponukovej povinnosti zamestnávateľa môžu v praxi vzniknúť dve alternatívy. Po prvé, ak zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca naďalej zamestnávať, čo treba vykladať tak, že nemá pre zamestnanca žiadnu prácu (ide o tzv. absolútnu nemožnosť zamestnanca ďalej zamestnávať), ponukovú povinnosť nemá. Po druhé, ak má pre zamestnanca také voľné pracovné miesto, ktoré je pre neho vhodné, je povinný predtým, než dá zamestnancovi výpoveď, túto prácu zamestnancovi ponúknuť, inak nie je splnená podmienka uvedená v § 63 ods. 2 písm. b) Zákonníka práce a výpoveď je neplatná. Z hľadiska posúdenia neplatnosti výpovede bolo podľa názoru súdu rozhodné posúdenie, či odporca ako zamestnávateľ má ponukovú povinnosť iba v deň podania samotnej výpovede zamestnancovi, alebo táto ponuková povinnosť trvá od prijatia rozhodnutia zamestnávateľa o organizačnej zmene až do podania výpovede, respektíve uplynutia samotnej výpovednej doby. Vzhľadom na účel samotnej ponukovej povinnosti zamestnávateľa prezumovanej v § 63 ods. 2 Zákonníka práce má súd za to, že zamestnávateľ je povinný ponúknuť zamestnancovi voľné pracovné miesta, ktoré má k dispozícii v dobe od prijatia rozhodnutia o organizačnej zmene. Iný výklad predmetného ustanovenia by sa míňal účinkom a cieľom sledovaným v § 63 ods. 2 Zákonníka práce. Pri pripustení opačného výkladu by bolo na subjektívnom zvážení zamestnávateľa, kedy konkrétne dá zamestnancovi po prijatí rozhodnutia o organizačnej zmene výpoveď, a teda by si napriek prijatej organizačnej zmene mohol zvoliť taký termín dania výpovede, v ktorom by nemal voľné žiadne pracovné miesto. V súdenej veci súd poukazuje na to, že rokovanie medzi odporcom a navrhovateľkou ohľadne skončenia pracovného pomeru z dôvodov organizačných zmien prebehlo dňa 17. 07. 2014, a iba z dôvodu nastúpenia navrhovateľky na práceneschopnosť došlo k daniu výpovede zo strany odporcu navrhovateľke až dňa 27. 01. 2015. V priebehu tohto obdobia odporcovi nič nebránilo splniť svoju ponukovú povinnosť.“*[28]

[28] Bližšie pozri *Rozhodnutie Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 9Cpr/2/2015* [2015-11-04].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 42-59
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Záver

Vzhľadom na skutočnosť, že právna úprava tzv. ponukovej povinnosti je koncipovaná široko, zamestnávatelia v mnohých situáciách nevedia, ako postupovať pri jej realizácii. Určité indície ako postupovať ponúkajú rozhodnutia súdov, ktoré sú však v niektorých prípadoch všeobecné alebo tiež rozporuplné (napríklad pri stanovení časového horizontu zrealizovať ponukovú povinnosť). Môžeme uviesť, že nesplnenie ponukovej povinnosti býva častým dôvodom určenia neplatnosti výpovede zo strany súdu v rámci sporu týkajúceho sa neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Z dôvodu nastolenia právnej istoty, pre stanovenie postupu zamestnávateľa pri realizácii ponukovej povinnosti by tak bolo vhodné koncipovať konkrétnejšiu právnu úpravu v Zákonníku práce (aspoň pri stanovení formy ponukovej povinnosti a postupov v prípade, ak je menej vhodných pozícií ako prepúšťaných zamestnancov) alebo zjednotiť rozhodovaciu činnosť súdov.

Zoznam bibliografických odkazov

BARANCOVÁ, H. a R. SCHRONK. *Pracovné právo*. 3. roprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2016. 528 s. ISBN 978-80-89710-26-3.

BARANCOVÁ, H. *Zákonník práce: Komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1049 s. ISBN 978-80-7400-416-2.

HAJN, P. Právní hodnoty a právní zásady. In: B. HAVEL a V. PIHERA, eds. *Soukromé právo na cestě: Eseje a jiné texty k jubileu Karla Eliáše*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 145-149. ISBN 978-80-7380-265-3.

OPETT, L. Právna istota a predvídateľnosť súdnych rozhodnutí. *Právny obzor*. 2008, roč. 91, č. 4, s. 318-327. ISSN 0032-6984.

PROCHÁZKA, R. a M. KÁČER. *Teória práva*. 1. vyd. Bratislava: C. H. Beck, 2013. 290 s. ISBN 978-80-89603-14-5.

R 28/1995. In: *Zákonník práce s judikatúrou*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 246. ISBN 978-80-8078-250-4.

R 51/1997. In: *Zákonník práce s judikatúrou*. 2. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009, s. 246. ISBN 978-80-8078-250-4.

Rozhodnutie Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 9Cpr/2/2015 [2015-11-04].

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 369/2000 [2001-06-27].

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 14/2010 [2011-03-30].

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 222/2009 [2010-08-31].

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 306/2008 [2009-06-30].

TOMAN, J. *Individuálne pracovné právo: Všeobecné ustanovenia a pracovná zmluva*. 1. vyd. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2014. 390 s. ISBN 978-80-89149-42-1.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 261/2007 [2008-11-27].

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 5/2010 [2011-04-20].

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 499/2011-25 [2011-11-22].

Zo súdnej praxe. 2001, roč. 6, č. 6, s. 127. ISSN 1335-177X.

Doc. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
aolsovska@gmail.com

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

"Ne bis in idem" Principle, Double Jeopardy Guarantee and Their Application in the Fields of Punishment and Sanctioning: Differences, Merits and Demerits[1]

Ľubica Masárová
Michal Maslen

Abstract: *The authors of the presented paper analyse the case law of the European Court of Human Rights in the field of the "ne bis in idem" guarantee. They focus in particular on the approach of this court to the issue of liability for crimes and payment offenses. The paper concentrates on the legal interpretation that is the Council of Europe enforcing in the field of criminal liability, concept of crime, sanctioning and punishment. The payment offenses create a relatively independent group of delicts in the field of public law. However, the guarantees connected with the right to a fair trial included in the Articles No. 6 and No. 7 of the Convention on Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and in the Article No. 4 of the Additional Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms shall still apply. The paper analyses the scope of their application, especially the "ne bis in idem" guarantee, in the field of liability for the tax offences and tax crimes.*

Key Words: *Council of Europe; European Court of Human Rights; Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; "Ne bis in idem" Principle; Complainant; Guarantee; Administrative (Tax) Proceedings; Criminal Proceedings.*

Approach of the Council of Europe

To enforce the protection of the rights of individuals, the European Court of Human Rights interprets the terms of "crime", "criminal charge", "criminal proceedings" in an autonomous way. This fact means that the

[1] The presented paper was carried out within the Project of the Slovak Research and Development Agency: *"Public Administration and Protection of Fundamental Rights and Freedoms in Legal Theory and Practice"*, in the Slovak original *"Verejná správa a ochrana základných práv a slobôd v právnej teórii a praxi"*, project No. APVV-0024-12, responsible researcher prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

Strasbourg interpretation does not follow the national meanings of the mentioned institutes; or, better to say, the meanings of the legal terms imposed by the Member States are not so relevant mainly because of the factual consequences that the application of the mentioned institutes is able to interfere with the individual rights in the field of legal practice. The legal doctrine of autonomous interpretation dates back to the decision of *Engel and Others v. the Netherlands*.[2]

Two of the applicants, conscripts in the Netherlands Army and editors of a journal aimed at conscripts, had published an article which alleged unlawful behaviour on the part of several military commanders suggesting that they used intimidation techniques to suppress dissent and that conscripts had been unfairly punished. The commanding officer of the barracks in which the journal was printed deemed that the article as well as other articles in the same publication that discussed a demonstration of the Conscripts' Union against the Government tended to undermine military discipline. Following a hearing, the applicants were committed to several months' service in a disciplinary unit. The punishment represented an interference with the applicants' exercise of their *right to freedom of expression*. The interference was *"prescribed by law"*. At issue was whether the punishment was also *"necessary in a democratic society"* and pursued the legitimate aim of *"prevention of disorder"*. Furthermore, the applicants complained that their punishment had been discriminatory in nature; other conscripts who had been involved in similar writings had received only mild punishment, while a civilian in their situation would not have been punished at all. The European Court of Human Rights held an opinion that the concept of *"public order"* covered a range of situations. Therefore, it came to an opinion that the concept of *"order"* refers not only to public order, but it also covers order that must prevail within armed forces. Disorder in such groups can have repercussions on order in society as a whole. It followed that the interference represented in the disciplinary punishment met the condition of legitimate aim to the extent that its purpose was the prevention of disorder within the armed forces. While the guarantee of freedom of expression applies

---

2 See TRÖNDLE, H. and Th. FISCHER. *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*. 49. neu bearb. Aufl. München: C. H. Beck, 1999. 2052 p. ISBN 3-406-44495-4; SOLNAŘ, V., J. FENYK and D. CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 2003. 455 p. ISBN 80-86199-74-6; and PRÁŠKOVÁ, H. Postavení obviněného v řízení o správních deliktech (vybrané problémy). In: M. VRABKO, ed. et al. *Aktuálne otázky správneho konania*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2010, pp. 108-115. ISBN 978-80-7160-304-7.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

to conscripts just as it does to others, the European Court of Human Rights considered that the proper functioning of an army is hardly imaginable without legal rules designed to prevent servicemen from undermining military discipline, for example by writings. The European Court of Human Rights noted that the applicants contributed at a time when the atmosphere in the barracks was already somewhat strained to the publication and distribution of a writing that was inflammatory in nature. In these circumstances the Supreme Military Court was justified in holding that the applicants had attempted to undermine military discipline and that the imposition of a penalty was necessary. Therefore, the applicants had not been deprived of their right to freedom of expression; they had merely been punished for the abusive exercise of that right. As for the applicants' being singled out for harsher punishment than other conscript writers, the European Court of Human Rights considered that, in principle, discriminatory treatment could be found if the punishment were to depart from others to the point of constituting a denial of justice or a manifest abuse. However, the information available to the European Court of Human Rights in this case did not permit a finding of this sort.[3]

In this case,[4] the European Court of Human Rights constituted criteria for considering the criminal deeds. What does it mean to consider a criminal deed? It means to consider elements of an unlawful behaviour prescribed by national law. In this matter, the legal qualification of the relevant breach of law, the nature of the breach of law as well as the nature and the level of intensity of the breach of law are important. The European Court of Human Rights also considers the nature of the sanction or punishment prescribed by national law of the Member State of the Council of Europe. It means that it analyses the aim and the objective of measures representing the sanctioning system in the Member States. The legal qualification of the punishment within the national law is also relevant.[5] This decision creates an integral part of approximately 50 years

---

[3] See Engel and Others v. the Netherlands [1976-11-23]. In: *Article 19* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: https://www.article19.org/resources.php/resource/2331/en/engel-and-others-v.-the-netherlands.

[4] See *Case of Engel and Others v. the Netherlands* [1976-06-08]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1976, Application No. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, and 5370/72.

[5] See SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv: (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv).* 2. rozšír. vyd. Žilina: Poradca podnikateľa, 2006, p. 429. ISBN 80-88931-51-7; and KMEC, J., D. KOSAŘ, J. KRATOCHVÍL and M. BOBEK. *Evropská úmluva*

long case law connected with the concept of criminal charge.[6] The object of the judicial as well as doctrinal disputes in this case was the fact whether it is possible to apply the guarantees of the Article 6 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter referred to as the "Convention") also in cases relating to proceedings labelled in national law as disciplinary proceedings. Under the provision of the Article 6 of the Convention, *"1. In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly, but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interests of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or to the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.* […] *2. Everyone charged with a criminal offence shall be presumed innocent until proved guilty according to law.* […] *3. Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:* […] *(a) to be informed promptly, in a language which he understands and in detail, of the nature and cause of the accusation against him;* […] *(b) to have adequate time and facilities for the preparation of his defence;* […] *(c) to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing or, if he has not sufficient means to pay for legal assistance, to be given it free when the interests of justice so require;* […] *(d) to examine or have examined witnesses against him and to obtain the attendance and examination of witnesses on his behalf under the same conditions as witnesses against him;* […] *(e) to have the free assistance of an interpreter if he cannot understand or speak the language used in court."*

From the above-mentioned decision of the European Court of Human Rights, it can be inferred that the concept of *"criminal charge"* can be in-

o lidských právech: Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1660 p. ISBN 978-80-7400-365-3.

[6] See, for example, *Case of Delcourt v. Belgium* [1970-01-17]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1970, Application No. 2689/65; *Case of Adolf v. Austria* [1982-03-26]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1982, Application No. 8269/78; *Case of Stocké v. Germany* [1991-03-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1991, Application No. 11755/85; *Case of Tejedor García v. Spain* [1997-12-16]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1997, Application No. 25420/94; and *Case of Oleksandr Volkov v. Ukraine* [2013-01-09]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 21722/11.

terpreted autonomously only in the case in which the national legislation labels the charge as criminal. As the European Court of Human Rights states, the Convention essentially allows the Member States to declare every behaviour as criminal behaviour except the cases in which the human rights and fundamental freedoms protected by the Convention are exercised. However, the opposite option is subject to stricter rules. If the Member States could, at their own discretion, classify certain actions as disciplinary offenses and not criminal offenses or in the case of their concurrence pursuit the disciplinary action prior to prosecution, the scope of application of the Convention would depend on their sovereign will, which could lead to results incompatible with the aim and object of the Convention.[7]

In simple terms, the essence of the doctrine of autonomy lies in the fact that the interpretation of the concepts contained in the Convention in a particular case is the competence of the European Court of Human Rights which examines in particular whether the law and application practice of public authorities in the State – party to the Convention corresponds to the requirements of the qualitative application of the guarantees provided by the Convention to the individual.

Concerning the notion of *"criminal charge"* as the subject of the right to a fair trial, the European Court of Human Rights has achieved its extensive perception by its decision-making process. This conclusion is confirmed also by the Constitutional Court of the Slovak Republic.[8] The established practice includes under the concept of "criminal charge" the areas of road traffic, tax issues, business and economy areas, penitentiary affairs, financial, military and procedural issues as well as the public order. Through the extensive interpretations of the concept of "criminal charge", the European Court of Human Rights has included into this area also the concepts of administrative offenses and other administrative offenses, disciplinary offenses and disciplinary sanctions. The interpretation of the concept of "criminal charge" by the European Court of Human

[7] See KMEC, J. Článek 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a trestní právo daňové. In: L. VORLÍČKOVÁ, ed. *Trestní právo daňové*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, pp. 19-21. ISBN 978-80-7400-093-5; and PIROŠÍKOVÁ, M. K aktuálnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa aplikovateľnosti článku 6 Dohovoru. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, roč. 18, č. 7-8, pp. 8-16. ISSN 1335-1079.

[8] See *Finding of the Constitutional Court of the Slovak Republic Ref. No. PL ÚS 12/97* [1998-10-15], published in the Collection of Laws of the Slovak Republic, Section 122, under No. 319/1998.

Rights is autonomous and independent of the national legislation and national case law.[9]

The use of the "Engel Criteria" on a delict of a criminal nature may lead to fragmentation of the law. Not all the offenses may have to meet these criteria. For example, these criteria can only apply to a defined group of people. The sanction prescribed by law does not have to correspond to the concept created by the European Court of Human Rights. Therefore, Pavel Molek tends to apply the elements of the criminal charge to the law in general, provided that they also define a single offense or administrative offense that meets those claims.[10] On the other hand, according to the opinion of Olga Pouperová, it is not possible to apply the guarantees under the Article 6 Section 1 of the Convention in the full extent to the decision-making activity of the public authority.[11]

Use of the "Engel Criteria" in the area of liability for administrative tax offenses

The European Court of Human Rights also applies the "Engel Criteria" in cases of assessing liability for administrative tax offenses. The case law of the European Court of Human Rights seeks to find an answer to the question of whether an individual may face a criminal charge under the Article 6 of the Convention, even in the case of tax offenses which national legislation does not classify as a criminal offense.

In the case of *Bendenoun v. France*,[12] the European Court of Human Rights analysed the question whether the Article 6 of the Convention applies also to the surcharge for tax evasion.

Mr. Bendenoun founded a company dealing with old coins, art and precious stones. He was also its director. In connection with his activities, three proceedings against him were initiated – customs, tax and criminal proceedings. These proceedings were led more or less parallely. In his complaint, he objected to an infringement of the Article 6 Section 1 of the

[9] See *Decision of the Supreme Administrative Court of the Czech Republic Ref. No. 15 Kse 4/ 2012* [2012-09-25].

[10] See MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012, p. 323. ISBN 978-80-7357-748-3.

[11] See POUPEROVÁ, O. Čl. 6 Úmluvy a správní řízení. In: M. HORÁKOVÁ and M. TOMOSZEK, eds. *Vliv EU a Rady Evropy na správní řízení v ČR a v Polsku*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2010, p. 26. ISBN 978-80-7399-923-0.

[12] See *Case of Bendenoun v. France* [1994-02-24]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1994, Application No. 12547/86.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Convention before the criminal and administrative courts on the grounds that he did not have access to the complete customs file despite the fact that the tax authorities sent evidence to the administrative court against him. He objected that the tax authorities breached his right to a fair hearing. The European Court of Human Rights came to conclusion that Mr. Bendenoun had faced criminal charge in the sense of the Article 6 of the Convention on the following grounds:

- the offenses of which he was accused are governed by the General Tax Code, which applies to all citizens;
- sanctions in the form of tax surcharges are intended not as financial compensation for the damage caused by the tax evasion, but, in particular, as a punishment to discourage the recidivism;
- these penalties are imposed on the basis of a general rule the purpose of which is both deterrent and dissuasive;
- the amount of the penalty was considerable, namely 422 534 French Francs for the complainant and 570 398 French Francs for his company, and in the event of non-payment, the applicant was threatened with the deprivation of liberty.

The European Court of Human Rights came to conclusion that a negative criminal connotation prevailed in the case. Individually the reasons are decisive; however, altogether they create a crucial situation in which the charge falls into the scope of the Article 6 of the Convention.

Another case connected with the area of administrative tax offenses includes the case of *Jussila v. Finland*.[13] On May 22nd 1998, the Tax Office in Häme, Finland, asked the applicant to submit his observations regarding some alleged errors in his value added tax declarations for the fiscal years 1994 and 1995. On July 9th 1998, the Tax Office found that the applicant was, among other things, obliged to pay tax surcharges amounting to 10 per cent of the increased tax liability. The additional tax surcharges levied on the applicant totalled 1 836 Finnish Marks (equivalent to 308.80 EUR). The tax surcharges were based on the fact that the applicant's value added tax declarations in years 1994 and 1995 were regarded as incomplete. The applicant appealed to the County Administrative Court of Uusimaa, Finland (which later became the Administrative Court of Helsinki). He requested an oral hearing and that a tax inspector as well as an expert appointed by him be heard as witnesses. On February 1st

[13] See *Case of Jussila v. Finland* [2006-11-23]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2006, Application No. 73053/01.

2000, the Administrative Court of Helsinki took an interim decision inviting written observations from the tax inspector and a statement from an expert chosen by the applicant. The tax inspector submitted her statement of February 13th 2000 to the Administrative Court of Helsinki. The statement was further submitted to the applicant for his observations. On April 25th 2000, the applicant submitted his own observations on the tax inspector's statement. The statement of the expert chosen by him was dated and submitted to the court on the same day. On June 13th 2000, the Administrative Court of Helsinki held that an oral hearing was manifestly unnecessary in the matter because both parties had submitted all the necessary information in writing. It also rejected the applicant's claims. On August 7th 2000, the applicant requested leave to appeal from the Supreme Administrative Court renewing at the same time his request for an oral hearing. On March 13th 2001, the Supreme Administrative Court refused the applicant leave to appeal. The applicant alleged that he did not receive a fair hearing in the proceedings in which a tax surcharge was imposed as he was not given an oral hearing. He relied on the Article 6 of the Convention.

The European Court of Human Rights first expressed its conviction that no consistent and authoritative basis was established in its case law to argue that the small severity of a sanction (imposed in tax or other proceedings) could be a decisive criterion under which a certain delict could fall out of the scope of the Article 6 of the Convention. In the case of Jussila, the sanction was imposed on the complainant in the form of a 10 per cent tax surcharge from the corrected amount of the tax, which in the calculation amounted to 309 EUR. The European Court of Human Rights has found that tax penalties are imposed on the basis of the general legal provisions applied to taxpayers in general. The European Court of Human Rights did not put forward the government's argument that the value added tax applies only to a limited group with a special status. It further stated, as the government admitted, that tax penalties should not be a monetary compensation for damages, but a punishment designed to deter the repeated perpetration of such an act. Therefore, it decided that the sanctions were imposed on the basis of a rule designed to deter and to punish and it came to the conclusion that this fact had established a criminal nature of the act.

However, in the case *Poniatowski v. France*, the European Court of Human Rights declared the Article 6 of the Convention inapplicable, even though it involved a considerable financial amount (tens of thousands of

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Euros). The complainant was required to pay default interest on the unpaid tax of 0.75 per cent per month. Although the European Court of Human Rights acknowledged the general nature of the rule of law and the considerably high amount of the calculated interest, it found that the obligation to pay interest on arrears was only repayable (compensation for the damage caused by the diminishing of the value of money as a result of inflation).[14]

Case law of the European Court of Human Rights on application of the "ne bis in idem" principle

The essence of the case law hitherto gathered in the whole of the application of the Article 4 of the Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter referred to as the "Protocol No. 7") demonstrates the existence of several approaches of the European Court of Human Rights to the issue of identity of acts in the retrial of complainants. This view was put forward by the European Court of Human Rights in the case of *Sergey Zolotukhin v. Russian Federation*.[15]

In January 2002, the applicant was arrested for bringing his girlfriend into a military compound without authorisation and was taken to the district police station. According to the police report, he was drunk, behaved insolently, used obscene language and attempted to escape. On the same day, a district court found him guilty of swearing at police employees and breaching public order shortly after his arrival at the police station. It convicted him of "minor disorderly acts" under the Article 158 of the Code of Administrative Offences and sentenced him to three days' detention. Subsequently, criminal proceedings were brought against him in relation to the same events. He was charged with "disorderly acts" under the Article 213 of the Criminal Code for swearing at police employees and breaching public order in the immediate aftermath of his arrival at the police station. He was also charged with insulting a public official under the Article 319 of the Criminal Code for swearing at a major who was drafting the administrative offence report. Lastly, he was charged with threatening violence against a public official under the Article 318 of the Criminal Code it being alleged that he had threatened to kill the major en

[14] See *Case of Poniatowski v. France* [2009-10-06]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2009, Application No. 29494/08.
[15] See *Case of Sergey Zolotukhin v. Russian Federation* [2009-02-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2009, Application No. 14939/03.

route to the regional police station. In December 2002, the same district court found the applicant guilty of the charges under the Articles 318 and 319 of the Criminal Code, but acquitted him of the charges under the Article 213, after finding that his guilt had not been proven to the requisite standard. As to the existence of a "criminal charge" for the purposes of that Article, the Grand Chamber endorsed the finding that although the initial set of proceedings against the applicant were classified as administrative in national law, they were to be equated with criminal proceedings on account, in particular, of the nature of the offence of *"minor disorderly acts"* and the severity of the penalty. As to whether the offences were the same, the European Court of Human Rights had placed the emphasis on identity of the facts irrespective of their legal characterisation. Therefore, the European Court of Human Rights decided to define in detail what was to be understood by the term "same offence" for the purposes of the Convention. Article 4 of the Protocol No. 7 prohibits the prosecution or trial of an individual for a second offence in so far as it arose from identical facts or facts that were "substantially" the same as those underlying the first offence. This guarantee came into play where a new set of proceedings was instituted after a previous acquittal or conviction had acquired the force of *res judicata*. In the instant case, no issue arose under the Article 4 of the Protocol No. 7 in respect of the applicant's prosecution under the Articles 318 and 319 of the Criminal Code, as the charges relating to his conduct towards the major had been raised for the first and only time in the criminal proceedings. The situation was, however, different with regard to the disorderly conduct in respect of which he had first been convicted in the administrative proceedings under the Article 158 of the Code of Administrative Offences and had subsequently been prosecuted under the Article 213 of the Criminal Code. The facts underlying the two sets of administrative and criminal proceedings against the applicant differed in only one element, namely the threat to use violence against a police officer, and should, therefore, be regarded as substantially the same. As to whether there had been a duplication of proceedings, the European Court of Human Rights came to conclusion that the judgment in the "administrative" proceedings sentencing the applicant to three days' detention had amounted to a final decision. The fact that the applicant had been acquitted in the criminal proceedings had no bearing on his claim that he had been prosecuted twice for the same offence. In sum, the proceedings instituted against the applicant under the Article 213 of the Criminal Code concerned essentially the same offence

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

as that of which he had already been convicted under the Article 158 of the Code of Administrative Offences.[16]

Conclusions of the Zolotukhin case are built on previous case law of the European Court of Human Rights, which formed three approaches to the *"ne bis in idem"* principle.

The first approach focuses on the identity of the conduct of an unauthorised acting entity, regardless of formal legal classification (*idem factum*). The example is the case of *Gradinger v. Austria*.[17] On January 1st 1987, the applicant was involved in a road traffic accident in which a cyclist was killed. A university medical examination of a blood sample revealed 0.8 per mille alcohol in the applicant's blood at the time the sample was taken. In criminal proceedings the applicant was convicted on May 15th 1987 of causing death by carelessness within the meaning of the Article 80 of the Criminal Code. The applicant referred to the evidence by an independent expert Dr. Psick that gave short space of time between the applicant's last drink and the time of the accident, according to which the applicant could not have absorbed sufficient alcohol to have violated the law. The applicant was acquitted in the criminal proceedings of having had an unlawful amount of blood alcohol. However, on July 16th 1987, the St. Pölten District Authority issued a penal order against the applicant, which provided for a fine of 12 000 Austrian Schillings with two weeks' imprisonment in default, plus costs, in respect of the offence of driving a car under the influence of alcohol. The authority relied on a report from its own doctor that, as the level in the applicant's blood had been 0.8 per mille one and a half hours after the accident, he must have had at least 0.95 per mille alcohol in his blood at the time of the accident. The applicant made use of all the Austrian legal remedies, however, he did not succeed. The applicant considered that, as he was acquitted in the criminal proceedings of having had an unlawful amount of blood alcohol, the principle of *"ne bis in idem"* accordingly prohibited a subsequent conviction under the Article 5 Section 1 of the Austrian Road Traffic Act. He considered that the administrative proceedings brought against him were *"criminal"* within the meaning of the Convention and that no "independent and impartial tribunal" determined this criminal charge. The Eu-

[16] See Sergey Zolotukhin v. Russian Federation [GC] – 14939/03 [2009-02-10]. In: *European Court of Human Rights* [online]. 2009 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=002-1693&filename=002-1693.pdf.

[17] See *Case of Gradinger v. Austria* [1995-10-23]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1995, Application No. 15963/90.

ropean Court of Human Rights found that although the designation, character and purpose of the two acts were different, Austria had broken the guarantee of the Article 4 of the Protocol No. 7 because both decisions were based on the same conduct of the complainant.

The second approach is based on the premise that the conduct of the defendant which gave rise to the prosecution is the same, but the same behaviour may establish several offenses considered in separate proceedings. The doctrine came from the case of *Oliveira v. Switzerland*. In this case, Switzerland punished Ms. Oliveira with successive convictions for the failing to control her vehicle and for the negligence of causing physical injury in respect of a road traffic accident. The mentioned unlawful behaviour of Ms. Oliveira was established on the grounds of the Sections 31 and 32 of the Swiss Federal Road Traffic Act and on the grounds of the Article 125 of the Swiss Criminal Code. This case is considered to be a typical example of a single act constituting various offences. It is characterised by fact that a single criminal act was split up into two separate offences, in case before the European Court of Human Rights:

1. failure to control vehicle; and
2. negligent causing of physical injury.

Article 4 of the Protocol No. 7 was not infringed in this case since it prohibited people being tried twice for same offence, whereas in cases concerning single act constituting various offences one criminal act constituted two separate offences. However, the general opinion on this case is that it would have been more consistent with principles governing proper administration of justice if the sentence in respect of both offences, which resulted from same criminal act, would have been passed by same court in single set of proceedings.[18]

The third approach emphasises the so-called "essential elements" of the two actions. This doctrine is based on the *Franz Fischer v. Austria* case.[19] Franz Fischer was an Austrian national. While driving under the influence of alcohol, he knocked down a cyclist who was fatally injured, then drove off without giving assistance and only gave himself up to the

[18] See Oliveira v. Switzerland (84/1997/868/1080) 30 July 1998: Double Jeopardy. In: *Human & Constitutional Rights* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.hrcr.org/safrica/arrested_rights/oliveira_switzerland.html.

[19] See *Case of Franz Fischer v. Austria* [2001-05-29]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2001, Application No. 37950/97.

police later that night. He was found guilty of a number of traffic offences including driving under the influence of a drink and fined with 20 days imprisonment in default. He was also convicted of causing death by negligence "after allowing himself to become intoxicated through the consumption of alcohol" and sentenced to six months imprisonment. The European Court of Human Rights held unanimously that there had been a violation of the Article 4 of the Protocol No. 7 and that the finding of a violation constituted in itself sufficient just satisfaction for any non-pecuniary damage the applicant may have sustained. The European Court of Human Rights stated that the wording of the Article 4 does not refer to the "same offence" but rather to trial and punishment "again" for an offence for which the applicant has already been finally acquitted or convicted. As a result, while the fact that a single act may constitute more than one offence is not incompatible with the Article 4, the European Court of Human Rights did not limit itself to finding that an applicant was, on the basis of one fact, tried or punished for nominally different offence.[20] Given that it would be incompatible with this provision to prosecute or to punish the complainant for crimes which were only "negligibly different", the European Court of Human Rights ruled that it was necessary to examine whether those acts had the same "essential elements". The European Court of Human Rights stressed that there were two actions that did not overlap to an insignificant extent (they were almost identical) and, therefore, there was no reason to lead two proceedings against the complainant.

Case law of the European Court of Human Rights after the decision of Zolotukhin v. Russian Federation

The problem of the interpretation of the concept of "identity of the act" can be illustrated in cases handled by the Supreme Court of Sweden in year 2010.[21] In the former case, an individual reported incorrect information in his tax return that led to a high tax evasion. In accordance with the Swedish law, such an offense is considered a criminal offense and he was, therefore, convicted by a first instance court. Before the Court of

---

[20] See Franz Fisher v. Austria, (37950/97) [2001] ECHR 348 (29 May 2001). In: *Human & Constitutional Rights* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.hrcr.org/safrica/arrested_rights/Fisher.html.

[21] See KARLSSON, S. *Ne bis in idem: A Comparative Study of the Interpretation of the Principle in Sweden and Norway Concerning Tax Surcharge and Tax Fraud* [online]. 1st ed. Jönköping: Jönköping University, 2011. 36 p. [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:419643/FULLTEXT01.pdf.

Appeals, he requested that the court should stop the proceedings on the grounds that he was already convicted of an identical act to the payment of a fine for an administrative tax offense by the Administrative Court of Appeals. The Court of Appeals halted the proceedings, citing the Article 4 of the Protocol No. 7.

In the latter case, a natural person was convicted by a first instance court for a tax abatement crime. The decision was also confirmed by the Court of Appeals. The judgment was handed in to the Swedish Supreme Court because of the existence of a valid final decision of the Administrative Court of Appeals, which confirmed the imposition of a sanction for an administrative tax offense. The Supreme Court found that, in both cases, the proceedings were based on the same facts. Comparing the administrative tax offenses, the only difference in the legislation relating to tax crimes was the requirement for deliberate action or gross negligence in the case of a criminal offense. From this point of view, the Swedish system appears to be contrary to the principle of "ne bis in idem", as it is expressed by the Article 4 of the Protocol No. 7. The Swedish Supreme Court therefore examined whether it is possible that a different requirement as to the fault may be a factor which leads to the conclusion that these behaviours will not be regarded as actions of the same kind. The Swedish Supreme Court concluded that this was excluded. Nevertheless, based on the judgment of the European Court of Human Rights in the case of *Nilsson v. Sweden*,[22] the Swedish Supreme Court found that new proceedings could begin if the first proceedings were foreseeable and there was a factual and temporal link between these proceedings. It follows that new penalties may be added to those already imposed. In conclusion, the Swedish Supreme Court emphasised that this requires clear support in the Convention or in the case law of the European Court of Human Rights or the European Union Court of Justice so that the Swedish Supreme Court may depart from the Swedish law. It should be noted that different opinions were attached to that decision.

The fact that the Supreme Court of Sweden did not decide unanimously in the matter has weakened its authority in the eyes of the Swedish public. The weakened authority also led to the initiation of a preliminary ruling in the case of *Hans Åkerberg Fransson* which concerned the interpretation of the *"ne bis in idem"* principle in relation to tax offenses.

[22] See *Case of Nilsson v. Sweden* [2005-12-13]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 73661/01.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

The Court of Justice of the European Union in the *Case C-617/10* of February 26th 2013 in which it considered this principle in connection with the Article 50 of the European Union Charter of Fundamental Rights stated that the Article 50 does not preclude a Member State from imposing tax sanction and criminal sanction on the grounds of the same behaviour that is for failure to submit a value added tax return, but only on condition that the first sanction is not of a criminal nature. For the purpose of assessing the criminal nature of the tax penalty, the Court of Justice of the European Union defined criteria that are identical to the “Engel Criteria” used by the European Court of Human Rights.

This situation resulted in a number of complaints being filed in similar cases to the European Court of Human Rights. In the case of *Lucky Dev v. Sweden*[23] was minutely analysed the concept of “identity of the act” in the case of tax offenses.

The complainant and her husband operated two restaurants. The taxpayer was taxed by a tax authority decision and imposed a fine (tax increase) because she did not declare all her income and because she did not do it correctly. The aforementioned decision of the tax authorities was also confirmed in the subsequent court proceedings by the Administrative Court and the Supreme Administrative Court. The prosecutor also began criminal prosecution. The complainant was convicted of misdemeanour of misinterpreted accounting. The Criminal Court found that the books on the operation of restaurants had serious deficiencies and that the applicant and her husband were responsible for errors in the bookkeeping of substantial sums and value added tax.

Before the European Court of Human Rights, she argued that the imposition of a fine and subsequent conviction for an accounting misdemeanour had led to a breach of the Article 4 of the Protocol No. 7. According to the European Court of Human Rights, this guarantee is to be interpreted as prohibiting prosecution and persecution for the second charge if it is based on identical facts or facts which are essentially the same. The European Court of Human Rights findings should, therefore, focus on those facts which constitute a set of specific facts relating to the same accusation and which are inextricably linked temporally and spatially, and whose existence must be established in order to ensure conviction or to initiate criminal proceedings.

[23] See *Case of Lucky Dev v. Sweden* [2014-11-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2014, Application No. 7356/10.

The European Court of Human Rights pointed out that the two allegations were based on a failure to grant taxable income and value added tax and both the tax and criminal proceedings concerned the same period and, in principle, the same amount of the reduced tax. It follows from the above-mentioned that the *idem* element of the *"ne bis in idem"* principle was fulfilled. According to the European Court of Human Rights, the situation was different in the case of a charge for an accounting offense. Although the complainant had failed to comply with the statutory accounting obligations, it could later fulfil her duty to provide the tax authorities with sufficient and correct information that would be sufficient to establish the basis for calculating the tax. Under the circumstances, the allegations in the present case were sufficiently different to conclude that the applicant was not punished twice for the same deed.

Decision of A and B v. Norway

In the late part of the year 2016, the European Court of Human Rights has given a judgment in the case *A and B v. Norway*.[24] The European Court of Human Rights held that there had been no violation of the Article 4 of the Protocol No. 7. The case concerned two taxpayers who submitted that they had been prosecuted and punished twice – in tax proceedings and criminal proceedings – for the same offence. The Grand Chamber of the European Court of Human Rights considered the case in which complainants as taxable persons were twice punished for the same unlawful conduct. The complainants received a foreign income of 12 600 000 EUR. This income was not reported in their tax returns, with the result that they unlawfully reduced their tax liability to the amount of 3 600 000 EUR. Subsequently, a criminal prosecution was initiated against them in year 2007 for suspicion of tax evasion. In year 2008, the financial authorities initiated the administrative proceedings which were based on evidence obtained in the criminal proceedings. Even in year 2008, the financial authorities decided on the imposition of a 30 per cent tax arrears on the complainants.[25]

[24] See *Case of A and B v. Norway* [2016-11-15]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2016, Application No. 24130/11 and 29758/11.

[25] See ŠAMKO, P. A. a B. proti Nórsku – prelom vo výklade zásady ne bis in idem pri daňových trestných činoch. In: *Právne listy* [online]. 2017-01-15 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.pravnelisty.sk/clanky/a530-a-a-b-proti-norsku-prelom-vo-vyklade-zasady-ne-bis-in-idem-pri-danovych-trestnych-cinoch.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

The European Court of Human Rights concluded that it had no cause to cast doubt on the reasons why the Norwegian legislature had opted to regulate the socially harmful conduct of non-payment of taxes by means of an integrated dual (administrative/criminal) process. Nor did it call into question the reasons why the Norwegian authorities had chosen to deal separately with the more serious and socially reprehensible aspect of fraud in the context of criminal proceedings rather than an ordinary administrative procedure. The European Court of Human Rights found that the conduct of dual proceedings, with the possibility of a combination of different penalties, had been foreseeable for the applicants who must have known from the outset that criminal prosecution as well as the imposition of tax penalties was possible, or even likely, on the facts of their cases. The European Court of Human Rights observed that the administrative and criminal proceedings had been conducted in parallel and were interconnected. The facts established in one of the sets of proceedings had been relied on in the other set and, as regards the proportionality of the overall punishment, the sentence imposed in the criminal trial had taken account of the tax penalty. The European Court of Human Rights was satisfied that, while different penalties had been imposed by two different authorities in the context of different procedures, there had, nevertheless, been a sufficiently close connection between them, both in substance and in time, for them to be regarded as forming part of an overall scheme of sanctions under the Norwegian law.[26]

Conclusions

The case law of the judicial authorities in Europe at the level of the "ne bis in idem" guarantee is rich and the approaches vary. The European Court of Human Rights has developed several approaches to assessing parallel liability for administrative offense and criminal liability. However, it has to be said that the administrative tax offenses by their legal structure and the "anchoring" stand a little outside the standard of legal definition of delicts in the area of public law. This has already been reflected in the national case law.[27]

---

[26] See A and B v. Norway. Ne bis in idem Principle Was Not Infringed by the Conduct of Administrative and Criminal Proceedings Resulting in a Combination of Penalties. ECHR. In: *TaxLive* [online]. 2016-11-15 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://taxlive.nl/-/a-and-b-v-norway-ne-bis-in-idem-principle-was-not-infringed-by-the-conduct-of-administrative-and-criminal-proceedings-resulting-in-a-combination-of-pe.

[27] See *Resolution of the Supreme Court of the Czech Republic Ref. No. 15 Tdo 832/2016* [2017-01-04].

However, in our opinion, the problem in the case law of the European Court of Human Rights is to justify concurrent, respectively related proceedings for the imposition of a tax sanction (tax penalties for non-fulfilment of the tax liability, the so-called payment offenses) which is connected with criminal proceedings for criminal offense consisting in the act of reducing the pecuniary obligation (obligation to pay) to the public budget. Therefore, we believe that the argument – that the parallel conduct of those proceedings, within the framework of the theory of temporal and matter links, does not create an obstacle to the principle of "ne bis in idem" as long as there is not only a sufficiently close connection between the tax and criminal proceedings, but also a temporal link – is incorrect.

Provision of the Article 4 of the Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms is so fundamental that it cannot be withdrawn even in the cases provided for in the Article 15 of the Convention (war, state of war, etc.). In addition, the requirement of the Article 17 of the Convention, which provides for a ban on the abuse of rights guaranteed by the Convention, shall also be considered. Under the mentioned provision, *"Nothing in this Convention may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein or at their limitation to a greater extent than is provided for in the Convention."*

In our view, the case law of the European Court of Human Rights itself raises doubts whether the interpretation and application of the safeguards laid down in the Convention are applied in the originally intended direction. In the case of A and B v. Norway, the guarantee provided for in the Convention is restricted, but on the basis of a condition which the Convention does not provide. Finally, it can be concluded that the decision in the case A and B v. Norway does not provide legal certainty as to the case law of the Strasbourg authorities in the field of the "ne bis in idem" principle since it constitutes a departure from the theory of conformity in the essential elements of the behaviour which already has been accepted in the past.

References

A and B v. Norway. Ne bis in idem Principle Was Not Infringed by the Conduct of Administrative and Criminal Proceedings Resulting in a Combination of Penalties. ECHR. In: *TaxLive* [online]. 2016-11-15

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

[cit. 2017-08-14]. Available at: http://taxlive.nl/-/a-and-b-v-norway-ne-bis-in-idem-principle-was-not-infringed-by-the-conduct-of-administrative-and-criminal-proceedings-resulting-in-a-combination-of-pe.

Case of A and B v. Norway [2016-11-15]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2016, Application No. 24130/11 and 29758/11.

Case of Adolf v. Austria [1982-03-26]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1982, Application No. 8269/78.

Case of Bendenoun v. France [1994-02-24]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1994, Application No. 12547/86.

Case of Delcourt v. Belgium [1970-01-17]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1970, Application No. 2689/65.

Case of Engel and Others v. the Netherlands [1976-06-08]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1976, Application No. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, and 5370/72.

Case of Franz Fischer v. Austria [2001-05-29]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2001, Application No. 37950/97.

Case of Gradinger v. Austria [1995-10-23]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1995, Application No. 15963/90.

Case of Jussila v. Finland [2006-11-23]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2006, Application No. 73053/01.

Case of Lucky Dev v. Sweden [2014-11-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2014, Application No. 7356/10.

Case of Nilsson v. Sweden [2005-12-13]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2005, Application No. 73661/01.

Case of Oleksandr Volkov v. Ukraine [2013-01-09]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2013, Application No. 21722/11.

Case of Poniatowski v. France [2009-10-06]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2009, Application No. 29494/08.

Case of Sergey Zolotukhin v. Russian Federation [2009-02-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2009, Application No. 14939/03.

Case of Stocké v. Germany [1991-03-19]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1991, Application No. 11755/85.

Case of Tejedor García v. Spain [1997-12-16]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1997, Application No. 25420/94.

Decision of the Supreme Administrative Court of the Czech Republic Ref. No. 15 Kse 4/2012 [2012-09-25].

Engel and Others v. the Netherlands [1976-11-23]. In: *Article 19* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: https://www.article19.org/resources.php/resource/2331/en/engel-and-others-v.-the-netherlands.

Finding of the Constitutional Court of the Slovak Republic Ref. No. PL ÚS 12/97 [1998-10-15].

Franz Fisher v. Austria, (37950/97) [2001] ECHR 348 (29 May 2001). In: *Human & Constitutional Rights* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.hrcr.org/safrica/arrested_rights/Fisher.html.

KARLSSON, S. *Ne bis in idem: A Comparative Study of the Interpretation of the Principle in Sweden and Norway Concerning Tax Surcharge and Tax Fraud* [online]. 1st ed. Jönköping: Jönköping University, 2011. 36 p. [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:419643/FULLTEXT01.pdf.

KMEC, J. Článek 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a trestní právo daňové. In: L. VORLÍČKOVÁ, ed. *Trestní právo daňové*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, pp. 17-42. ISBN 978-80-7400-093-5.

KMEC, J., D. KOSAŘ, J. KRATOCHVÍL and M. BOBEK. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1660 p. ISBN 978-80-7400-365-3.

MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 573 p. ISBN 978-80-7357-748-3.

Oliveira v. Switzerland (84/1997/868/1080) 30 July 1998: Double Jeopardy. In: *Human & Constitutional Rights* [online]. 2017 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.hrcr.org/safrica/arrested_rights/oliveira_switzerland.html.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 60-81
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

PIROŠÍKOVÁ, M. K aktuálnej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa aplikovateľnosti článku 6 Dohovoru. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2012, roč. 18, č. 7-8, pp. 8-16. ISSN 1335-1079.

POUPEROVÁ, O. Čl. 6 Úmluvy a správní řízení. In: M. HORÁKOVÁ and M. TOMOSZEK, eds. *Vliv EU a Rady Evropy na správní řízení v ČR a v Polsku*. 1. vyd. Brno: Tribun EU, 2010, pp. 21-27. ISBN 978-80-7399-923-0.

PRÁŠKOVÁ, H. Postavení obviněného v řízení o správních deliktech (vybrané problémy). In: M. VRABKO, ed. et al. *Aktuálne otázky správneho konania*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2010, pp. 108-115. ISBN 978-80-7160-304-7.

Resolution of the Supreme Court of the Czech Republic Ref. No. 15 Tdo 832/2016 [2017-01-04].

Sergey Zolotukhin v. Russian Federation [GC] – 14939/03 [2009-02-10]. In: *European Court of Human Rights* [online]. 2009 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=002-1693&filename=002-1693.pdf.

SOLNAŘ, V., J. FENYK and D. CÍSAŘOVÁ. *Základy trestní odpovědnosti*. 1. vyd. Praha: Orac, 2003. 455 p. ISBN 80-86199-74-6.

SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv: (z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práv)*. 2. rozšír. vyd. Žilina: Poradca podnikateľa, 2006. 1116 p. ISBN 80-88931-51-7.

ŠAMKO, P. A. a B. proti Nórsku – prelom vo výklade zásady ne bis in idem pri daňových trestných činoch. In: *Právne listy* [online]. 2017-01-15 [cit. 2017-08-14]. Available at: http://www.pravnelisty.sk/clanky/a530-a-a-b-proti-norsku-prelom-vo-vyklade-zasady-ne-bis-in-idem-pri-danovych-trestnych-cinoch.

TRÖNDLE, H. and Th. FISCHER. *Strafgesetzbuch und Nebengesetze*. 49. neu bearb. Aufl. München: C. H. Beck, 1999. 2052 p. ISBN 3-406-44495-4.

JUDr. Ľubica Masárová, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava

Slovak Republic
lubica.masarova@truni.sk

JUDr. Michal Maslen, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
michal.maslen@truni.sk

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

„Inter-administrativní pouto“ správních aktů v předpisech unijního práva

“Inter-administrative Tie” of Administrative Acts in the European Union Law

Jakub Handrlica

Abstract: *The presented paper deals with specific phenomenon of the "inter-administrative tie" which some of the norms of the European Union law award to administrative acts issued by national administrative authorities. This "inter-administrative tie" implies the fact that legal consequences of these acts are not limited to the territory of a single state, but they constitute legal effects also in the territory of other states. The phenomenon isn't based on a mere fiction, but rather on transboundary effects of certain administrative acts. Consequently, the "inter-administrative tie" implies a specific relation of reciprocity between the states concerned. Such reciprocity implies that a state issues administrative acts, having implications outside its own territory, and, at the same time, the state accepts implications of foreign administrative acts in its own territory. Our study deals not only with the content of this phenomenon, but also with the application problems arising vis-á-vis national legislation.*

Key Words: *Transterritorial Administrative Acts; Inter-administrative Tie; Territoriality; Mutual Recognition; Reciprocity; Review of Legality; Nullity; the European Union.*

Abstrakt: *Příspěvek se věnuje specifickému fenoménu „inter-administrativního pouta“, které některé předpisy unijního práva přiznávají správním aktům vydaným vnitrostátními správními orgány. Charakteristickým znakem transteritoriálního správního aktu je skutečnost, že jeho účinky nejsou omezeny územím vydávajícího státu, ale nabývají účinků i mimo toto území. Koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů. Důsledkem transteritoriálního správního aktu je vždy jistá forma prolomení územní výsosti cizího státu; cizí státy jsou pro unione povinny respektovat účinky plynoucí z transteritoriálního správního aktu. Současně (recipročně) dochází k rozšíření územní výsosti cizího státu, v čehož důsledku vzniká a paralelně existuje vícero územních výsostí současně. Naše studie se*

věnuje nejenom fenoménu „inter-administrativního pouta", ale také problémům, které plynou z jeho aplikace.

Klíčová slova: *Transteritoriální správní akty; inter-administrativní pouto; teritorialita; vzájemné uznávání; reciprocita; přezkum zákonnosti; nicotnost; Evropská unie.*

Úvod

Transteritoriální správní akty jsou formou správní činnosti *sui generis*.[1] Jejich specifickým důsledkem je „inter-administrativní pouto", které vyvolávají ve vztahu ke správním orgánům jiných států. Zatímco intrateritoriální správní akty (správní akty s účinky omezenými státním územím) zavazují toliko účastníky řízení a tuzemské správní orgány, transteritoriální správní akty vyvolávají účinky i vůči správním orgánům cizí moci, a to bez nutnosti jejich explicitního uznání ze strany cizí moci. Tyto přeshraniční účinky jsou u transteritoriálních správních aktů vždy důsledkem pramene mezinárodního práva, respektive unijního práva. Uvedená skutečnost zakládá jejich charakteristický znak, kterým je jejich reciprocita. Reciprocita implikuje, že suverénní stát vydává akty s účinky v práv-

[1] Blíže viz BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationsgesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 855-866. ISSN 0012-1363; De LUCIA, L. Autorizzazioni transnazionali e cooperazione amministrativa nell'ordinamento europeo. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2010, vol. 20, nº 3-4, s. 759-788. ISSN 1121-404X; GAUTIER, M. Acte administratif transnational et droit communautaire. In: J.-B. AUBY a J. DUTHEIL de la ROCHÈRE, eds. *Droit Administratif Européen*. 1e éd. Bruxelles: Bruylant, 2007, s. 1069-1083. ISBN 978-2-8027-2458-2; GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 423-468. ISSN 1076-6715; NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X; NICOLAIDIS, K. a G. SHAFFER. Transnational Mutual Recognition Regimes: Governance without Global Government. *Law and Contemporary Problems*. 2005, vol. 68, no. 3-4, s. 263-317. ISSN 0023-9186; RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 453-485. ISSN 0042-4498; SCHWARZ, M. Europa in der Horizontalen – Zur Abgrenzung des Prinzips gegenseitiger Anerkennung vom Rechtsinstitut des transnationalen Hoheitsakts. In: A. G. DEBUS, F. KRUSE, A. PETERS, H. SCHRÖDER, O. SEIFERT, C. SICKO a I. STIRN, Hrsg. *Verwaltungsrechtsraum Europa: 51. Assistententagung Öffentliches Recht*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 55-78. ISBN 978-3-8329-6676-8; a SYDOW, G. „Jeder für sich" oder „einer für alle"? Verwaltungsmodelle für die Europäische Union. In: G. BAUSCHKE, et al. Hrsg. *Pluralität des Rechts – Regulierung im Spannungsfeld der Rechtsebenen*. 1. Aufl. Stuttgart: Richard Boorberg, 2003, s. 9-35. ISBN 3-415-03094-6.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ních vztazích mimo vlastní státní území a současně ve svém právním řádu předpokládá nabývání účinků cizích aktů na svém území.

Normativní základ přeshraničního účinku je v celé řadě případů vyjádřen v právním předpisu explicitně. Tak ve vztahu k rozhodnutím vnitrostátních celních orgánů Modernizovaný celní kodex (článek 17 Nařízení č. 450/2008) stanovuje, že „není-li požadováno nebo stanoveno jinak, jsou rozhodnutí celních orgánů, která vycházejí z použití celních předpisů nebo s nimi souvisejí, platná na celém celním území Společenství“; ve vztahu k povolením vyvézt kulturní statek (vývozním povolením) mimo území Společenství stanovuje Nařízení č. 116/2009 ve svém článku 2, že „vývozní povolení platí v rámci celého Společenství“; ve vztahu k individuálním, souhrnným nebo všeobecným povolením pro vývoz zboží dvojího užití stanovuje a ve vztahu k povolením pro sjednávání nebo organizování operací týkajících se nákupu, prodeje nebo dodávek zboží dvojího užití ze třetí země do jakékoliv jiné třetí země (zprostředkovatelské služby)[2] stanovuje Nařízení č. 428/2009 ve svých článcích 9 a 10, že „všechna povolení platí v celém Společenství“, respektive že „povolení je platné pro celé Společenství.“ Z platné právní úpravy lze dále uvést řadu příkladů, kdy směrnice explicitně předpokládají přiznání transteritoriálních účinků správním aktům členských států: je tomu tak například v případě povolení k činnosti subjektu kolektivního investování do převoditelných cenných papírů,[3] povolení k poskytování investičních služeb,[4] povolení k přímé pojišťovací nebo zajišťovací činnosti,[5] po-

[2] Blíže viz EHRLICH, W. *Das Genehmigungsverfahren für Dual-use-Waren im deutschen Exportkontrollrecht*. 1. Aufl. Witten: Mendel, 2003. 161 s. ISBN 3-930670-83-6; HOHMANN, H. Handel mit Dual-Use-Gütern im Binnenmarkt: Konflikte zwischen nationalen Kontrollen und europäischer Warenverkehrsfreiheit. *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*. 2000, Jg. 11, s. 52-57. ISSN 0938-3050; KARPENSTEIN, U. Die neue Dual-use-Verordnung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 2000, Jg. 11, Nr. 22, s. 677-680. ISSN 0937-7204; a LEHR, W. Die neue EU-Dual-use-Verordnung 2000 und deren Auswirkungen für das Exportgeschäft. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 2001, Jg. 20, Nr. 1, s. 48-51. ISSN 0721-880X.

[3] Směrnice č. 2009/65/ES ve svém článku 5 odst. 1 stanovuje, že aby mohl subjekt kolektivního investování do převoditelných cenných papírů provozovat svou činnost, musí být povolen v souladu s touto směrnicí. *Toto povolení je platné ve všech členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

[4] Směrnice č. 2004/39/ES ve svém článku 5 stanovuje, že každý členský stát vyžaduje, aby poskytování investičních služeb nebo výkon činností formou výkonu povolání nebo podnikání podléhalo předchozímu povolení v souladu s touto kapitolou. Toto povolení vydá-

volení k činnosti správce alternativního investičního fondu[6] atakdále. Vyskytují se i formulace implicitního charakteru (například v případě povolení k činnosti úvěrových institucí).[7]

Transteritoriální správní akty vyvolávají účinky na území jiných států, přičemž i nadále zůstávají akty vydanými v režimu veřejného práva svého domovského státu. Podle tohoto právního řádu je posuzována jejich zákonnost, respektive případné vady (nezákonnost, formální vady, nesprávnost, případně i nicotnost). Jsou to v zásadě správní orgány státu, který transteritoriální správní akt vydal, které disponují pravomocí podrobit transteritoriální akty přezkumu v rámci řádných, mimořádných, respektive dozorčích prostředků. Skutečnost, že tyto akty vyvolávají účinky i vně státního území (v rámci právních řádů jiných států), má za následek nutnost zvýšené intenzity vzájemné spolupráce vnitrostátních správních orgánů. Je přitom nutné, aby jejich interakce probíhaly v sou-

---

vá příslušný orgán domovského členského státu určený v souladu s článkem 48. Článek 6 dále stanovuje, že povolení *je platné pro celé Společenství* (kurzívou zvýraznil autor) a umožňuje investičnímu podniku poskytovat služby nebo vykonávat činnosti, ke kterým povolení získal, v celém Společenství, a to buď prostřednictvím zřízení pobočky, nebo formou volného pohybu služeb. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS*. Ú.v. EU L 145, 2004-04-30, s. 1-44.

5 Směrnice č. 2009/138/ES ve svém článku 14 stanovuje, že přístup k přímé pojišťovací nebo zajišťovací činnosti, na kterou se vztahuje tato směrnice, podléhá předchozímu povolení. Článek 15 dále stanovuje, že povolení *je platné pro celé Společenství* (kurzívou zvýraznil autor). Umožňuje zde pojišťovnám a zajišťovnám provozovat činnost, přičemž se uvedené povolení vztahuje také na právo usazování a volný pohyb služeb. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)*. Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155.

6 Směrnice č. 2011/61/EU ve svém článku 6 stanovuje, že členské státy zajistí, aby žádný správce nemohl spravovat žádný alternativní investiční fond, pokud mu nebylo uděleno povolení v souladu s touto směrnicí. Článek 8 dále stanovuje, že povolení *je platné ve všech členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010*. Ú.v. EU L 174, 2011-07-01, s. 1-73.

7 Směrnice č. 2013/36/EU ve svém článku 17 stanovuje, že hostitelské členské státy *nevyžadují další povolení nebo poskytnutí kapitálu pro pobočky úvěrových institucí povolených v jiných členských státech* (kurzívou zvýraznil autor). Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ladu se zásadou *loajální spolupráce* (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii). Uvedená zásada implikuje ve vztahu k transteritoriálním správním aktům celou řadu nových povinností, které musí vnitrostátní správní orgány ve své praxi realizovat (například sdělování skutečností o zrušení nebo změně vydaného aktu správním orgánům jiného státu, vzájemnou notifikaci v případě identifikace nicotného aktu atakdále).

Obsah a vymezení „inter-administrativního pouta"

Charakteristickým znakem transteritoriálního správního aktu je skutečnost, že jeho účinky nejsou omezeny územím vydávajícího státu, ale nabývají účinků i mimo toto území. Koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů.[8] Jak bylo uvedeno výše, nauka se s tímto fenoménem vypořádala konstrukcí o rozšíření územní výsosti státu při zachování jeho územní suverenity. Důsledkem transteritoriálního správního aktu je vždy jistá forma prolomení územní výsosti cizího státu; cizí státy jsou *pro unione* povinny respektovat účinky plynoucí z transteritoriálního správního aktu.[9] Současně (recipročně) dochází k rozšíření územní výsosti cizího státu, v čehož důsledku vzniká a paralelně existuje vícero územních výsostí současně.

Lze konstatovat, že jsou to právě transteritoriální účinky, které jsou odbornou literaturou považovány za stěžejní charakteristický znak této formy správní činnosti, který ji odlišuje od správních aktů ryze intrateritoriální povahy.[10] Zmíněný charakteristický znak také odlišuje transteritoriální akty od jiných forem správní činnosti. Distinkce je zřetelná zejména ve srovnání s akty, které nabývají přeshraničních účinků na základě aktu uznání, přičemž cizí moc rozhoduje o vzniku účinků těchto aktů na svém území v souladu se svými potřebami a zájmy.[11]

---

[8] Blíže viz Von DANWITZ, Th. Systemgedanken eines Rechts der Verwaltungskooperation. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a W. HOFFMANN-RIEM, Hrsg. *Strukturen des Europäischen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 1999, s. 188-189. ISBN 3-7890-5951-X.

[9] Blíže viz SCHMIDT-ASSMANN, E. Das Allgemeine Verwaltungsrecht vor den Herausforderungen neuer europäischer Verwaltungsstrukturen. In: H. HALLER, Ch. KOPETZKI, R. NOVAK, S. L. PAULSON, B. RASCHAUER, G. RESS a E. WIEDERIN, Hrsg. *Staat und Recht: Festschrift für Günther Winkler*. 1. Aufl. Wien; New York: Springer, 1997, s. 1009-1011. ISBN 3-211-83024-3.

[10] Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 33-35. ISSN 1874-7981.

[11] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 70-86.

Povaze a charakteru účinků transteritoriálních správních aktů byla v uplynulých letech v odborném diskurzu věnována široká pozornost. Odborná literatura v současnosti dovozuje, že integrální součástí transteritoriálního účinku je prvek označovaný jako inter-administrativní pouto (*inter-administrative tie*).[12] Uvedené pouto má dvojí povahu.

„Inter-administrativní pouto" stricto sensu

Zaprvé transteritoriální účinek implikuje, že předmětný správní akt je přímo závazný pro správní orgány cizí moci. Jedná se o inter-administrativní pouto v užším smyslu. Transteritoriální účinek ve své podstatě představuje jistou formu modifikace pozitivní stránky materiální právní moci správního aktu. Zatímco pozitivní stránka materiální právní moci má u správních aktů v zásadě za následek závaznost rozhodnutí pro orgány moci výkonné v tuzemsku, přináší mezinárodní, respektive unijní právní úprava modifikaci uvedené závaznosti a rozšiřuje ji na celý (správní) prostor Evropské unie, respektive smluvních států mezinárodní smlouvy.[13] Cizí správní orgány tedy nemohou výkonu přiznaných oprávnění (s výhradami uvedenými níže) na svém území zamezit, ani je

[12] Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 33. ISSN 1874-7981.

[13] Blíže viz CLARIZIA, P. *Il mutuo riconoscimento dell'atto amministrativo nell'ordinamento europeo*. 1ª ed. Roma: Università degli Studi Roma Tre, 2010. 204 s.; GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. Context and Legal Elements of a Proposal for a Regulation on the Administrative Procedure of the European Union's Institutions, Bodies, Offices and Agencies. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2016, vol. 26, nº 1, s. 313-360. ISSN 1121-404X; GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. The General Principles of EU Administrative Procedural Law: An In-depth Analysis. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2015, vol. 25, nº 5, s. 1421-1437. ISSN 1121-404X; JANSSENS, Ch. *The Principle of Mutual Recognition in EU Law*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press, 2013. 358 s. ISBN 978-0-19-967303-2; LATOUR, A. M. *Die integrierte Umweltverwaltung in der Europäischen Union*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2013. 359 s. ISBN 978-3-8329-7885-3; MATTERA, A. L'harmonisation des législations nationales: un instrument d'intégration et de reconnaissance mutuelle. *Revue du droit de l'Union Européenne*. 2010, nº 4, s. 679-727. ISSN 1155-4274; MÖLLERS, Ch. Transnationale Behördenkooperation: Verfassungs- und völkerrechtliche Probleme transnationaler administrativer Standardsetzung. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2005, Jg. 65, Nr. 2, s. 351-389. ISSN 0044-2348; REINACHER, K. *Die Vergemeinschaftung von Verwaltungsverfahren am Beispiel der Freisetzungsrichtlinie*. 1. Aufl. Berlin: Tenea, 2005. 218 s. ISBN 3-86504-125-6; STIGLIANI, V. Atti amministrativi nazionali e norme comunitarie. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 1999, vol. 9, nº 6, s. 1413-1422. ISSN 1121-404X; a WETTNER, F. *Die Amtshilfe im Europäischen Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 418 s. ISBN 3-16-148740-0.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

sankcionovat. V případě případné kolize účinků transteritoriálního správního aktu a intrateritoriálního správního aktu má transteritoriální správní akt v aplikační činnosti vnitrostátního správního orgánu přednost. Zmíněné závěry jsou v souladu s existující judikaturou Soudního dvora Evropské unie.[14] *A vice versa* jsou tuzemské správní orgány vázány pravomocnými správními akty cizí moci, které byly vydány ve formě transteritoriálního správního aktu. Uvedený aspekt inter-administrativního pouta má tedy organizační charakter; jedná se o vztah mezi paralelně existujícími strukturami veřejné správy na horizontální úrovni, přičemž exekutiva cizí moci v zásadě musí respektovat účinky pravomocných transteritoriálních aktů bez dalšího. Transteritoriální správní akt může být také exekučním titulem, a to zejména v případě přeshraničního vynucování povinností v rámci zásady dohledu domovského státu.[15]

Ve vztahu k přeshraničním účinkům *pro unione* panuje v zásadě shoda v tom, že transteritoriální správní akty zavazují správní orgány cizí moci i v případech, kdy stát chybně implementoval korespondující směrnici nebo ji neimplementoval vůbec.[16] Argumentaci ve prospěch zmíně-

---

[14] „Proto pokud orgány členského státu vydaly řidičský průkaz […], nejsou jiné členské státy oprávněny ověřit dodržení podmínek vydání stanovených touto směrnicí […]. Držení řidičského průkazu vydaného členským státem musí totiž být považováno za důkaz toho, že držitel tohoto řidičského průkazu splňoval zmíněné podmínky v den, kdy mu byl průkaz vydán […]. Skutečnost, že […] členský stát (může) vyžadovat pro jakékoliv vydání řidičského průkazu přísnější lékařskou prohlídku, než jsou prohlídky uvedené ve zmíněné příloze, nemá tedy vliv na povinnost tohoto členského státu uznat řidičské průkazy vydané jinými členskými státy podle téže směrnice. […] Z toho vyplývá zaprvé, že hostitelský členský stát, který podřídí vydání řidičského průkazu přísnějším vnitrostátním podmínkám, zejména po odnětí předchozího řidičského průkazu, nemůže odmítnout uznat řidičský průkaz vydaný později jiným členským státem pouze z toho důvodu, že držitel tohoto nového řidičského průkazu jej obdržel podle vnitrostátní právní úpravy, která neukládá stejné požadavky jako tento hostitelský členský stát. Zásada vzájemného uznávání brání tomu, aby hostitelský členský stát odmítl uznat řidičský průkaz vydaný jiným členským státem z toho důvodu, že podle informací pocházejících z hostitelského členského státu držitel tohoto řidičského průkazu nesplňoval v den jeho vydání podmínky vyžadované pro obdržení tohoto průkazu.“ Srovnej body 53 a 55. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.

[15] Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 472. ISSN 0042-4498.

[16] Blíže viz BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationsgesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 861. ISSN 0012-1363; De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 34. ISSN 1874-7981; NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen

ného názoru lze přitom najít i v judikatuře Soudního dvora Evropské unie, který dovozuje, že členský stát není oprávněn odmítnout výkon unijního právního předpisu z důvodu, že jiný členský stát tento předpis porušuje.[17]

Inter-administrativní pouto *stricto sensu* na straně jedné implikuje závaznost transteritoriálního správního aktu pro správní orgány cizí moci, nemá ovšem za následek povinnost těchto orgánů řídit se právem státu, který akt vydal. Cizí správní orgán se ve vztahu s transteritoriálním správním aktem řídí vždy svým vlastním právním řádem. Inter-administrativní pouto nezpůsobuje, že by se ustanovení právního řádu, podle kterého byl akt vydán, stalo součástí právního řádu státu, na jehož území nabývá transteritoriální správní akt svých účinků.

Na tomto místě je možné uvést, že existují i názory, které existenci inter-administrativního pouta popírají a účinky transteritoriálních správních aktů spojují toliko s pasivní povinností státu strpět v rámci své výsosti důsledky plynoucí z těchto forem správní činnosti.[18]

„Inter-administrativní pouto" largo sensu

Zadruhé transteritoriální účinek implikuje, že adresát transteritoriálního správního aktu je oprávněn k povolenému jednání nejenom na území státu, který uvedený akt vydal, ale také na území jiných členských států Evropské unie. Adresát není povinen žádat na území jiných států (v režimu cizího veřejného práva) o akt uznání; jeho oprávnění vzniká bez dalšího pro celý relevantní prostor. Uvedený aspekt inter-administrativního pouta je v unijních předpisech i explicitně deklarován: „Členské státy zajistí, aby správcovská společnost povolená svým domovským členským státem mohla vykonávat svou činnost, pro kterou získala povolení, na jejich území buď zřízením pobočky, nebo v rámci volného pohybu služeb. Členské státy nesmějí zřízení pobočky nebo poskytování služeb podmiňovat žádnými požadavky na vydání povolení či požadavky na dotační kapitál

Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 864. ISSN 0721-880X; a RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 461. ISSN 0042-4498. Ruffert současně argumentuje i ve prospěch vzniku přeshraničních účinů *ex conventione* (s. 458).

[17] Například bod 20. *Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd.* [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94.

[18] Blíže viz KADELBACH, St. *Allgemeines Verwaltungsrecht unter europäischem Einfluss*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 1999, s. 36. ISBN 3-16-147024-9.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ani jinými opatřeními s rovnocenným účinkem."[19] „Členské státy stanoví, že činnosti uvedené v příloze I mohou být na jejich území provozovány v souladu s článkem 35, článkem 36 odst. 1, 2 a 3, článkem 39 odst. 1 a 2 a články 40 až 46 buď prostřednictvím zřízení pobočky, nebo poskytováním služeb kteroukoliv úvěrovou institucí, jež byla povolena a jež podléhá dohledu příslušných orgánů jiného členského státu, pokud se vydané povolení vztahuje na tyto činnosti."[20] Pravidlem současně je, že právní předpisy vážou výkon oprávnění z transteritoriálních správních aktů na určitý formalizovaný postup spolupráce mezi správními orgány jednotlivých států.[21] V nauce je zmíněný fenomén označován jako *pasivní vzá-*

[19] Blíže viz článek 16. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP)*. Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

[20] Blíže viz článek 33. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

[21] Například Směrnice č. 2009/65/ES ve svém článku 17 předpokládá, že kromě splnění podmínek podle článků 6 a 7 oznámí každá správcovská společnost, která má v úmyslu zřídit pobočku na území jiného členského státu za účelem provozování činností, pro něž získala povolení, tuto skutečnost příslušným orgánům svého domovského členského státu. Pokud příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti nemají s přihlédnutím k plánované činnosti žádný důvod pochybovat o přiměřenosti řídící struktury nebo finanční situaci správcovské společnosti, sdělí tuto skutečnost do dvou měsíců ode dne, kdy obdrží veškeré údaje uvedené v odstavci 2, příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti a informují v tomto smyslu dotyčnou správcovskou společnost. Rovněž sdělí podrobnosti o případných systémech pro odškodnění určených na ochranu investorů. Odmítnou-li příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti sdělit údaje uvedené v odstavci 2 příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti, zdůvodní své odmítnutí dotyčné správcovské společnosti do dvou měsíců ode dne, kdy obdržely veškeré údaje. V případě takového odmítnutí nebo neposkytnutí odpovědi se lze obracet na soudy v domovském členském státě správcovské společnosti. Pokud příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti nemají s přihlédnutím k plánované činnosti žádný důvod pochybovat o přiměřenosti řídící struktury nebo finanční situaci správcovské společnosti, sdělí tuto skutečnost do dvou měsíců ode dne, kdy obdrží veškeré údaje uvedené v odstavci 2, příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti a informují v tomto smyslu dotyčnou správcovskou společnost. Rovněž sdělí podrobnosti o případných systémech pro odškodnění určených na ochranu investorů. Odmítnou-li příslušné orgány domovského členského státu správcovské společnosti sdělit údaje uvedené v odstavci 2 příslušným orgánům hostitelského členského státu správcovské společnosti, zdůvodní své odmítnutí dotyčné správcovské společnosti do dvou měsíců ode dne, kdy obdržely veškeré údaje. V případě takového odmítnutí nebo neposkytnutí odpovědi se lze obracet na soudy v domovském členském státě správcovské společnosti. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koor-*

jemné uznání.[22] Lze tedy konstatovat, že „inter-administrativní pouto" a spolupráce vnitrostátních správních orgánů na horizontální úrovni představují spojené nádoby.

Inter-administrativní pouto *largo sensu* implikuje, že oprávnění přiznaná transteritoriálním správním aktem mohou být realizována i na území jiných států. Inter-administrativní pouto *largo sensu* ovšem neimplikuje, že by adresát transteritoriálního správního aktu nebyl při realizaci uvedených oprávnění vázán právním řádem cizího státu.[23] Právní předpisy státu, na jehož území jsou tato oprávnění realizována, jsou pro adresáta aktu závazné vedle povinností plynoucích z vydaného aktu. Případná kolize povinností by měla být řešena v souladu se zásadou přednosti transteritoriálního správního aktu.

Fenomén „inter-administrativního pouta": vybrané aplikační problémy

Přeshraniční účinky transteritoriálního správního aktu vyvolávají právní následky v rovině právního řádu státu, který toto rozhodnutí nevydal, ani na jeho vydání neparticipoval. Jedná se o akt, který byl vydán podle cizího právního řádu. Uvedený koncept přeshraničních účinků implikuje celou řadu potenciálních kolizí s *veřejným zájmem* státu, v jehož územní výsosti ke vzniku těchto účinků dochází. V souvislosti se skutečností, že jak v právu mezinárodním, tak i v právu unijním absentuje harmonizovaná úprava správního procesu,[24] se klade otázka, jestli exekutiva státu, na jehož území dochází ke vzniku přeshraničních účinků cizích aktů, disponuje nástroji, prostřednictvím kterých by prosazovala *veřejný zájem* vůči případným vadám těchto aktů. Nauka věnovala tradičně nemálo pozornosti problémům plynoucím z fenoménu přeshraničního působení správních činností cizí moci ve sféře územní výsosti suverénního státu. Jak bylo uvedeno výše, vycházela i starší nauka ze zásady, že správní činnosti s přeshraničními účinky je po stránce zákonnosti nutné posuzovat striktně podle kritérií veřejného práva státu, který je učinil (vydal správ-

---

dinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP). Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

[22] Blíže viz ARMSTRONG, K. A. Mutual Recognition. In: C. BARNARD a J. SCOTT, eds. *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. 1st ed. Oxford; Portland, OR: Hart Publishing, 2002, s. 240-241. ISBN 1-84113-271-3.

[23] Blíže viz NICOLIN, St. *Il mutuo riconoscimento tra mercato interno e sussidiarietà*. 1a ed. Padova: CEDAM, 2005, s. 12-16. ISBN 88-13-26130-6.

[24] To má za následek absenci jednotné definice klíčových institutů, jakými jsou rozhodnutí, jeho právní moc, vady rozhodnutí, jejich následky a možnosti jejich nápravy.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

ní akt). Současně nauka uznávala existenci zásady presumpce správnosti správních aktů i ve vztahu k přeshraničním účinkům. Nauka[25] se proto věnovala problematickým bodům, které koncepce transteritoriality způsobila ve vztahu k jiným státům. Předmětem zájmu se staly zejména otázky, jakými pravomocemi disponují ve vztahu k těmto aktům tuzemské správní orgány, zejména jestli je možné tyto akty podrobit přezkumu z hlediska jejich zákonnosti, případně je zrušit nebo změnit. Dále se stala předmětem zájmu nulita správních činností (otázka jejích důsledků v rovině přeshraničních účinků)[26] a aplikace výhrad ve veřejném zájmu ve vztahu k cizím aktům.[27] Zatímco starší nauka koncentrovala svoji pozornost na přeshraniční důsledky plynoucí z aktu uznání, současná zahraniční odborná literatura aplikuje její teoretické závěry i ve vztahu k fenoménu transteritoriálních správních aktů.[28]

Z perspektivy přeshraničních účinků *pro unione* je třeba výše nastíněné problémy vnímat z perspektivy zásady loajální spolupráce (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii), která implikuje požadavek vzájemné spolupráce mezi vnitrostátními správními orgány jednotlivých členských států. Zmíněný požadavek lze vymezit ve třech rovinách. Zaprvé: judikatura Soudního dvora Evropské unie konstantně dovozuje, že zásada loajální spolupráce má za následek, že členské státy mají v unijním právem harmonizovaných oblastech v rámci správní spolupráce vycházet ze vzá-

[25] Blíže viz BEITZKE, G. Ordre Public. In: K. STRUPP a H.-J. SCHLOCHAUER, Hrsg. *Wörterbuch des Völkerrechts: Band II*. 2. völlig neu bearb. Aufl. Berlin: Walter de Gruyter, 1961, s. 665-672; MAGERSTEIN, W. Hoheitsakte fremder Staaten und ordre public mit besonderer Berücksichtigung der Frage der Anerkennung ausländischer Konfiskationen. *Juristische Blätter*. 1954, Jg. 76, s. 424-430. ISSN 0022-6912; a NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV*. 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936, s. 338-339.

[26] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 54-55.

[27] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 90-93.

[28] Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 32-33. ISSN 1874-7981; GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 427. ISSN 1076-6715; a RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, J., M. GARCÍA PÉREZ, J. J. PERNAS GARCÍA a C. AYMERICH CANO. Foreign Administrative Acts: General Report. In: J. RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, ed. *Recognition of Foreign Administrative Acts*. 1st ed. Cham: Springer, 2016, s. 1-13. ISBN 978-3-319-18973-4.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

jemné důvěry.[29] Část judikatury se v této souvislosti dokonce přiklání k názoru, že vzájemná důvěra je obecnou zásadou správní spolupráce, která by se měla uplatňovat i v těch oblastech, které doposud nebyly unijním právem harmonizovány.[30] Zadruhé: Soudní dvůr Evropské unie dovozuje, že zásada loajální spolupráce dále implikuje i povinnost členských států zajistit bezvadnost těch rozhodnutí, která mohou vyvolávat účinky ve vztahu k třetím státům.[31] Uvedená povinnost je pokládána za *conditio sine qua non* pro fungování modelu přeshraničních účinků rozhodnutí v rámci Evropské unie.[32] Zatřetí: zásada loajální spolupráce implikuje povinnost správních orgánů jednotlivých členských států aktivně spolupracovat se správními orgány jiných členských států v oblastech jejich pravomocí.[33] Odborná literatura v této souvislosti konstatuje, že důsledná aplikace zásady loajální spolupráce má za následek vzájemné propojení exekutiv jednotlivých členských států a vytváření sítí vzájemné formalizované nebo neformální spolupráce mezi jednotlivými vnitrostátními správními orgány.

[29] Například bod 22. *Case of W. J. G. Bauhuis v. the Netherlands State* [1977-01-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1977, C-46/76; bod 19. *Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd.* [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94; a bod 34. *Case of Malika Tennah-Durez v. Conseil national de l'ordre des médecins* [2003-06-19]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-110/01.

[30] Například bod 18. *Criminal Proceedings against Esther Renée Bouchara, née Wurmser, and Norlaine SA* [1989-05-11]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1989, C-25/88.

[31] „Zásada loajální spolupráce zavazuje příslušné správní orgány k řádnému prozkoumání skutkového stavu relevantního pro aplikaci požadavků stanovených v předpisech o sociálním pojištění s tím, že tyto garantují správnost údajů vyplněných v předepsaném formuláři (E-101)." Body 51 až 54. *Case of Fitzwilliam Executive Search Ltd. v. Bestuur van het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen* [2000-02-10]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2000, C-202/97.

[32] Například *Rozhodnutí Rady ze dne 28. října 1999 o vzájemném uznávání*. Ú.v. EU C 141, 2000-05-19, s. 5-6. Současně platí, že vysoká míra chybovosti rozhodnutí vnitrostátních správních orgánů je jednou z překážek dalšího rozvoje režimu přeshraničních účinků *pro unione* v unijních předpisech, protože snižuje důvěru jiných států k cizím rozhodnutím.

[33] Například bod 27. *Criminal Proceedings against Adriaan de Peijper, Managing Director of Centrafarm BV* [1976-05-20]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-104/75; bod 14. *Criminal Proceedings against Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten BV* [1981-12-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1981, C-272/80; bod 22. *Case of Commission of the European Communities v. French Republic* [1983-03-22]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1983, C-42/82; a bod 13. *Criminal Proceedings against Jacqueline Brandsma* [1996-06-27]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-293/94.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Nicotnost (nulita)

Jednotné chápání institutu nicotnosti (nulity) v mezinárodním správním právu absentuje.[34] Skutečností ovšem je, že nauka reflektuje, že nejzávažnější a současně neodstranitelné (nezhojitelné) vady mají v rovině vnitrostátního správního práva pravidelně za následek, že je na akty pohlíženo, jakoby vůbec neexistovaly (*Nichtigkeit des Verwaltungsaktes, nullità del provvedimento*). Současně zůstává skutečností, že různé vnitrostátní právní řády stanovují jak různé předpoklady pro kvalifikaci vrchnostenského aktu jako aktu nicotného,[35] tak i různé procesní nástroje pro deklaraci této skutečnosti.[36] Ve vztahu k problematice transteritoriálních správních aktů, respektive vzniku „inter-administrativního pouta" (*inter-administrative tie*) vyvstala otázka, jestli přeshraniční účinky vznikají i v důsledku nicotných (nulitních) transteritoriálních správních aktů. S ohledem na skutečnost, že termínu „transteritoriální správní akt" mohou ve smyslu vnitrostátních právních úprav korespondovat různé formy správních činností, má problematika nicotnosti uvedených forem jednání širší rozměr a neomezuje se jenom na otázku nicotnosti správních rozhodnutí.[37]

Ve vztahu k otázce nicotnosti transteritoriálních správních aktů a jejich důsledků lze konstatovat, že zde máme co do činění s nutností vyvážit dva současně působící zájmy. Na jedné straně zájem na garanci legality a předvídatelnosti rozhodování, na straně druhé zájem na uniformním

---

[34] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte.* 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 54.

[35] Příkladem může být otázka, jakým způsobem reaguje vnitrostátní právní řád na zásadu nezcizitelnosti kompetence. Otázkou je zejména, jestli skutečnost, že akt vydá správní orgán nadřízený (řádně) věcně příslušnému správnímu orgánu, má za následek nicotnost anebo toliko nezákonnost vydaného aktu. V této souvislosti lze zmínit, že zatímco česká právní úprava, která se skutečností, že akt byl vydán orgánem nadřízeným řádně věcně příslušnému správnímu orgánu, automaticky nicotnost nespojuje (§ 77 odst. 1. *Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění pozdějších předpisů*), právní úprava rakouská se k věci staví opačně.

[36] V této souvislosti lze poukázat na skutečnost, že vnitrostátní právní řády se staví různě k problému, jestli lze nicotnost správního aktu deklarovat kdykoliv nebo jestli je tato pravomoc (v zájmu právní jistoty) časově omezena. Na tomto místě lze konstatovat, že zatímco například česká ani německá vnitrostátní úprava nestanoví žádné lhůty pro zahájení, respektive ukončení řízení o prohlášení nicotnosti, jiné právní řády (například úprava polská a rakouská) tuto možnost ve vazbě na specifické důvody nicotnosti časově limitují. V různých režimech jsou akty považovány za nicotné buď *ab initio*, nebo jsou považovány za platné až do okamžiku deklarace jejich nicotnosti.

[37] Může se totiž jednat i o otázku opatření obecné povahy, veřejnoprávních smluv, individuálních forem jednání, které nemají povahu správního aktu, a jejich nicotnosti.

přístupu k transteritoriálním správním aktům (zájem na tom, aby jejich charakter nebyl posuzován různými vnitrostátními správními orgány podle různých kritérií).[38] V odborné literatuře se na výše nastíněný problém vyskytly v zásadě tři názory.

Starší odborná literatura měla za to, že nicotnost (nulita) konstituuje překážku pro uznání cizího vrchnostenského aktu. „Paakt nevyvolává v právním řádu žádné účinky, které by mohly být prostřednictvím aktu uznání rozšiřovány pro sféru tuzemska. Absence účinků ve státě, který tento paakt vydal, implikuje nemožnost rozšířit účinky takového paaktu na základě aktu uznání v jiném státě."[39] Analogicky je dovozováno, že v případě nicotných správních činností nevznikají ani přeshraniční účinky *pro unione*, a to z důvodu, že jejich vznik je vázán na existující a pravomocný správní akt. Současně se má za to, že v případě, že by nauka připustila vznik „inter-administrativního pouta" i v případě nulitních transteritoriálních správních aktů, došlo by k absurdní situaci, kdy by účinky aktu vázaly správní orgány cizí moci, ovšem neexistovaly by v rovině státu, který nulitní rozhodnutí vydal. *Matthias Ruffert* zastává opačný názor a má za to, že *raison d'être* transteritoriálních správních aktů sám o sobě zabraňuje správním orgánům cizí moci posuzovat zákonnost, respektive případnou nulitu těchto forem správních činností. Má tedy za to, že „inter-administrativní pouto" vzniká i v těchto případech.[40] Opak by byl podle jeho názoru v rozporu s jedním ze základních postulátů transteritoriality, a to proto, že jiné státy nedisponují oprávněním transteritoriální správní akty podrobit přezkumu. *Ruffert* v této souvislosti argumentuje tím, že v případě nezákonnosti a nicotnosti se jedná toliko o jiný stupeň závažnosti identické vady, a ne o dvě různé, svébytné kategorie.[41] *Gernot Sydow* se pokusil o smíření obou výše nastíněných postojů s tím, že dovozoval neaplikovatelnost vnitrostátních předpisů o nicotnosti ve

---

[38] Blíže viz De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 34. ISSN 1874-7981.

[39] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 56.

[40] Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 475-476. ISSN 0042-4498.

[41] Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 475-476. ISSN 0042-4498.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

vztahu k těm formám správní činnosti, které jsou vydávány ve formě transteritoriálních správních aktů.[42]

Současná odborná literatura podrobila výše uvedené názory kritické reflexi.[43] Zmíněný *Ruffertův* názor je kritizován kvůli absurdním následkům, které by implikoval: pokud by přeshraniční účinky vyvolávaly i ty transteritoriální správní akty, které jsou dle práva státu, který je vydal, nicotné, nastala by zcela logicky situace, kdy by tyto akty v rovině jednoho práva neexistovaly, zatímco v jiných státech by jejich účinky nastávaly. Ani *Sydowův* názor není považován za přesvědčivý.[44] Vedl by totiž také k absurdní situaci, ve které by vnitrostátní správní orgány disponovaly pravomocí rušit vydané transteritoriální správní akty z důvodu jejich nezákonnosti, ale současně by nedisponovaly pravomocí deklarovat jejich nicotnost. Řešení nastoleného problému tedy musí vycházet z toho, že koncepce transteritoriálních správních aktů není založena na fikci jejich existence ve sféře cizí moci, ale na přeshraničním rozšíření účinků aktů. V případě, že jednání dle vnitrostátního práva státu, který je učinil, nemá právní důsledky v rovině veřejného práva, nemůže nastat ani jejich rozšíření mimo územní výsost dotčeného státu.[45] „Quo nullum est, nullum producit effectum." Pokud je správní orgán konfrontován s transteritoriálním správním aktem, který považuje za nicotný (nulitní), je namístě, aby si o této skutečnosti učinil vlastní úsudek.

Skutečností je, že v případě přeshraničních účinků *pro unione* by měla být otázka potenciální nicotnosti transteritoriálního správního aktu řešena v souladu se zásadou loajální spolupráce. V souladu s uvedenou zásadou by se měly vnitrostátní správní orgány při výkonu unijního práva chovat „jako hejno ptáků nebo proud ryb, skupina řízená a provázaná neviditelnými pouty, směřující do společného cíle."[46] Vnitrostátní správní

[42] Blíže viz SYDOW, G. *Verwaltungskooperation in der Europäischen Union: Zur horizontalen und vertikalen Zusammenarbeit der europäischen Verwaltungen am Beispiel des Produktzulassungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2004, s. 149. ISBN 3-16-148553-X.

[43] Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 456-457. ISSN 1076-6715.

[44] Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 457. ISSN 1076-6715.

[45] Blíže viz GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 457. ISSN 1076-6715.

[46] Blíže viz TEMPLE LANG, J. General Report: The Duties of Co-operation of National Authorities and Courts and the Community Institutions under Article 10 EC. In: Z. SUNDSTRÖM

orgán, který se ve své činnosti dostane do styku s transteritoriálním správním aktem, jehož seznatelné vlastnosti vyhodnotí jako potenciální důvody nicotnosti, by se měl v souladu se zásadou loajální spolupráce obrátit na exekutivu státu, který takový akt vydal, s podnětem k jeho přezkoumání z hlediska nicotnosti (nulity).

Přezkum zákonnosti

Koncepce vázanosti transteritoriálních správních aktů právním řádem státu, který správní jednání učinil, implikuje otázku, které správní orgány disponují pravomocí prolomit právní moc těchto aktů. Ve vztahu k přeshraničním účinkům vznikajícím na základě aktu uznání tradičně existovaly dva názorové proudy, které prosazovaly k nastolenému problému odlišná stanoviska. Shoda v zásadě panovala ohledně toho, že exekutiva státu, který akt vydal, následně disponuje i pravomocí jej procesními prostředky rušit nebo měnit. První z nich popíral, že by vnitrostátní správní orgány disponovaly pravomocí zrušit cizí správní akt vyvolávající účinky na území jejich státu. Zmíněný názor reflektoval charakteristický znak mezinárodního práva, kterým je jeho souřadnost zprostředkovaná uplatňováním zásady svrchované rovnosti. *Karl Neumeyer* k uvedené otázce lakonicky konstatoval, že s výhradou explicitních ustanovení korespondujících mezinárodních smluv (které v tomto ohledu sám označoval za anomálie) by pravomoc správních orgánů rušit vrchnostenské akty cizí moci byla v přímém rozporu se zásadami mezinárodního práva, zejména se zásadou nezasahování a se zásadou jurisdikční imunity států.[47] Správní činnosti jiných států lze v rovině mezinárodního práva kvalifikovat jako jednání *iure imperii*. Uvedené postuláty následně v nauce mezinárodního správního práva našly širokou odezvu[48] a jsou v současnosti přijímány i ve vztahu k transteritoriálním správním aktům. *Volker Nessler* uvedený závěr podporuje teleologickou argumentací o účelu

a M. R. KAUPPI, eds. *XIX FIDE Congress: Volume I.* 1st ed. Helsinki: Fédération Internationale pour le Droit Européen, 2000, s. 383. ISBN 951-96579-3-2.

[47] Blíže viz NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV.* 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936, s. 349.

[48] Blíže viz KMENT, M. *Grenzüberschreitendes Verwaltungshandeln: Transnationale Elemente deutschen Verwaltungsrechts.* 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010, s. 461-462. ISBN 978-3-16-150320-7; OHLER, Ch. *Die Kollisionsordnung des Allgemeinen Verwaltungsrechts: Strukturen des deutschen Internationalen Verwaltungsrechts.* 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 156-157. ISBN 3-16-148647-1; a WENANDER, H. Recognition of Foreign Administrative Decisions: Balancing International Cooperation, National Self-determination, and Individual Rights. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht.* 2011, Jg. 71, Nr. 4, s. 755-785. ISSN 0044-2348.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

transteritoriálních aktů.[49] S tímto závěrem se ztotožňuje i existující judikatura Soudního dvora Evropské unie.[50] Dovozuje, že v případě, kdy by pravomocí rušit nebo měnit vydané transteritoriální správní akty disponovaly i orgány jiných států, nebylo by dosaženo cíle, který unijní legislativa přiznáním přeshraničních účinků *pro unione* sleduje.

Opačný názor zastávala zejména francouzská nauka; následně jej recipovali někteří další autoři. I tento směr uznával skutečnost, že vrchnostenský akt s přeshraničními účinky může být posuzován toliko podle právních předpisů státu, který jej vydal.[51] Zmíněný směr argumentoval tím, že pravomoc vnitrostátních správních orgánů zrušit nebo změnit cizí správní akt s přeshraničními účinky nelze považovat za narušení zásady svrchované rovnosti států a neintervence, protože zásah vůči cizímu vrchnostenskému aktu je omezen sférou výsosti státu, který jej činí. Účinky zrušení nebo změny jsou dle tohoto směru omezeny toliko na území jednoho státu a nemají dosah mimo sféru jeho výsosti.[52] Uvedený směr považoval přiznání pravomoci podrobit cizí vrchnostenské akty přezkumu za projev suverenity státu, a ne za zásah do výsosti jiného státu. V nauce ovšem argumentační linie tohoto názorového směru nebyla recipována.

Závěry výše nastíněných názorových proudů byly konfrontovány se skutečností, že některé právní úpravy ve vztahu k aktům s přeshraničními účinky výslovně zakotvují pravomoci správních orgánů jiných států ve vztahu k těmto aktům. V unijním právu je to případ Vízového kodexu, který zakotvuje pravomoc správního orgánu prohlásit vízum za neplatné nebo jej zrušit. Co se týče prohlášení víza za neplatné, Vízový kodex stanovuje (článek 34 odst. 1), že má být provedeno v případě „pokud je zřejmé, že v době udělování víza nebyly splněny podmínky udělení víza,

---

[49] Blíže viz NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X.

[50] „Jelikož totiž směrnice […] přiznává členskému státu vydání výlučnou pravomoc ujistit se, že řidičské průkazy, které vydává, splňují podmínky uložené touto směrnicí, přísluší *pouze tomuto členskému státu* (kurzívou zvýraznil autor) přijmout vhodná opatření, pokud jde o řidičské průkazy, u nichž se *a posteriori* ukáže, že jejich držitelé nesplňovali zmíněné podmínky." Srovnej bod 56. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.

[51] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 100-101.

[52] Blíže viz KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965, s. 100-101.

zejména pokud existují závažné důvody se domnívat, že vízum bylo získáno podvodným způsobem." Vízum v zásadě prohlašuje za neplatné příslušný správní orgán členského státu, který vízum udělil. Vízový kodex ovšem výslovně stanovuje, že pravomocí prohlásit vízum za neplatné disponuje i příslušný orgán jiného členského státu a že v takovém případě jsou o tom informovány orgány členského státu, který vízum udělil. Co se týče zrušení víza, je stanoveno, že vízum se zruší, pokud je zřejmé, že podmínky udělení víza již nejsou nadále plněny. Ohledně pravomoci Vízový kodex stanovuje (článek 34 odst. 2), že vízum v zásadě ruší příslušný orgán členského státu, který vízum udělil. Vízum ovšem může zrušit i příslušný orgán jiného členského státu; v takovém případě jsou o tom informovány orgány členského státu, který vízum udělil. Vízový kodex konečně přiznává příslušnému orgánu jiného členského státu i pravomoc zrušit vízum na žádost jeho držitele (článek 34 odst. 3). I v tomto případě mají být o zrušení informovány příslušné orgány členského státu, který vízum udělil.

Výše uvedený specifický případ výslovného přiznání pravomoci správních orgánů jiného členského státu zrušit, respektive prohlašovat cizí správní jednání za neplatné se stal v odborné literatuře předmětem rozsáhlé polemiky. Přiznání výše uvedené pravomoci je pokládáno za výjimku z obecného pravidla, že transteritoriální správní akt může být zrušen výlučně příslušným správním orgánem státu, který jej vydal. Zakotvení zmíněné výjimky v ustanovení přímo aplikovatelného právního předpisu reflektuje skutečnost, že „inter-administrativní pouto" představuje v tomto případě značný zásah do výsosti suverénního státu. Z tohoto důvodu považovaly jednotlivé členské státy za nutné výslovně si vyhradit ve znění právního předpisu možnost ve věci zrušení, respektive prohlášení neplatnosti rozhodovat.[53] Uvedenou výhradu je ovšem zapotřebí považovat za výjimečný případ, který nemá za následek narušení obecně

[53] Obdobně například ve vztahu k pobytovému povolení státních příslušníků třetích zemí Směrnice č. 2003/109/ES ve svém článku 22 stanovuje, že dokud státní příslušník třetí země neobdržel právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta, je druhý členský stát oprávněn rozhodnout o zamítnutí prodloužení doby platnosti nebo o odnětí povolení k pobytu, a to z důvodu veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, nejsou-li nadále plněny podmínky stanovené v článcích 14, 15 a 16 nebo nepobývá-li státní příslušník třetí země v dotčeném členském státě oprávněně, a může dotyčnou osobu a její rodinné příslušníky v souladu s postupy stanovenými vnitrostátními právními předpisy, včetně postupů navrácení, přimět v stanovených případech k opuštění svého území. Blíže viz *Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty*. Ú.v. EU L 16, 2004-01-23, s. 44-53.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

platné zásady, že pravomocí rušit nebo měnit transteritoriální správní akty disponují výlučně správní orgány státu, který je vydal.

V relaci k přeshraničním účinkům *pro unione* má být i v této otázce aplikována zásada *loajální spolupráce*. Obdobně, jako je tomu v případě nicotných (nulitních) aktů, i v případě transteritoriálních správních aktů vykazujících jiné vady nastupuje povinnost správních orgánů obrátit se na exekutivu jiného členského státu s podnětem k nápravě. „Pokud má členský stát vážné pochybnosti o legalitě řidičského průkazu vydaného jiným členským státem, přísluší mu, aby to v rámci vzájemné spolupráce a výměny informací […] oznámil tomuto jinému členskému státu. V případě, že členský stát vydání nepřijme vhodná opatření, může hostitelský členský stát zahájit proti členskému státu vydání řízení s cílem, aby Soudní dvůr určil nesplnění povinností vyplývajících ze směrnice […].“[54] *A vice versa*, unijní předpisy výslovně požadují, aby byl o případném zrušení transteritoriálního správního aktu vyrozuměn i správní orgán státu, na jehož území byla oprávnění z něho plynoucí realizována.[55] Obdobný

---

[54] Bod 57. *Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz* [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06. Srovnej také bod 23. *Criminal Proceedings against José António da Silva Carvalho* [2003-12-11]. Usnesení Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-408/02; a bod 48. *Criminal Proceedings against Felix Kapper* [2004-04-29]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2004, C-476/01.

[55] Například Směrnice č. 2009/138/ES ve svém článku 144 odst. 2 stanovuje, že v případě odnětí nebo pozbytí platnosti povolení uvědomí orgán dohledu domovského členského státu o této skutečnosti orgány dohledu ostatních členských států a ty přijmou příslušná opatření, aby zabránily pojišťovně nebo zajišťovně v zahájení nových operací na svých územích. Orgán dohledu domovského členského státu, společně s těmito orgány, přijme veškerá nezbytná opatření na ochranu zájmů pojištěných osob, a zejména omezí volné nakládání s aktivy pojišťovny podle článku 140. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II)*. Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155. Obdobně požaduje ve svém článku 45 i Směrnice č. 2013/36/EU, aby příslušné orgány domovského členského státu neprodleně uvědomily příslušné orgány hostitelského členského státu o případném odnětí povolení. Příslušné orgány hostitelského členského státu mají učinit vhodná opatření, aby zabránily dotčené úvěrové instituci zahajovat další operace na jeho území a aby ochránily zájmy vkladatelů. Blíže viz *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES*. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

režim se uplatňuje i v případě změny, respektive pozastavení vykonatelnosti.[56]

Ochrana práv prostředky správního soudnictví

Za klíčovou podmínku pro přiznání přeshraničních účinků je u transteritoriálních správních aktů již tradičně považováno dosažení určité úrovně harmonizace právních úprav, které implikují srovnatelnou úroveň požadavků kladených na povolení určitých činností v různých státech. Skutečností přitom je, že otázka harmonizace standardů ochrany prostřednictvím nástrojů správního soudnictví se stala předmětem diskuse v odborné literatuře teprve v průběhu uplynulého období. Zásady vázanosti transteritoriálních správních aktů na právní řád domovského státu a jurisdikční imunity státu mají *inter alia* za následek, že zákonnost (případně jiné vady, jsou-li předmětem soudního přezkumu) těchto aktů je přezkoumávána výlučně v rámci prostředků správního soudnictví státu, který transteritoriální správní akt vydal.[57] Ke vzniku účinků transteritoriálních správních aktů, a tím pádem k potenciálnímu dotčení veřejných subjektivních práv, ovšem může dojít i na území jiných států. Současně platí, že správní soudy těchto států nedisponují pravomocí podrobit transteritoriální správní akty vydané jinými státy soudnímu přezkumu. Zmíněný teoretický postulát v zásadě reflektoval judikaturu Soudního dvora Evropské unie, podle které „při neexistenci (unijní) právní úpravy [...] pří-

[56] Například Nařízení č. 428/2009 ve svém článku 13 odst. 1 stanovuje, že příslušné orgány členských států mohou v souladu s tímto nařízením zamítnout udělení vývozního povolení a mohou zrušit, pozastavit, změnit nebo odvolat vývozní povolení, které již udělily. V případě, že zamítnou, zruší, pozastaví, podstatně omezí nebo odvolají vývozní povolení nebo pokud stanoví, že zamýšlený vývoz nebude povolen, oznámí to příslušným orgánům ostatních členských států a Komisi a sdělí jim nezbytné informace. Pozastavily-li příslušné orgány členského státu platnost vývozního povolení, oznámí na konci doby pozastavení platnosti povolení konečné posouzení členským státům a Komisi. Blíže viz *Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití*. Ú.v. EU L 134, 2009-05-29, s. 1-269.

[57] Blíže viz BASSI, N. *Mutuo riconoscimento e tutela giurisdizionale: La circolazione degli effetti del provvedimento amministrativo straniero fra diritto europeo e protezione degli interessi del terzo*. 1ª ed. Milano: Giuffrè, 2008, s. 87-91. ISBN 88-14-14089-8; BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 69-76. ISBN 978-3-8329-0156-1; a HOFMANN, J. Rechtsschutz und Haftung im Europäischen Verwaltungsverbund. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a B. SCHÖNDORF-HAUBOLD, Hrsg. *Der Europäische Verwaltungsverbund: Formen und Verfahren der Verwaltungszusammenarbeit in der EU*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 353-381. ISBN 3-16-148612-9.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

sluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby určil příslušné soudy a upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva (Evropské unie).“ Primární unijní právo dle Soudního dvora Evropské unie nezamýšlelo „vytvořit před vnitrostátními soudy za účelem zachování práva Společenství jiné právní prostředky než ty, které zakládá vnitrostátní právo.“[58] „Je totiž věcí členských států stanovit systém procesních prostředků a řízení, který umožní zajistit dodržování tohoto práva.“[59] Nastíněný postulát byl následně aprobován i praxí, přičemž odborná literatura již v současnosti uvádí řadu příkladů, kdy národní správní soudy odmítly žaloby vůči transteritoriálním správním aktům vydaným správními orgány jiného státu. Uvedené závěry mají za následek, že subjektům dotčeným účinky transteritoriálních správních aktů jsou k dispozici výlučně prostředky obrany v režimu správního soudnictví toho státu, který transteritoriální správní akty vydal.

Výše nastíněná konstrukce se stala předmětem akademické diskuse[60] zejména s ohledem na prostředky soudní obrany, kterými ve vztahu k transteritoriálním správním aktům disponují dotčené subjekty na území jiných států. Koncepce výlučné příslušnosti správních soudů domovského státu k přezkumu zákonnosti transteritoriálních správních aktů byla podrobena kritice zejména z perspektivy zásady účinné soudní ochrany, kterou judikatura Soudního dvora Evropské unie považuje za obecnou zásadu unijního práva.[61] Ve vztahu k uplatňování prostředků obrany subjekty dotčenými na území jiných členských států bylo upozor-

[58] „V tomto ohledu procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství, nesmějí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Společenství (zásada efektivity).“ Srovnej body 5 a 44. *Case of Rewe-Zentralfinanz eG and Rewe-Zentral AG v. Landwirtschaftskammer für das Saarland* [1976-12-16]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-33/76.

[59] Srovnej bod 41. *Case of Unión de Pequeños Agricultores v. Council of the European Union* [2002-07-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2002, C-50/00 P.

[60] Blíže viz BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 69-76. ISBN 978-3-8329-0156-1.

[61] „Je třeba hned připomenout, že podle ustálené judikatury zásada účinné soudní ochrany představuje obecnou zásadu práva Společenství, která vyplývá z ústavních tradic společných členským státům, která byla zakotvena v článcích 6 a 13 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a která byla rovněž znovu stvrzena v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie, vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice […].“ Srovnej bod 37. *Case of Unibet (London) Ltd. and Unibet (International) Ltd. v. Justitiekanslern* [2007-03-13]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2007, C-432/05.

něno na skutečnost, že tyto subjekty budou potenciálně nuceny uplatňovat svá práva před cizím soudem, v cizím jazyce a v režimu cizího procesního práva. V konkrétním případě by mohlo být zpochybněno, jestli je taková situace v souladu s výše nastíněnou zásadou účinné soudní ochrany. V odborné literatuře lze identifikovat dva směry reagující na výše položenou otázku. První reprezentuje názor *Matthiase Rufferta*, podle kterého pro existenci pravomoci správního soudu přezkoumávat akty vydané cizí mocí musí existovat výslovný právní základ.[62] Přezkoumávání zákonnosti správních činností cizích států by mělo z perspektivy mezinárodního práva za následek porušení zásady jurisdikční imunity (cizího) státu, protože správní činnosti jsou považovány za formu jednání *iure imperii*.[63] V této souvislosti je možné poukázat na skutečnost, že osm evropských států (Belgie, Kypr, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Rakousko, Švýcarsko a Velká Británie) v současnosti zavazuje Evropská úmluva o státní imunitě z roku 1972, která se vztahuje *inter alia* na výkon správního soudnictví. Opačný názor vyslovil *Thomas von Danwitz*, podle kterého lze ve výjimečných případech připustit přezkum správních činností s přeshraničními účinky v rámci správního soudnictví jiného než domovského státu.[64]

V zmíněné souvislosti lze konstatovat, že argumentaci, kterou ve svých závěrech podporují autoři patřící do prvního z výše uvedených směrů, lze považovat za přesvědčivější a lépe odpovídající zájmu na právní jistotě. Režim soudního přezkumu reflektuje v jednotlivých státech existující a realizované formy správní činnosti, které nejsou nutně kompatibilní s formami správní činnosti v jiných státech. Uvedený fakt představuje první vážnou překážku realizace soudního přezkumu jinými orgány než správními soudy domovského státu. Zároveň by byl správní soud při přezkumu zákonnosti (respektive jiných vad) transteritoriálních správních aktů povinen aplikovat nejenom cizí veřejné právo, ale i závěry cizí závazné judikatury. To vždy dle charakteru právní povahy, kterou jí cizí právní řád přiznává. Konečně je zde otázka účinků případného zrušení nezákonného transteritoriálního právního aktu správním soudem jiného než domovského státu. Při absenci explicitní právní úpravy lze vy-

---

[62] Blíže viz RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 469. ISSN 0042-4498.

[63] Blíže viz BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003, s. 84-99. ISBN 978-3-8329-0156-1.

[64] Blíže viz pozn. 234. Von DANWITZ, Th. *Europäisches Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Berlin; Heidelberg: Springer, 2008, s. 646. ISBN 978-3-540-79877-4.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

cházet z toho, že účinky takového rozhodnutí by byly vázány výlučně na území dotčeného státu, přičemž v jiných státech (včetně domovského státu) by transteritoriální správní akt zůstal i nadále platný. Taková konstrukce zcela zjevně není přijatelná jak z perspektivy právní jistoty na straně adresáta transteritoriálního správního aktu, tak ani z perspektivy dotčených subjektů. Na tomto místě lze ještě poukázat na skutečnost, že nastíněnou situaci nutno chápat komplexně z perspektivy potenciálně možných paralelních soudních řízení ve více státech, a tím pádem potenciálních protichůdných soudních rozhodnutí. K obdobným závěrům se v obecné rovině kloní i judikatura Soudního dvora Evropské unie.[65] Konečně je zapotřebí připomenout, že cizí formy správní činnosti jsou mezinárodním právem považovány za jednání *iure imperii* a jako takové s ohledem na jurisdikční imunitu státu vyloučeny z přezkumu soudem cizí moci.

Výše uvedené argumenty podporují závěr, že za absence explicitní právní úpravy nelze transteritoriální správní akty podrobit soudnímu přezkumu před soudy jiného státu, než který tyto akty vydal. V souladu s výše nastíněnými závěry zahraniční odborné literatury lze tedy konstatovat, že tyto soudy disponují *výlučnou* pravomocí k přezkumu zákonnosti, respektive jiných vad transteritoriálních správních aktů.

[65] „Kromě toho je třeba připomenout, že požadavek soudního přezkumu jakéhokoli rozhodnutí vnitrostátního orgánu představuje obecnou zásadu práva Evropské unie. Na základě uvedené zásady přísluší vnitrostátním soudům, aby rozhodly o legalitě aktu, který nepříznivě zasahuje do něčího právního postavení, a aby za přípustný považovaly opravný prostředek podaný za tímto účelem, třebaže vnitrostátní procesní pravidla takový opravný prostředek v podobném případě nestanoví […]. Pokud jde o riziko závažných obtíží, je třeba konstatovat, že v projednávaném případě se výklad práva Evropské unie podaný Soudním dvorem Evropské unie v tomto rozsudku týká práva žadatelů moci u soudu zpochybnit rozhodnutí Seirekomitee zamítající jejich žádosti o grant. Příslušnému vnitrostátnímu soudu přísluší, aby se vyjádřil ke každému opravnému prostředku, který bude podán, v závislosti na okolnostech vlastních konkrétnímu případu. Nařízení č. 1083/2006, vykládané ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládáno v tom smyslu, že brání ustanovení programové příručky přijaté monitorovacím výborem v rámci operačního programu uzavřeného mezi dvěma členskými státy, jehož cílem je podpora evropské územní spolupráce, v rozsahu, v němž toto ustanovení nestanoví, že rozhodnutí tohoto monitorovacího výboru zamítající žádost o grant lze napadnout u soudu členského státu." Srovnej body 72 a 82. *Case of Liivimaa Lihaveis MTÜ v. Eesti-Läti programmi 2007 – 2013 Seirekomitee* [2014-09-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2014, C-562/12.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Závěry

Charakteristické znaky transteritoriálních správních aktů (vázanost právním řádem domovského státu, jejich následek v podobě „inter-administrativního pouta" a zásada dohledu domovského státu) implikují celou řadu praktických otázek při aplikaci práva ve vztahu k těmto specifickým formám správních jednání. Uvedené otázky jsou v zásadě reflexí absence harmonizace hmotně- a procesně-právních institutů správního práva jednotlivých států. Transteritoriální účinky mají za následek nejenom vznik oprávnění adresátů těchto správních jednání na území jiných států, ale také potenciální kolize s cizím právním řádem a následnou potřebu jejich řešení. Uvedené kolize se staly předmětem odborné diskuse jak ve vztahu k problematice ochrany veřejného zájmu na území těch států, ve kterých transteritoriální správní akty vyvolávají své účinky, tak i ve vztahu k ochraně práv subjektů, které mohou být na území těchto států účinky transteritoriálních správních aktů dotčeny. Základní zásady při řešení zmíněných situací lze shrnout níže.

Zásada vázanosti transteritoriálního správního aktu na právní řád domovského státu implikuje, že je to výlučně tento právní řád, který rozhoduje o formě, obsahu, náležitostech a potenciálních vadách předmětných aktů. Samotná otázka, jestli transteritoriální správní akt vznikl nebo jestli se jedná o nicotný akt nevyvolávající právní účinky, musí být posuzována výlučně z perspektivy právního řádu domovského státu. Vydání transteritoriálního správního aktu a nabytí jeho účinků v rovině veřejného práva domovského státu má za následek presumpci správnosti i ve vztahu ke správním orgánům cizí moci, jsou-li vázány „inter-administrativním poutem" (tj. jsou-li vázány korespondující vnitrostátní normou, jež je důsledkem pramene mezinárodního práva, respektive unijního práva). *A vice versa*, pokud transteritoriální správní akt v rovině veřejného práva domovského státu nevznikne (případy nulity), ke vzniku „inter-administrativního pouta" nedochází.

Výše uvedené má za následek, že s výhradou explicitně přiznaných pravomocí správních orgánů cizí moci jsou to výlučně správní orgány domovského státu, které disponují pravomocí podrobit transteritoriální správní akty přezkumu z hlediska jejich případné nezákonnosti, respektive z hlediska jiných vad a pravomocí zrušit je nebo je změnit v režimu řádných, mimořádných, respektive dozorčích prostředků. Správní orgány jiných států takovou pravomocí za absence explicitní právní úpravy nedisponují. *A vice versa* platí, že obrana proti nezákonným, respektive ji-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

nak vadným transteritoriálním správním aktům probíhá výlučně prostředky a v režimu veřejného práva domovského státu. Případná rozhodnutí správních orgánů ve věci zrušení nebo změny transteritoriálních správních aktů, včetně případných rozhodnutí upravujících jejich vykonatelnost nebo jiné právní účinky, mají přeshraniční účinky (*ex conventione* nebo *pro unione*). Obdobnou vázanost lze konstatovat, i co se týče prostředků obrany v režimu správního soudnictví.

Inter-administrativní pouto, které transteritoriální správní akty implikují vůči správním orgánům jiných států, má za následek řadu potenciálních interakcí exekutivy domovského státu se správními orgány cizí moci. V prostoru Evropské unie mají být tyto interakce řešeny v souladu se zásadou loajální spolupráce (článek 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii), která implikuje požadavek vzájemné spolupráce mezi vnitrostátními správními orgány jednotlivých členských států. Uvedená zásada implikuje požadavek vzájemné důvěry (minimálně v oblastech, které jsou předmětem unijní harmonizace), povinnost členských států zajistit bezvadnost rozhodnutí, které mohou vyvolávat účinky ve vztahu k třetím státům, a povinnost správních orgánů jednotlivých členských států aktivně spolupracovat se správními orgány jiných členských států v oblastech jejich pravomoci. V případě interakce správního orgánu s cizím transteritoriálním správním aktem představuje zásada loajální spolupráce limity a základní vodítko administrativního postupu.

Seznam bibliografických odkazů

ARMSTRONG, K. A. Mutual Recognition. In: C. BARNARD a J. SCOTT, eds. *The Law of the Single European Market: Unpacking the Premises*. 1st ed. Oxford; Portland, OR: Hart Publishing, 2002, s. 225-267. ISBN 1-84113-271-3.

BASSI, N. *Mutuo riconoscimento e tutela giurisdizionale: La circolazione degli effetti del provvedimento amministrativo straniero fra diritto europeo e protezione degli interessi del terzo*. 1a ed. Milano: Giuffrè, 2008. 130 s. ISBN 88-14-14089-8.

BECKER, J. Der transnationale Verwaltungsakt – Übergreifendes europäisches Rechtsinstitut oder Anstoss zur Entwicklung mitgliedstaatlicher Verwaltungskooperationsgesetze?. *Deutsches Verwaltungsblatt*. 2001, Jg. 116, Nr. 11, s. 855-866. ISSN 0012-1363.

BEITZKE, G. Ordre Public. In: K. STRUPP a H.-J. SCHLOCHAUER, Hrsg. *Wörterbuch des Völkerrechts: Band II*. 2. völlig neu bearb. Aufl. Berlin: Walter de Gruyter, 1961, s. 665-672.

BURBAUM, St. *Rechtsschutz gegen transnationales Verwaltungshandeln*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2003. 185 s. ISBN 978-3-8329-0156-1.

Case of Arthur Wiedemann v. Land Baden-Württemberg and Peter Funk v. Stadt Chemnitz [2008-06-26]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2008, C-329/06 a C-343/06.

Case of Commission of the European Communities v. French Republic [1983-03-22]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1983, C-42/82.

Case of Fitzwilliam Executive Search Ltd. v. Bestuur van het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen [2000-02-10]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2000, C-202/97.

Case of Liivimaa Lihaveis MTÜ v. Eesti-Läti programmi 2007 – 2013 Seirekomitee [2014-09-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2014, C-562/12.

Case of Malika Tennah-Durez v. Conseil national de l'ordre des médecins [2003-06-19]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-110/01.

Case of Rewe-Zentralfinanz eG and Rewe-Zentral AG v. Landwirtschaftskammer für das Saarland [1976-12-16]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-33/76.

Case of the Queen v. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food, ex parte: Hedley Lomas (Ireland) Ltd. [1996-05-23]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-5/94.

Case of Unibet (London) Ltd. and Unibet (International) Ltd. v. Justitiekanslern [2007-03-13]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2007, C-432/05.

Case of Unión de Pequeños Agricultores v. Council of the European Union [2002-07-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2002, C-50/00 P.

Case of W. J. G. Bauhuis v. the Netherlands State [1977-01-25]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1977, C-46/76.

CLARIZIA, P. *Il mutuo riconoscimento dell'atto amministrativo nell'ordinamento europeo*. 1ª ed. Roma: Università degli Studi Roma Tre, 2010. 204 s.

Criminal Proceedings against Adriaan de Peijper, Managing Director of Centrafarm BV [1976-05-20]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1976, C-104/75.

Criminal Proceedings against Esther Renée Bouchara, née Wurmser, and Norlaine SA [1989-05-11]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1989, C-25/88.

Criminal Proceedings against Felix Kapper [2004-04-29]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 2004, C-476/01.

Criminal Proceedings against Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten BV [1981-12-17]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1981, C-272/80.

Criminal Proceedings against Jacqueline Brandsma [1996-06-27]. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie, 1996, C-293/94.

Criminal Proceedings against José António da Silva Carvalho [2003-12-11]. Usnesení Soudního dvora Evropské unie, 2003, C-408/02.

De LUCIA, L. Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Review of European Administrative Law*. 2012, vol. 5, no. 2, s. 17-45. ISSN 1874-7981.

De LUCIA, L. Autorizzazioni transnazionali e cooperazione amministrativa nell'ordinamento europeo. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2010, vol. 20, nº 3-4, s. 759-788. ISSN 1121-404X.

EHRLICH, W. *Das Genehmigungsverfahren für Dual-use-Waren im deutschen Exportkontrollrecht*. 1. Aufl. Witten: Mendel, 2003. 161 s. ISBN 3-930670-83-6.

GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. Context and Legal Elements of a Proposal for a Regulation on the Administrative Procedure of the European Union's Institutions, Bodies, Offices and Agencies. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2016, vol. 26, nº 1, s. 313-360. ISSN 1121-404X.

GALETTA, D.-U., H. C. H. HOFMANN, O. MIR PUIGPELAT a J. ZILLER. The General Principles of EU Administrative Procedural Law: An In-depth

Analysis. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 2015, vol. 25, nº 5, s. 1421-1437. ISSN 1121-404X.

GAUTIER, M. Acte administratif transnational et droit communautaire. In: J.-B. AUBY a J. DUTHEIL de la ROCHÈRE, eds. *Droit Administratif Européen*. 1e éd. Bruxelles: Bruylant, 2007, s. 1069-1083. ISBN 978-2-8027-2458-2.

GERONTAS, A. S. Deterritorialization in Administrative Law: Exploring Transnational Administrative Decisions. *Columbia Journal of European Law*. 2013, vol. 19, no. 3, s. 423-468. ISSN 1076-6715.

HOFMANN, J. Rechtsschutz und Haftung im Europäischen Verwaltungsverbund. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a B. SCHÖNDORF-HAUBOLD, Hrsg. *Der Europäische Verwaltungsverbund: Formen und Verfahren der Verwaltungszusammenarbeit in der EU*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005, s. 353-381. ISBN 3-16-148612-9.

HOHMANN, H. Handel mit Dual-Use-Gütern im Binnenmarkt: Konflikte zwischen nationalen Kontrollen und europäischer Warenverkehrsfreiheit. *Europäisches Wirtschafts- und Steuerrecht*. 2000, Jg. 11, s. 52-57. ISSN 0938-3050.

JANSSENS, Ch. *The Principle of Mutual Recognition in EU Law*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press, 2013. 358 s. ISBN 978-0-19-967303-2.

KADELBACH, St. *Allgemeines Verwaltungsrecht unter europäischem Einfluss*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 1999. 560 s. ISBN 3-16-147024-9.

KARPENSTEIN, U. Die neue Dual-use-Verordnung. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. 2000, Jg. 11, Nr. 22, s. 677-680. ISSN 0937-7204.

KMENT, M. *Grenzüberschreitendes Verwaltungshandeln: Transnationale Elemente deutschen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2010. 913 s. ISBN 978-3-16-150320-7.

KÖNIG, K. *Die Anerkennung ausländischer Verwaltungsakte*. 1. Aufl. Köln: C. Heymann, 1965. 120 s.

LATOUR, A. M. *Die integrierte Umweltverwaltung in der Europäischen Union*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2013. 359 s. ISBN 978-3-8329-7885-3.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

LEHR, W. Die neue EU-Dual-use-Verordnung 2000 und deren Auswirkungen für das Exportgeschäft. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 2001, Jg. 20, Nr. 1, s. 48-51. ISSN 0721-880X.

MAGERSTEIN, W. Hoheitsakte fremder Staaten und ordre public mit besonderer Berücksichtigung der Frage der Anerkennung ausländischer Konfiskationen. *Juristische Blätter*. 1954, Jg. 76, s. 424-430. ISSN 0022-6912.

MATTERA, A. L'harmonisation des législations nationales: un instrument d'intégration et de reconnaissance mutuelle. *Revue du droit de l'Union Européenne*. 2010, n° 4, s. 679-727. ISSN 1155-4274.

MÖLLERS, Ch. Transnationale Behördenkooperation: Verfassungs- und völkerrechtliche Probleme transnationaler administrativer Standardsetzung. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2005, Jg. 65, Nr. 2, s. 351-389. ISSN 0044-2348.

Nařízení Rady (ES) č. 428/2009 ze dne 5. května 2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití. Ú.v. EU L 134, 2009-05-29, s. 1-269.

NESSLER, V. Der transnationale Verwaltungsakt – Zur Dogmatik eines neuen Rechtsinstituts. *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht*. 1995, Jg. 14, Nr. 9, s. 863-866. ISSN 0721-880X.

NEUMEYER, K. *Internationales Verwaltungsrecht: Allgemeiner Teil: Band IV*. 1. Aufl. München: Schweitzer, 1936. 600 s.

NICOLAIDIS, K. a G. SHAFFER. Transnational Mutual Recognition Regimes: Governance without Global Government. *Law and Contemporary Problems*. 2005, vol. 68, no. 3-4, s. 263-317. ISSN 0023-9186.

NICOLIN, St. *Il mutuo riconoscimento tra mercato interno e sussidiarietà*. 1ª ed. Padova: CEDAM, 2005. 281 s. ISBN 88-13-26130-6.

OHLER, Ch. *Die Kollisionsordnung des Allgemeinen Verwaltungsrechts: Strukturen des deutschen Internationalen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 405 s. ISBN 3-16-148647-1.

REINACHER, K. *Die Vergemeinschaftung von Verwaltungsverfahren am Beispiel der Freisetzungsrichtlinie*. 1. Aufl. Berlin: Tenea, 2005. 218 s. ISBN 3-86504-125-6.

RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, J., M. GARCÍA PÉREZ, J. J. PERNAS GARCÍA a C. AYMERICH CANO. Foreign Administrative Acts: General Report.

In: J. RODRÍGUEZ-ARANA MUÑOZ, ed. *Recognition of Foreign Administrative Acts*. 1st ed. Cham: Springer, 2016, s. 1-13. ISBN 978-3-319-18973-4.

Rozhodnutí Rady ze dne 28. října 1999 o vzájemném uznávání. Ú.v. EU C 141, 2000-05-19, s. 5-6.

RUFFERT, M. Der transnationale Verwaltungsakt. *Die Verwaltung*. 2001, Jg. 34, s. 453-485. ISSN 0042-4498.

SCHMIDT-ASSMANN, E. Das Allgemeine Verwaltungsrecht vor den Herausforderungen neuer europäischer Verwaltungsstrukturen. In: H. HALLER, Ch. KOPETZKI, R. NOVAK, S. L. PAULSON, B. RASCHAUER, G. RESS a E. WIEDERIN, Hrsg. *Staat und Recht: Festschrift für Günther Winkler*. 1. Aufl. Wien; New York: Springer, 1997, s. 995-1011. ISBN 3-211-83024-3.

SCHWARZ, M. Europa in der Horizontalen – Zur Abgrenzung des Prinzips gegenseitiger Anerkennung vom Rechtsinstitut des transnationalen Hoheitsakts. In: A. G. DEBUS, F. KRUSE, A. PETERS, H. SCHRÖDER, O. SEIFERT, C. SICKO a I. STIRN, Hrsg. *Verwaltungsrechtsraum Europa: 51. Assistententagung Öffentliches Recht*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 2011, s. 55-78. ISBN 978-3-8329-6676-8.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS. Ú.v. EU L 145, 2004-04-30, s. 1-44.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP). Ú.v. EU L 302, 2009-11-17, s. 32-96.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/138/ES ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II). Ú.v. EU L 335, 2009-12-17, s. 1-155.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/61/EU ze dne 8. června 2011 o správcích alternativních investičních fondů a o změně směrnic 2003/41/ES a 2009/65/ES a nařízení (ES) č. 1060/2009 a (EU) č. 1095/2010. Ú.v. EU L 174, 2011-07-01, s. 1-73.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES. Ú.v. EU L 176, 2013-06-27, s. 338-436.

Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty. Ú.v. EU L 16, 2004-01-23, s. 44-53.

STIGLIANI, V. Atti amministrativi nazionali e norme comunitarie. *Rivista Italiana di Diritto Pubblico Comunitario*. 1999, vol. 9, nº 6, s. 1413-1422. ISSN 1121-404X.

SYDOW, G. „Jeder für sich“ oder „einer für alle“? Verwaltugsmodelle für die Europäische Union. In: G. BAUSCHKE, et al. Hrsg. *Pluralität des Rechts – Regulierung im Spannungsfeld der Rechtsebenen*. 1. Aufl. Stuttgart: Richard Boorberg, 2003, s. 9-35. ISBN 3-415-03094-6.

SYDOW, G. *Verwaltungskooperation in der Europäischen Union: Zur horizontalen und vertikalen Zusammenarbeit der europäischen Verwaltungen am Beispiel des Produktzulassungsrechts*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2004. 380 s. ISBN 3-16-148553-X.

TEMPLE LANG, J. General Report: The Duties of Co-operation of National Authorities and Courts and the Community Institutions under Article 10 EC. In: Z. SUNDSTRÖM a M. R. KAUPPI, eds. *XIX FIDE Congress: Volume I*. 1st ed. Helsinki: Fédération Internationale pour le Droit Européen, 2000, s. 373-426. ISBN 951-96579-3-2.

Von DANWITZ, Th. *Europäisches Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Berlin; Heidelberg: Springer, 2008. 720 s. ISBN 978-3-540-79877-4.

Von DANWITZ, Th. Systemgedanken eines Rechts der Verwaltungskooperation. In: E. SCHMIDT-ASSMANN a W. HOFFMANN-RIEM, Hrsg. *Strukturen des Europäischen Verwaltungsrechts*. 1. Aufl. Baden-Baden: Nomos, 1999, s. 171-189. ISBN 3-7890-5951-X.

WENANDER, H. Recognition of Foreign Administrative Decisions: Balancing International Cooperation, National Self-determination, and Individual Rights. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht*. 2011, Jg. 71, Nr. 4, s. 755-785. ISSN 0044-2348.

WETTNER, F. *Die Amtshilfe im Europäischen Verwaltungsrecht*. 1. Aufl. Tübingen: Mohr Siebeck, 2005. 418 s. ISBN 3-16-148740-0.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 82-113
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění pozdějších předpisů.

JUDr. Jakub Handrlica, Ph.D.
Právnická fakulta
Univerzita Karlova v Praze
Náměstí Curieových 901/7
116 40 Praha 1
Česká republika
jakub.handrlica@prf.cuni.cz

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Employment Protection According to the European Union Law and International Labour Law

Daniela Hlobíková

Abstract: *The presented study deals with the sources of law of employment protection at the European as well as international levels. We researched the areas of termination of employment, collective dismissal and fixed-term employment, compared the European and international regulations and outlined further possible development.*

Key Words: *Labour Law; Employment Protection; Termination of Employment; Collective Dismissal; Fixed-term Employment; International Labour Organization; the European Union.*

Introduction

Protective function of labour law is significantly reflecting both in the international and the European law as well as in the national legislations.[1] In many labour law areas, there is not a greater controversy and the international community agrees on the need of protection (for example protection against forced labour, protection of children or protection against discrimination).[2] It does not apply in case of employment protection, which is quite controversial and often discussed topic. The term "employment protection" does not cover all labour standards of workers' protection. Normally, it is used to denote only the rules and procedures related to the right of companies to hire and to dismiss workers.[3] Whereas the employment protection is considered as a fundamental part of the right to work, it is understandable that the International Labour Organization paid much attention to this issue throughout its history. Likewise,

[1] See more in BARANCOVÁ, H. and R. SCHRONK. *Pracovné právo*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2013, p. 40. ISBN 978-80-89393-97-8.

[2] Author's note: A real situation is a different issue, especially in the developing countries.

[3] See *European Semester Thematic Factsheet: Employment Protection Legislation* [online]. Brussels: European Commission, 2016. 16 p. [cit. 2017-07-20]. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_employment-protection-legislation_en_0.pdf.

the European Union deals with the issue and harmonises certain specific fields through its directives.

It is not an easy task to precisely define boundaries of employment protection legislation. There are many studies and comparative analyses on this issue. Since this is a very complex topic, the scope of the studies varies. Some studies are focused on this topic in general and try to research it as a whole; other studies deal with specific questions of employment protection legislation, as are, for example, employment protection related to maternity, trade union membership or employment protection of disabled workers. Although we recognise that these areas may also be included into the pool of employment protection legislation, nevertheless, for reasons of consistency and because of limited scope of this paper, we are not going to analyse all of these areas; we are going to pay our attention merely to rules addressing a dismissal of employees in general, since it is the most substantial part of employment protection legislation.

In our paper we have been inspired by the Organisation for Economic Co-operation and Development comparative study from years 2012 – 2013, in which the Organisation for Economic Co-operation and Development compared national legislations in this area in the all Organisation for Economic Co-operation and Development countries as well as in many non-Organisation for Economic Co-operation and Development countries.[4] The above-mentioned study was based on 21 indicators from the area of national employment protection legislations of these countries. We have generalised these indicators and divided them into the following groups:

- legislation of individual dismissal (limitation of reasons for dismissal, existence and length of the notice period and severance pay), unfair dismissal and remedies (for example compensation following unfair dismissal, possibility of reinstatement following unfair dismissal);
- legislation of collective dismissal (for example definition of collective dismissal, procedure of collective dismissal and duties of the employer);

[4] See OECD Indicators of Employment Protection. In: *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.oecd.org/els/emp/oecdindicatorsofemploymentprotection.htm.

- use of fixed-term contracts (valid cases for the use of fixed-term contracts, maximum number of successive fixed-term contracts, maximum cumulated duration of successive fixed-term contracts).

The first study area – employment protection in the field of individual dismissal – has formed the basis of this study. Provision of the effective employment protection in individual cases is important in terms of the whole society, since the fear of arbitrary dismissal may lead employees to wave rights related to trade union activities, maternity or education.[5]

In the second part, we have focused on related issues of collective dismissal, i.e. termination of employment contracts of a greater number of employees, for example for economic or technological reasons. In case of collective dismissal, the rules of individual dismissal plus special rules applying only to collective dismissal should be used. In comparison to individual dismissal, the impact of collective dismissal is more direct, since collective dismissal often immediately affects the economic situation in the entire regions.

The last analysed issue has been devoted to one type of non-standard forms of employment – to fixed-term employment. When using fixed-term contracts, there is a risk of their abusing, with the aim to avoid the protection granted to employees upon termination of employment. For that reason, legislation of fixed-term contracts, functionally viewed, is directly related to the first part.

In the presented paper, we are analysing conventions and recommendations of the International Labour Organization and legislation of the European Union in all these areas and comparing them. At the end of our study, we would like to find out which of the analysed indicators are covered by legislation on the international and European levels, how are they regulated at each level, what are the main differences between them and what trends of development may be observed.

Termination of employment, unfair dismissal and remedies

As we have already mentioned, International Labour Organization focused on this topic for a long time. International Labour Organization

[5] See more in De STEFANO, V. A Tale of Oversimplification and Deregulation: The Mainstream Approach to Labour Market Segmentation and the Recent Responses to the Crisis in European Countries. *Industrial Law Journal*. 2014, vol. 43, no. 3, pp. 253-285. ISSN 0305-9332.

started to address the issue in year 1950, when the International Labour Conference adopted resolution asking a report on national laws and practice. After careful analysing these questions and after elaborating many studies, International Labour Organization adopted the Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer (No. 119) in year 1963 (hereinafter referred to as the "Recommendation No. 119"). The importance of the Recommendation No. 119 lies in the recognition of the idea of protection of workers against arbitrary and unjustified dismissals at the international level.[6]

Recommendations are sources of soft law; it means that they have only a non-binding nature and should serve as guidelines for national legislators.[7] Recommendation No. 119 constituted basis for later adoption of a binding convention. According to the Recommendation No. 119, a valid reason for termination of employment at the initiative of the employer should be given.[8] It means that employer should be limited in order to protect employees. Naturally, employees should be free to give notice for whatever reason or without reason. Valid reasons are not specified. However, there are examples pointing out which reasons cannot be considered as valid (for example union membership or discriminative reasons).[9] In case of unfair dismissal, the employee should be entitled to appeal, within a reasonable time, to a body established under collective agreement or to a neutral body, such as to a court or to an arbitrator. As remedies are mentioned reinstatement, payment of unpaid wages, adequate compensation or other relief which is consistent with national practice.[10] Although there is a valid reason given, the employee should be entitled to a reasonable period of notice, during which he/she should be allowed to seek a new employment, i.e. the employer should provide the

---

6 See *Termination of Employment Instruments: Background Paper for the Tripartite Meeting of Experts to Examine the Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158), and the Termination of Employment Recommendation, 1982 (No. 166)*. 1st ed. Geneva: International Labour Office, 2011. 113 p. ISBN 978-92-2-124786-9.

7 See Conventions and Recommendations. In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm.

8 See Article 2 para. 1. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

9 See Article 3. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

10 See Article 4 and 6. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

employee with a time off without any loss in pay within reasonable limits.[11]

After termination of employment some form of income protection should be provided for the employee whose employment has been terminated, i.e. either unemployment insurance or severance allowance, alternatively both of them. In case of dismissal for serious misconduct, it is not necessary to protect employee through a notice period or severance allowance.[12]

In year 1982, a binding agreement was adopted in the analysed field. It was based on the Recommendation No. 119 and it took into account the heightened global competition.[13] International Labour Conference adopted Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer (No. 158) (hereinafter referred to as the "Convention No. 158") and Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer (No. 166) (hereinafter referred to as the "Recommendation No. 166"). Recommendation No. 166 replaced the Recommendation No. 119. Since that time, no International Labour Organization's convention or recommendation which would address this issue has been adopted.[14] Convention No. 158 provides basis of employment protection at the international level, notwithstanding the fact that it has not been ratified by the majority of the biggest and most important countries (for example by the United States of America, Canada, Russia, United Kingdom, Germany, China, Japan, Brazil) so far.[15]

---

[11] See Article 7. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

[12] See Article 9 and 11. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

[13] See *Employment Protection Legislation: Summary Indicators in the Area of Terminating Regular Contracts (Individual Dismissals)* [online]. 1st ed. Geneva: International Labour Office, Inclusive Labour Markets, Labour Relations and Working Conditions Branch, 2015. 104 p. [cit. 2017-07-20]. ISBN 978-92-2-129477-1. Available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@travail/documents/publication/wcms_357390.pdf.

[14] As mentioned, we do not deal with protection of employment of special groups of employees. There are some adopted conventions, for example *Convention concerning the Revision of the Maternity Protection Convention* [2000-06-15].

[15] See Ratifications of C158 – Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158). In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11300:0::NO::P11300_INSTRUMENT_ID:312303.

Nevertheless, almost none of the most important countries have ratified the above-mentioned convention up to these days, we have to admit that nearly all the developed countries have provisions in force at the national levels which are consistent with core requirements of the Convention No. 158.[16] A very special case is created by the United States of America. There is applied the employment-at-will doctrine. The rule says that the employer as well as the employee is able to terminate an employment contract of indefinite duration for any reason and without warning.[17] It means that no valid reason for a dismissal and no statutory notice are required when an employee is dismissed. However, in the last decades, the American courts have been carving out common law exceptions to employment-at-will (for example the public policy exception, the implied covenant of good faith and fair dealing and promises by employers).[18]

The scope of the Convention No. 158 is similar to the Recommendation No. 119. It allows the Members to exclude three groups of workers:[19]

- fixed-term workers (regulation of protection of the fixed-term workers according to the Convention will be addressed later in the paper);
- workers engaged on casual basis for a short period;
- workers serving a period of probation or a qualifying period of employment, provided that the period was determined in advance and it has a reasonable duration.

If the prescribed conditions regarding the third group of workers are not met, it is necessary to apply protection according to the Convention No. 158 in their case too.

Convention No. 158 limits the discretion of the employer upon termination of employment. The employer is not allowed to terminate employment, unless there is given a valid reason for such termination. Valid reasons are defined either in positive or in negative ways. They are the

[16] See more in FINKIN, M. W. and G. MUNDLAK, eds. *Comparative Labor Law*. 1st ed. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2015, p. 275. ISBN 978-1-78100-012-0.
[17] See more in TWOMEY, D. and M. JENNINGS. *Anderson's Business Law and the Legal Environment: Comprehensive Volume*. 22nd ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 2014, p. 848. ISBN 1-133-58758-5.
[18] See more in MALLOR, J. P., A. J. BARNES, Th. BOWERS and A. W. LANGVARDT. *Business Law: The Ethical, Global, and E-commerce Environment*. 15th ed. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin, 2013, p. 1381. ISBN 978-0-07-352498-6.
[19] See Article 2, para. 2. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

following: capacity or conduct of the worker and operational requirements of the undertaking, establishment or service.[20] On the contrary, union membership, representation of the workers, race, colour, sex, marital status, family responsibilities, pregnancy, religion, political opinion, national extraction or social origin, absence from work during maternity leave, temporary absence from work because of illness or injury or the filling of a complaint or participation in proceedings against an employer involving alleged illegal conduct may not constitute a valid reason for termination of employment.[21] If an employer claims that a valid reason for termination of employment related to a conduct of the employee or performance is given, the employment of a worker may be terminated for that reason only after the worker was provided with the opportunity to defend himself/herself against the allegations made.[22] The aim of the provision is to enable an examination on the informal level whether there is indeed a valid reason for such a termination of employment and thereby to eliminate possible disputes.

Recommendation No. 166 complements the Convention No. 158 and adds reasons which should not be considered as valid reasons, for example age, subject to national law and practice regarding retirement and absence from work due to compulsory military service or other civic obligations.[23]

Similarly to the Recommendation No. 119, Convention No. 158 grants the employee the right to reasonable period of notice or compensation in lieu thereof, provided that there was no serious misconduct of the employee.[24] The length of the notice period is not prescribed. The possibility to provide compensation instead of period of notice is important in cases of jobs that allow access to secret information. This provision is inconsistent with the traditional American employment-at-will doctrine and it shows a fundamental contradiction between the American and International Labour Organization's approaches.

[20] See Article 4. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[21] See Article 5. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[22] See Article 7. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[23] See Article 5. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[24] See Article 11. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

Recommendation No. 166 develops the rules of the Convention No. 158 related to the procedure of termination of employment. These rules are reflected in many national legislations. For example, there are the rules requiring that the notice should be in a written form and the consultation with workers' representatives should precede the final decision in individual cases of termination of employment.

According to the Convention No. 158, besides the notice period, the employee is to be financially protected against the negative consequences of termination of employment by other legal means. Convention No. 158 allows states which ratified the Convention to choose the form of protection in accordance with the national law and practice. There are two options or combination of them. The first form means the right of employee to a severance allowance which may be paid directly by the employer or by a fund constituted by employer's contributions. The amount of severance allowance is not precisely specified. Convention No. 158 prescribes that the amount has to reflect the length of service and the level of wage. The second option has to provide the dismissed employee with benefits from unemployment insurance or with other forms of social security. Employees may be entitled to the combination of these forms of financial protection.[25]

Termination of employment without a valid reason should be regarded as unfair. If the employment was terminated unjustifiably, the employee has a possibility to defend himself/herself. Convention No. 158, taking into account different national judicial authorities, sets forth more alternative impartial bodies, as are courts, labour tribunals, arbitration committees or arbitrators, which may be allowed to examine reasons given for the termination and other circumstances relating to the case and to decide on the matter. The possibility of the employee to defend himself/herself before the competent authority may be limited by time.

Protection of the employee is reflected even in the proceedings in case of bearing the burden of proving the relevant facts. Either the competent authorities may be empowered to reach a conclusion on the reason for termination while they have to have regard to the evidence provided by the employee as well as employer, or there may be a reversed

[25] See Article 12. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

burden of proof (i.e. employer is obliged to prove that the reason for dismissal was valid).[26]

According to the Convention No. 158, the remedy of reinstatement of the worker is not mandatory. Competent authorities are to be empowered to order payment of adequate compensation or other appropriate relief if there is not a remedy of reinstatement or the competent authorities do not find the remedy practicable.[27]

Convention No. 158 and the related Recommendation No. 166 are the last adopted documents by the International Labour Organization in this field, with the exception of sub-issues, as protection of mothers. Number of ratification states (35) does not indicate a willingness to be bound by international agreement on this issue in the international community. However, most of the countries react at the factual asymmetry of contractual rights between the employers and employees and we can find the employment protection legislation in countries that ratified the Convention as well as in states that have not ratified it so far.

The last initiative of the International Labour Organization was creation of the Employment Protection Legislation Database EPLex which contains the key topics regularly examined in studies on employment termination legislation. It aims to facilitate and to support the research in this area as well as to be a basis for various comparative studies. This database will be regularly updated, so it should also facilitate analyses of trends over time.[28]

Protection against dismissal is recognised also at the European level. Article 30 of the European Union Charter of Fundamental Rights stipulates: *"Every worker has the right to protection against unjustified dismissal, in accordance with Union law and national laws and practices."*[29] According to the Article 9 of the Treaty on the Functioning of the European Union, the European Union endeavours to achieve high employment and

[26] See Article 9 para. 2. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

[27] See Article 10. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

[28] See Employment Protection Legislation Database – EPLex. In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.ilo.org/dyn/eplex/termmain.home.

[29] See Article 30. *European Union Charter on Fundamental Rights*.

strong social protection.[30] Besides that, according to the express wording of the Article 153.1.d of the Treaty on the Functioning of the European Union, the European Union has a legislative competence in the field of dismissal law what is the most substantial part of employment protection legislation. It means that the European Parliament and the Council may adopt directives prescribing minimum requirements regarding the protection of workers whose employment contract is terminated. However, there is no regulation or directive complexly unifying or harmonising the area of employment protection so far. The Council shall act unanimously after consulting the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions.[31] Whereas there is no unanimity of opinions among countries in this field, it is not likely that the directive on termination of employment will be adopted in the near future.

Merely certain specific questions were harmonised. For example, according to the Directive on Parental Leave,[32] the Member States are required to take necessary measures to protect workers against dismissal on the grounds of application for, or taking of, parental leave.

Since there are only minimum requirements for employment protection stemming from the European Union legislation nowadays, the level and form of protection vary among the Member States. The greatest differences may be seen between the countries with civil law traditions and the common law countries. These differences are caused by different legal and institutional traditions.[33]

Legislation on collective dismissals

Special attention is devoted to the issue of collective dismissal. Sometimes there are various economic or organisational reasons that lead the employer to a decision to dismiss a larger number of employees. Where-

---

[30] See Article 9. *Consolidated Version of the Treaty on the Functioning of the European Union*. OJ EU C 326, 2012-10-26, pp. 47-390.

[31] See more in Van VOSS, G. H. and B. ter HAAR. Common Ground in European Dismissal Law. *European Labour Law Journal*. 2012, vol. 3, no. 3, pp. 215-229. ISSN 2031-9525.

[32] See *Council Directive 96/34/EC of 3 June 1996 on the Framework Agreement on Parental Leave Concluded by UNICE, CEEP and the ETUC*. OJ EC L 145, 1996-06-19, pp. 4-9.

[33] See *European Semester Thematic Factsheet: Employment Protection Legislation* [online]. Brussels: European Commission, 2016. 16 p. [cit. 2017-07-20]. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_employment-protection-legislation_en_0.pdf.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

as it causes negative consequences in terms of the whole society, there is an effort to prevent such a situation or, at least, to mitigate its consequences. Besides the protective mechanisms protecting the individual employees whose employment contract is terminated, there is a need to intervene by additional protective measures.

International Labour Organization addressed the above-mentioned issue by the Recommendation No. 119. It recommends to take positive steps by all parties, with the aim to avert or to minimise possible reductions of the workforce by adoption of appropriate measures. The first step should be consultation with workers' representatives. The employer together with the representatives should seek to find acceptable solution for all parties that would be able to avoid or to mitigate the reduction of the workforce, measures for minimising the effects of reduction on the workers concerned as well as selection of workers to be affected by the reduction. In case of large-scale collective dismissals which may have significant impacts on the unemployment rate in the region or in the branch of the affected economic activity, the employer should notify the competent public authorities in advance of any such reduction.[34]

Recommendation No. 119 also deals with the way of selection of workers to be dismissed. It recommends to set objective criteria, as are the ability, experience, skills, length of service or family situation. When the employer engages workers again, the dismissed workers should have priority.[35]

Following the Recommendation No. 119, Convention No. 158 imposes a few special obligations to the employer in case of contemplation of termination of employment for economic, technological and structural reasons or reasons of similar nature. In relation to the employees' representatives, the employer has a duty to provide them with relevant information in time and to give them an opportunity for consultation on measures to be taken to avert or to minimise the terminations. In relation to the competent public authorities, the employer is also obliged to notify them and to provide them with relevant information.[36]

---

[34] See Article 12 – 14. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].
[35] See Article 15. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].
[36] See Article 13 and 14. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

Regarding the determination of cases in which these duties should be imposed to employers, Convention No. 158 does not prescribe a precise number or percentage of employees who are to be dismissed and leaves this question to national laws and regulations.

Additionally, there is Recommendation No. 166 which complements the Convention No. 158. It emphasises that all parties (i.e. employer and employees' representatives, in certain cases with the assistance of the competent authority) should seek a solution which would be able to avert or to minimise possible termination of employment for reasons of economic, technological, structural or similar nature and to mitigate negative consequences. It also deals with consultations between employer and employees' representatives on major changes in the undertaking. It aims to provide the employees with the possibility to consult and thus to influence key decisions which adversely affect their jobs.[37]

When establishing the criteria for selection for termination, not only the interests of the employer, but also the interests of the workers should be taken into account. Similarly as the Recommendation No. 119, Recommendation No. 166 deals with the priority of rehiring of dismissed employees, while Recommendation No. 166 addresses this issue more detailed.[38]

Recommendation No. 166 proposes measures which could be taken to avert or to minimise termination of employments. In certain situations it reckons with financial intervention through the social security system. After executing a collective dismissal, the competent authority should help the dismissed workers to find suitable alternative employment as soon as possible. If it is necessary, training or retraining should be provided. If it is possible, competent authority should collaborate on mitigating the negative consequences of termination with the employer and the workers' representatives concerned.[39]

At the European level, there is a directive that addresses collective dismissal – Council Directive 98/59/EC of 20 July 1998 on the Approximation of the Laws of the Member States Relating to Collective Redun-

[37] See Article 20. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

[38] See Article 23. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

[39] See Article 25. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].

dancies. This directive defines the term collective redundancies as *"dismissals effected by an employer for one or more reasons which are not related to the individual workers"*,[40] while the number of employees whose employment contract is to be terminated exceeds a specified number or percentage of total employees in the specified term.[41] Exceptions from the application of the mentioned directive include (among other things) collective redundancies affected under fixed-term, provided that the redundancy did not take place prior to the date of expiry or completion of fixed-term contracts.

Pursuant to the above-mentioned directive, the employer is obliged to begin consultations with the workers' representatives in time when there is a real chance to reach an agreement. It also stipulates ancillary obligations of employers which are to enable employees' representatives to come to the negotiations with constructive proposals, including the duties to supply employees' representatives with all relevant information and to notify them in writing of reasons for the upcoming redundancies, number of categories of workers to be made redundant and workers normally employed, criteria proposed for the selection of the workers to be made redundant etc. These consultations should aim to avoid collective redundancies or, at least, to reduce the number of workers affected and to mitigate negative consequences.

Employers have similar duties in relation to public authorities. If employers propose collective redundancies, they shall notify competent public authorities in writing of that fact and provide them with all relevant information about the proposal and consultations with workers' representatives.

Directive on Collective Redundancies contains rules similar to those which are contained in the already mentioned Recommendations and in the Convention of International Labour Organization, but the Directive on Collective Redundancies is more detailed.

[40] See Article 1.1.a. *Council Directive 98/59/EC of 20 July 1998 on the Approximation of the Laws of the Member States Relating to Collective Redundancies*. OJ EC L 225, 1998-08-12, pp. 16-21.

[41] Notice: There are two options for calculation. The Member States are allowed to choose a more convenient alternative for them.

Fixed-term contract

Fixed-term contract may be defined as *"contractual employment arrangement between one employer and one employee characterised by a limited duration or a pre-specified event to end the contract between them."*[42] It is one of the special forms of temporary dependent employment. Whereas the application of the all above-mentioned rules could be avoided by use of successive fixed-term contracts, regulation of fixed-term contracts belongs to employment protection regulation. Their regulation is important inter alia because the fixed-term workers may be more reluctant to exercise the rights to organise and to bargain collectively, since the fixed-term workers are not protected so strong as employees for an indefinite period through legislation on termination of employment and they may have a fear of loss of their jobs.[43]

At the international level, International Labour Organization addresses the issue of fixed-term contracts in the Recommendation No. 119, Convention No. 158 and its accompanying Recommendation No. 166.

Regarding to the Recommendation No. 119, the issue of possible abusing is addressed only indirectly. According to one of the final Articles devoted to the scope of this Recommendation, the following *"workers engaged for a specified period of time or a specified task in cases in which, owing to the nature of the work to be effected, the employment relationship cannot be of indeterminate duration"*[44] may be excluded from the scope of the Recommendation No. 119 and, therefore, from the granted protection. Based on the argument a contrario, it may be inferred that fixed-term employees who perform the work of permanent nature should be protected.

According to the Article 2.2.a of the Convention No. 158, the Member States may exclude the application of the Convention if workers are en-

[42] See more in ALEKSYNSKA, M. and A. MULLER. *Nothing more Permanent than Temporary? Understanding Fixed-term Contracts* [online]. 1st ed. Geneva: International Labour Office, 2015. 10 p. [cit. 2017-07-20]. Policy Brief, no. 6. ISSN 2313-5158. Available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_357403.pdf.

[43] See more in EBISUI, M. *Non-standard Workers: Good Practices of Social Dialogue and Collective Bargaining.* 1st ed. Geneva: International Labour Office, Industrial and Employment Relations Department, 2012. 31 p. Dialogue Working Paper, no. 36. ISSN 2226-7840.

[44] See Article 18, para. 1.a. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1963-06-26].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

gaged under a contract of employment for a specified period of time or a specified task, i.e. fixed-term contract.

Convention No. 158 takes into account the possibility of abuse and, therefore, it sets forth following general rule: *"Adequate safeguards shall be provided against recourse to contracts of employment for a specified period of time the aim of which is to avoid the protection resulting from this Convention."*[45] Convention No. 158 does not prescribe safeguards which should be provided and leaves the solution to this issue to the consideration of each state which ratified Convention No. 158.

In the related Recommendation No. 166 we may find examples of adequate safeguards as:

- restrictions related to the nature of work to be effected or to the circumstances under which it is to be effected or to the interests of the workers;
- presumption of concluding a contract of indeterminate duration as a sanction for failure to comply with conditions and restrictions;
- presumption of concluding a contract of indeterminate duration in case of renewing a contract for definite period.[46]

At the European Union level, there is only one directive[47] through which the European Union Member States were bound to transpose the framework agreement on fixed-term work. This agreement was concluded by the major trade union organisation representing workers at the European level (*European Trade Union Confederation*) and by two European associations of industries and employers (*Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe* and *European Centre of Employers and Enterprises Providing Public Services and Services of General Interest*). On the one side, it tries to provide enough flexibility to employers and, on the other side, it is supposed to protect employees by setting out general principles and minimum requirements for fixed-term employment contracts and employment relationships, in particular with the aim to prevent abuse arising from use of successive fixed-term employment con-

[45] See Article 2, para. 2. *Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[46] See Article 3, para 2. *Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer* [1982-06-22].
[47] See *Council Directive 1999/70/EC of 28 June 1999 concerning the Framework Agreement on Fixed-term Work Concluded by ETUC, UNICE and CEEP*. OJ EC L 175, 1999-07-10, pp. 43-48.

tracts or relationships. As the naming implies, the mentioned directive provides only a basic framework and, thus, it provides enough space for national legislators to address this issue according to local needs. It highlights the principle of non-discrimination in order to ensure that fixed-term contract will not be a reason for discrimination of fixed-term workers in comparison with permanent workers unless different treatment is justified on objective grounds.

As we have already mentioned, use of fixed-term contracts brings a risk of abuse. For that reason the above-mentioned directive requires the Member States, after consultation with social partners, to introduce at least one of the following protective measures:

- objective reasons justifying renewal of such contracts or relationships;
- maximum total duration of successive fixed-term employment contracts or relationships;
- number of renewals of such contracts or relationships.

At the same time, the Member States are required to determine under what conditions fixed-term employment contracts or relationships shall be regarded as "successive" and shall be deemed to be contracts or relationships of indefinite duration.

As we can see, at the European as well as international levels there are only very general sources of regulation. Rather it may be understood as an expression of the need to regulate the fixed-term contract while states are left free to choose appropriate measures according to specificities of their conditions and legal systems.

Conclusions

Employment protection belongs to often discussed topics of labour law. However, there is still no consensus both at the international and European level on how the employment protection legislation should look like.

Until today, International Labour Organization adopted two recommendations and one convention on termination of employment. These documents address all analysed topics, although rather in general terms. As we have already mentioned, recommendations are only non-binding documents and Convention No. 158 has been ratified merely by the 35 International Labour Organization Member States, while almost none

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 114-133
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

of the countries with the biggest and most important economies in the world has ratified it up to these days.

Some minimum requirements concerning collective redundancies, information and consultation, fixed-term work and temporary work are set within the legal environment of the European Union. However, the European Union law does not contain comprehensive regulation of employment protection (rules that address termination of employment are missing at the European Union level). We may see significant differences in approach to this legal area even among the European Union Member States, especially between the civil law countries and the United Kingdom as a common law country.

We could notice a common pattern at the international as well as European Union levels. Both the international and European Union law leaves a considerable space for collective bargaining. It means that significant measures enhancing employment protection may be agreed in collective labour contracts, while these measures are able to be prepared exactly for a need of a particular employer or a branch of economic activity in a particular country.

The need to protect employees is appropriately recognised, however, there are strengthening very serious arguments that employment protection may be counterproductive.

Nowadays, labour law copes with rapidly changing socio-economic conditions. In order to ensure a good position in global competition, there is not a tendency to increase the protection of workers as regards protection against dismissal. On the contrary, a need of flexibility of employers comes into prominence. In this context, the term "flexicurity" is mentioned very often at the European Union level. Flexicurity is defined as *"an integrated strategy for enhancing, at the same time, flexibility and security."*[48] The European Union is looking for solutions to reconcile different needs of employees and employers – workers' need for security with employers' need for flexibility. Enhancing of flexibility has to be inextricably linked to comprehensive lifelong learning strategies, effective active labour market policies and modern social security systems.

We would like to emphasise that there is evident a very positive initiative of the International Labour Organization – also through creation

48 See Flexicurity. In: *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=102.

of the Employment Protection Legislation Database EPLex. Besides that there is a notable effort of the International Labour Organization to support research in the employment protection area, instead of preparation of new binding or non-binding international documents.

References

ALEKSYNSKA, M. and A. MULLER. *Nothing more Permanent than Temporary? Understanding Fixed-term Contracts* [online]. 1st ed. Geneva: International Labour Office, 2015. 10 p. [cit. 2017-07-20]. Policy Brief, no. 6. ISSN 2313-5158. Available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_357403.pdf.

BARANCOVÁ, H. and R. SCHRONK. *Pracovné právo*. 2. preprac. a dopln. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2013. 598 p. ISBN 978-80-89393-97-8.

Consolidated Version of the Treaty on the Functioning of the European Union. OJ EU C 326, 2012-10-26, pp. 47-390.

Convention concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer [1982-06-22].

Convention concerning the Revision of the Maternity Protection Convention [2000-06-15].

Conventions and Recommendations. In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://ilo.org/global/standards/introduction-to-international-labour-standards/conventions-and-recommendations/lang--en/index.htm.

Council Directive 96/34/EC of 3 June 1996 on the Framework Agreement on Parental Leave Concluded by UNICE, CEEP and the ETUC. OJ EC L 145, 1996-06-19, pp. 4-9.

Council Directive 98/59/EC of 20 July 1998 on the Approximation of the Laws of the Member States Relating to Collective Redundancies. OJ EC L 225, 1998-08-12, pp. 16-21.

Council Directive 1999/70/EC of 28 June 1999 concerning the Framework Agreement on Fixed-term Work Concluded by ETUC, UNICE and CEEP. OJ EC L 175, 1999-07-10, pp. 43-48.

De STEFANO, V. A Tale of Oversimplification and Deregulation: The Mainstream Approach to Labour Market Segmentation and the Re-

cent Responses to the Crisis in European Countries. *Industrial Law Journal*. 2014, vol. 43, no. 3, pp. 253-285. ISSN 0305-9332.

EBISUI, M. *Non-standard Workers: Good Practices of Social Dialogue and Collective Bargaining*. 1st ed. Geneva: International Labour Office, Industrial and Employment Relations Department, 2012. 31 p. Dialogue Working Paper, no. 36. ISSN 2226-7840.

Employment Protection Legislation Database – EPLex. In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.ilo.org/dyn/eplex/termmain.home.

Employment Protection Legislation: Summary Indicators in the Area of Terminating Regular Contracts (Individual Dismissals) [online]. 1st ed. Geneva: International Labour Office, Inclusive Labour Markets, Labour Relations and Working Conditions Branch, 2015. 104 p. [cit. 2017-07-20]. ISBN 978-92-2-129477-1. Available at: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@travail/documents/publication/wcms_357390.pdf.

European Semester Thematic Factsheet: Employment Protection Legislation [online]. Brussels: European Commission, 2016. 16 p. [cit. 2017-07-20]. Available at: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_employment-protection-legislation_en_0.pdf.

European Union Charter on Fundamental Rights.

FINKIN, M. W. and G. MUNDLAK, eds. *Comparative Labor Law*. 1st ed. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2015. 491 p. ISBN 978-1-78100-012-0.

Flexicurity. In: *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=102.

MALLOR, J. P., A. J. BARNES, Th. BOWERS and A. W. LANGVARDT. *Business Law: The Ethical, Global, and E-commerce Environment*. 15th ed. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin, 2013. 1417 p. ISBN 978-0-07-352498-6.

OECD Indicators of Employment Protection. In: *Organisation for Economic Co-operation and Development* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.oecd.org/els/emp/oecdindicatorsofemploymentprotection.htm.

Ratifications of C158 – Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158). In: *International Labour Organization* [online]. 2017 [cit. 2017-07-20]. Available at: http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11300:0::NO::P11300_INSTRUMENT_ID:312303.

Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer [1963-06-26].

Recommendation concerning Termination of Employment at the Initiative of the Employer [1982-06-22].

Termination of Employment Instruments: Background Paper for the Tripartite Meeting of Experts to Examine the Termination of Employment Convention, 1982 (No. 158), and the Termination of Employment Recommendation, 1982 (No. 166). 1st ed. Geneva: International Labour Office, 2011. 113 p. ISBN 978-92-2-124786-9.

TWOMEY, D. and M. JENNINGS. *Anderson's Business Law and the Legal Environment: Comprehensive Volume*. 22nd ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 2014. 1190 p. ISBN 1-133-58758-5.

Van VOSS, G. H. and B. ter HAAR. Common Ground in European Dismissal Law. *European Labour Law Journal*. 2012, vol. 3, no. 3, pp. 215-229. ISSN 2031-9525.

Mgr. Daniela Hlobíková

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
daniela.hlobikova@gmail.com

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Comparison of Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central Public Administration Bodies in the Bratislava Region between the Years 2014 and 2017

Jana Koprlová

Abstract: *The study focuses in its main aim on seeking of differences in deficits relating to applying the skip navigation mechanism on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region in the context of improving the websites accessibility between the years 2014 and 2017. It consists of two separate parts. The first part presents a basic introduction to the questions of skip navigation links, with the key attention paid to the following three main areas: applying of skip navigation links, visual hiding of skip navigation links, and web browsers' bug related to skip navigation links. The second part of the study concentrates on the basis of a temporal analysis of differences in applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region on the processes focused on detection of potential deficits and gaps in the websites' accessibility or related possible non-compliance with the legislation in force.*

Key Words: *Websites; Websites' Accessibility; Skip Navigation Links; Public Administration; Central Public Administration Bodies; Compliance with Legislation in Force; Analysis; Period between Years 2014 and 2017; the Bratislava Region.*

Introduction

The on-line form of presentation and communication of the public administration authorities via Internet belongs not only to the most effective forms of communications – in relation to the territorial impact of the communicated information, but also to the most problematic – in the context of technical realisation due to a number of specific standards required by handicapped web users with various forms of disabilities. In the following study the author focuses on the questions of applying the skip navigation links as key elements by building the websites.

While sighted web users use their eyes as a built-in skip navigation mechanism which enables them to bypass several links with only one click or to move directly to the link they want to reach with the mouse, for users with some forms of visual or motor disabilities means bypassing the navigation links or direct browsing the website a very serious technical problem. Importance and wide-social interest in solving this problem is reflected also in the adopted related legislation which is in the Slovak Republic represented by the latest Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014, and effective from March 15th, 2014.[1]

The aim of the study is to analyse the differences in applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region between the years 2014 and 2017. In the context of the research questions we define the main hypothesis as follows: *Homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region have applied the skip navigation links mechanism technically more correctly in year 2017 than in year 2014*.

Skip navigation links

The following part of the study familiarizes the readers with the main questions of applying of skip navigation links, visual hiding of skip navigation links, and web browsers' bug related to skip navigation links.

Applying of skip navigation links

The idea of applying the skip navigation links is simple: they serve to provide a link at the top of the webpage which jumps the user down to an anchor or target at the beginning of the main content. For the most part it seems to be easy, though there is more than one way to accomplish the goal. From the technical view the process of creating the skip navigation link could be explained through a HTML code as it is shown in the following example:[2]

---

[1] See *Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014* [Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014].

[2] "Skip Navigation" Links. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-10-25 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://webaim.org/techniques/skipnav/; and KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Cen-

- HTML code:
```
<body>
<a href="#main-content">Skip to Main Content</a>
...
<main id="main-content">
  <h1>Heading</h1>
  <p>This is the first paragraph.</p>.
```

Visual hiding of skip navigation links

By building the website the most required form of applying the skip navigation mechanism is to make it invisible. For hiding the skip links there are several techniques to be applied. Two parallel conditions should be necessarily taken into account in this process: the first one means the requirement of visual hiding of the skip links content, and the second one represents the requirement of accessibility of the skip links content for screen readers. Nowadays, the best known and most often used CSS code *"visibility: hidden;/display: none;"* satisfies the only first one from the two above mentioned conditions and so it cannot be recommended in relation to its non-visibility and inaccessibility for screen readers. An effective solution of this problem, satisfying the both conditions, offer the following HTML and CSS codes:[3]

- HTML code:
```
<div class="hidden">This text is hidden.</div>;
```
- CSS code:
```
.hidden {
  position: absolute;
  left: -10000px;
  top: auto;
  width: 1px;
  height: 1px;
```

tral State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 134-135 [cit. 2017-09-01]. ISSN 1339-5467. Available at: http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf.

3 CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2014-12-11 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/; and KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, p. 135 [cit. 2017-09-01]. ISSN 1339-5467. Available at: http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf.

```
  overflow: hidden;
};
```

By generally recommended requirement to make the skip navigation links invisible until they receive keyboard focus, the following HTML and CSS codes should be applied:[4]

- HTML code:

```
<div id="hidden"><a href="#main-content">Skip to Main Content
</a></div>;
```

- CSS code:

```
#hidden a {
  position: absolute;
  left: -10000px;
  top: auto;
  width: 1px;
  height: 1px;
  overflow: hidden;
}
#hidden a:focus {
  position: static;
  width: auto;
  height: auto;
};
```

This means a very useful solution which could be preferred above all for sighted keyboard users those cannot use a mouse.

Web browsers' bug related to skip navigation links

The recommended above mentioned skip navigation links related solutions are working effective in most web browsers, but nowadays there still exists one bug which lowers the efficiency of their applying through disrupting the logical order by browsing or reading the webpage links. This makes the webpage browsing with keyboard distortable or even non-effective. An appropriate solution for healing this bug offers the HTML code as follows:[5]

---

[4] CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2014-12-11 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/.

[5] Skip Navigation Links (Updated 6/19/2009). In: *JimThatcher.com* [online]. 2014-09-16 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.jimthatcher.com/skipnav.htm; and KOPRLO-

- HTML code:

```
<body>
<a href="#main-content">Skip to Main Content</a>
…
<main id="main-content" tabindex="-1">
  <h1>Heading</h1>
  <p>This is the first paragraph.</p>.
```

Analysis of differences in applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region between the years 2014 and 2017

Our analysis of applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region has been legislatively based on the Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014, and effective from March 15th, 2014, with the main attention laid on the § 14 Websites' Accessibility (in the Slovak original "§ 14 Prístupnosť webových stránok"), including related appendix Guideline 13. Providing Clear Navigation Mechanisms (in the Slovak original "Pravidlo 13. Poskytovanie prehľadného mechanizmu navigácie").[6]

Our analysis was realised in the early September 2017 by applying web browser Internet Explorer 11 (with style sheets and active elements turned off). Complete sample was represented by all websites of all the central public administration bodies in the Bratislava Region, while re-

VÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 136-137 [cit. 2017-09-01]. ISSN 1339-5467. Available at: http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf.

[6] Compare with KOPRLA, M. and J. KOPRLOVÁ. Analýza prístupnosti webových stránok vybraných webových sídiel verejnej správy z pohľadu administratívno-správneho členenia Slovenskej republiky. *Societas et res publica* [online]. 2013, roč. 2, č. 1, pp. 93-160 [cit. 2015-09-01]. ISSN 1338-6530. Available at: http://serp.fsv.ucm.sk/archive/2013/01/SOCIETAS-ET-RES-PUBLICA-2013-01.pdf; and with KOPRLA, M. Prístupnosť webových stránok ako významný faktor zvyšovania konkurencieschopnosti. In: K. ĎURKOVÁ, A. BOBOVNICKÝ and A. ZAUŠKOVÁ, eds. *Inovácie a vedomostná spoločnosť/digitálny marketing – udržateľný rast a návrat investícií* [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie, 2012, pp. 49-63. ISBN 978-80-8105-454-9.

search sample was defined by all homepages of all the central public administration bodies in the Bratislava Region, namely of:[7]

- Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto (http://www.staremesto.sk/);
- Central public administration body of Bratislava – Ružinov (http://www.ruzinov.sk/);
- Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto (http://www.banm.sk/);
- Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves (https://www.karlovaves.sk/);
- Central public administration body of Bratislava – Petržalka (https://www.petrzalka.sk/);
- Central public administration body of Malacky (http://www.malacky.sk/);
- Central public administration body of Pezinok (http://www.pezinok.sk/);
- Central public administration body of Senec (https://www.senec.sk/).

Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analysing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[8]

- Number of links before the main content: 2014: 75 links/2017: 69 links;
- Number of skip links: 2014: 0 links/2017: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Bratislava – Staré Mesto. In relation to this finding we can recommend to add the skip navigation links in ac-

[7] See *Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v platnom znení* [Act No. 575/2001 Coll. on Organization of the Activities of the Government and Organization of the Central Public Administration, as amended].
[8] Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.staremesto.sk/.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

cordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

Figure 1 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Staré Mesto

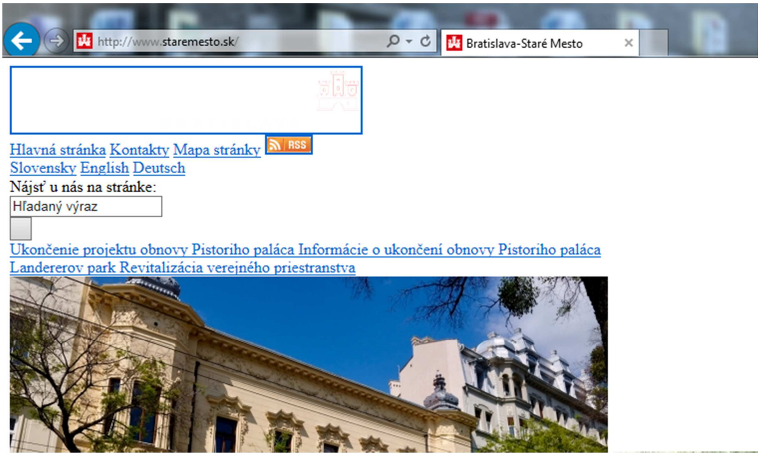

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.staremesto.sk/.

Central public administration body of Bratislava – Ružinov

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov, with style sheets and active elements turned off. The analysed skip link is marked by red rectangle.

Analysing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[9]

- Number of links before the main content: 2014: 147 links/2017: 155 links;
- Number of skip links: 2014: 1 link/2017: 1 link;
- Number of links before the first skip link: 2014: 0 links/2017: 0 links;
- Visual display of skip links: 2014: hidden/2017: hidden;

[9] Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.ruzinov.sk/.

- HTML code of skip links:

```
<a href="/sk/Home/index#main" title="Preskočiť na obsah"
class="sr-only" accesskey="s">Preskočiť na obsah</a>
<div class="left-column" id="main" role="main">
  ...
</div>;
```

- CSS code of skip links:

```
.sr-only {
  position: absolute;
  width: 1px;
  height: 1px;
  margin: -1px;
  padding: 0;
  overflow: hidden;
  clip: rect(0 0 0 0);
  border: 0;
}.
```

Figure 2 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Ružinov

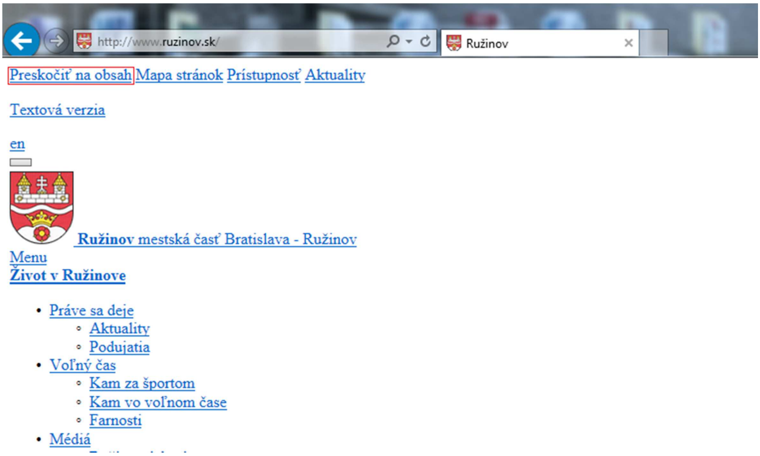

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.ruzinov.sk/.

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Bratislava – Ružinov which works

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

technically correctly. In relation to our finding we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target element and to replace CSS code *"clip: rect(0 0 0 0);"* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named "Visual hiding of skip navigation links" and "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto, with style sheets and active elements turned off. The analysed skip link is marked by red rectangle.

Figure 3 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Nové Mesto

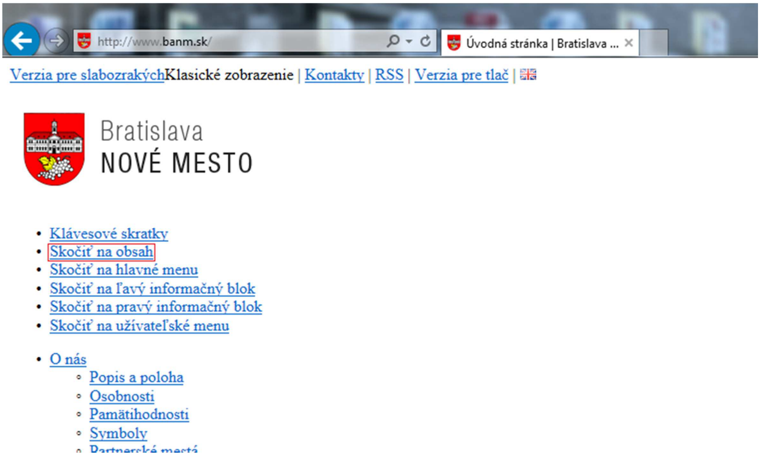

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.banm.sk/.

Analysing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[10]

[10] Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.banm.sk/.

- Number of links before the main content: 2014: 137 links/2017: 147 links;
- Number of skip links: 2014: 5 links/2017: 5 links;
- Number of links before the first skip link: 2014: 7 links/2017: 7 links;
- Visual display of skip links: 2014: hidden/2017: hidden;
- HTML code of skip links:

```
<ul id="skratky" class="hide">
  ...
  <li>
    <a href="#page" accesskey="0">Skočiť na obsah</a>
  </li>
  <li>
    <a href="#topmenu">Skočiť na hlavné menu</a>
  </li>
  <li>
    <a href="#left">Skočiť na ľavý informačný blok</a>
  </li>
  <li>
    <a href="#right">Skočiť na pravý informačný blok</a>
  </li>
  <li>
    <a href="#user-menu">Skočiť na užívateľské menu</a>
  </li>
</ul>
<div id="topmenu">
  ...
</div>
<div id="left">
  ...
</div>
<div id="page">
  ...
</div>
<div id="right">
  ...
</div>
<div id="user-menu" class="menu menu2">
  ...
</div>;
```

- CSS code of skip links:

```
.hide {
  display: none;
}.
```

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Bratislava – Nové Mesto, but it works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to move the applied skip navigation links to the top of the website, then to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code *"display: none;"* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named "Visual hiding of skip navigation links" and "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim, firstly, to make the skip navigation links content accessible/visible for screen readers and, secondly, to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analysing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[11]

- Number of links before the main content: 2014: 54 links/2017: 142 links;
- Number of skip links: 2014: 1 link/2017: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Bratislava – Karlova Ves. In relation to this finding we can recommend to add the skip navigation links in accordance with the model examples shown in the previous part of the study named "Skip navigation links".

[11] Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.karlovaves.sk/.

Figure 4 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Karlova Ves

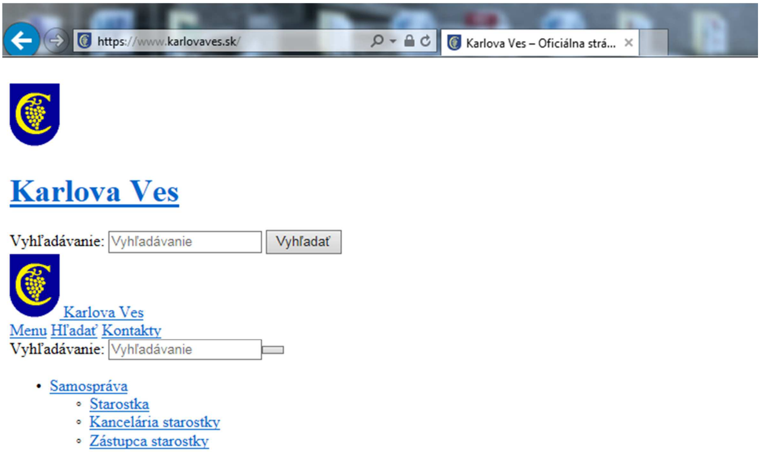

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.karlovaves.sk/.

Central public administration body of Bratislava – Petržalka

Next figure displays homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Analysing the homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[12]

- Number of links before the main content: 2014: 26 links/2017: 45 links;
- Number of skip links: 2014: 0 links/2017: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Bratislava – Petržalka. In relation to this finding we can recommend to add the skip navigation links in ac-

[12] Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.petrzalka.sk/.

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

cordance with the model examples shown in the previous part of the study named “Skip navigation links”.

Figure 5 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Bratislava – Petržalka

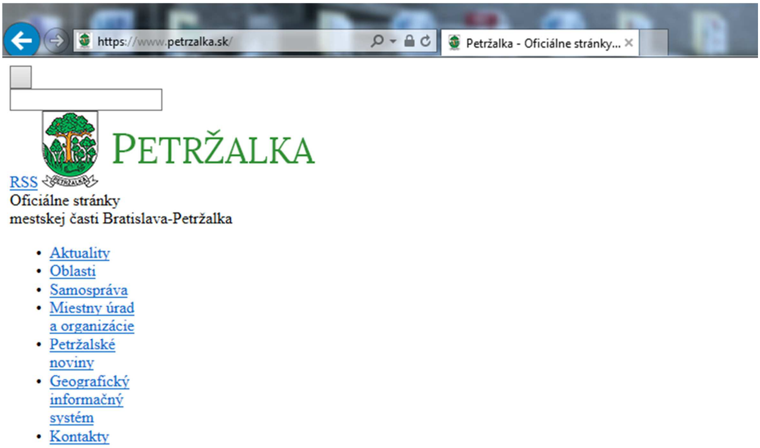

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.petrzalka.sk/.

Central public administration body of Malacky

Next figure displays homepage of the central public administration body of Malacky, with style sheets and active elements turned off. The analysed skip link is marked by red rectangle.

Analysing the homepage of the central public administration body of Malacky in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[13]

- Number of links before the main content: 2014: 100 links/2017: 91 links;
- Number of skip links: 2014: 3 links/2017: 3 links;
- Number of links before the first skip link: 2014: 0 links/2017: 0 links;
- Visual display of skip links: 2014: hidden/2017: hidden;

[13] Source code of the central public administration body website of *Malacky* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.malacky.sk/.

- HTML code of skip links:

```
<a href="#content" class="skip">Preskočiť na obsah</a>
<a href="#content" class="skip">Preskočiť na obsah</a>
<a href="#content" class="skip">Preskočiť na obsah</a>
<a name="content"></a>;
```

- CSS code of skip links:

```
.skip {
  display: none;
}.
```

Figure 6 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Malacky

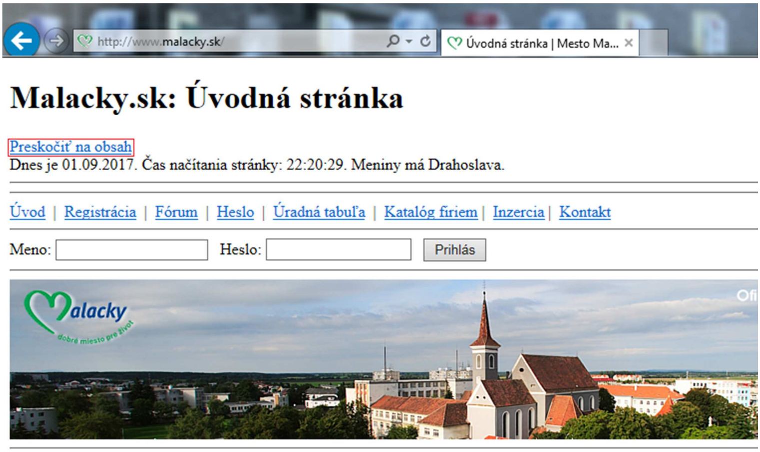

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Malacky* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.malacky.sk/.

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Malacky, but it works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code *"display: none;"* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named "Visual hiding of skip navigation links" and "Web browsers' bug related to skip navigation links", with the aim, firstly, to make the skip navigation links content accessible/visible for screen readers and, secondly, to eliminate the dis-

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

rupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Central public administration body of Pezinok

Next figure displays homepage of the central public administration body of Pezinok, with style sheets and active elements turned off. There is no skip link applied.

Figure 7 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Pezinok

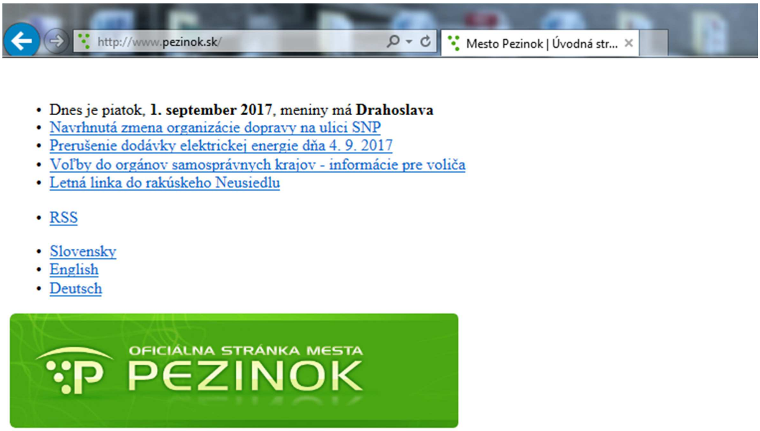

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Pezinok* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.pezinok.sk/.

Analysing the homepage of the central public administration body of Pezinok in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[14]

- Number of links before the main content: 2014: 39 links/2017: 43 links;
- Number of skip links: 2014: 0 links/2017: 0 links.

According to the presented results we can conclude that there is no skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Pezinok. In relation to this finding we

[14] Source code of the central public administration body website of *Pezinok* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.pezinok.sk/.

can recommend to add the skip navigation links in accordance with the model examples shown in the previous part of the study named "Skip navigation links".

Central public administration body of Senec

Next figure displays homepage of the central public administration body of Senec, with style sheets and active elements turned off. The analysed skip link is marked by red rectangle.

Figure 8 Website (with style sheets and active elements turned off) of the Central Public Administration Body of Senec

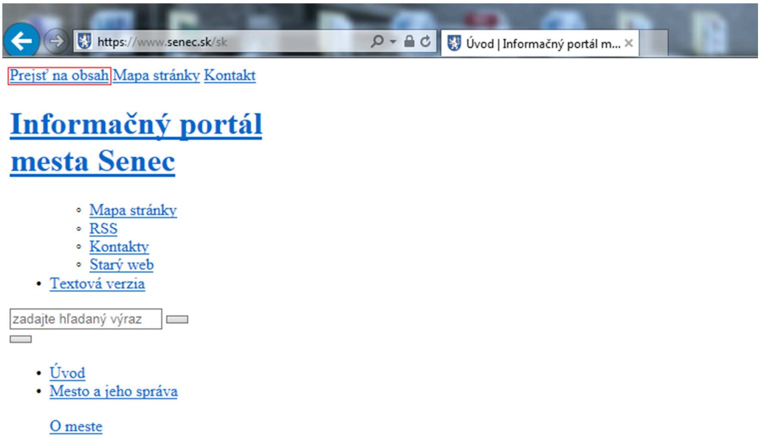

Source: Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Senec* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.senec.sk/.

Analysing the homepage of the central public administration body of Senec in context of using the skip navigation links following key findings could be detected:[15]

- Number of links before the main content: 2014: 53 links/2017: 116 links;
- Number of skip links: 2014: 0 links/2017: 1 link;
- Number of links before the first skip link: 2014: –/2017: 0 links;
- Visual display of skip links: 2014: –/2017: hidden;

[15] Source code of the central public administration body website of *Senec* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.senec.sk/.

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

- HTML code of skip links:

```
<div class="accesskey">
  <a href="#obsah" accesskey="o">Prejsť na obsah</a>
  ...
</div>
<a name="obsah"></a>;
```

- CSS code of skip links:

```
.accesskey {
  display: none;
}.
```

According to the presented results we can conclude that there is a skip navigation mechanism applied on the analysed homepage of the central public administration body of Senec, but it works technically incorrectly. In relation to our finding we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target element and to replace CSS code *“display: none;”* with CSS code in accordance with the model examples shown in the previous parts of the study named “Visual hiding of skip navigation links” and “Web browsers' bug related to skip navigation links”, with the aim, firstly, to make the skip navigation links content accessible/visible for screen readers and, secondly, to eliminate the disrupted logical order by browsing or reading the webpage links that occurs by most of web browsers.

Conclusion

In the study “Comparison of Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central Public Administration Bodies in the Bratislava Region between the Years 2014 and 2017” we have paid our attention in accordance with its main aim to seeking of differences in deficits relating to applying the skip navigation mechanism on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region in the context of improving the websites accessibility between the years 2014 and 2017. In the context of our research questions we defined the main hypothesis as follows: *Homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region have applied the skip navigation links mechanism technically more correctly in year 2017 than in year 2014*.

According to the results and key findings presented in previous parts of our study we can underline the following final conclusions (valid as of September 1st, 2017), divided in to three separate groups:

Homepages with the technically correctly working skip navigation mechanism – for this group we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements which relates namely to only one central public administration body:

- Central public administration body of Bratislava – Ružinov.

Homepages with the technically incorrectly working skip navigation mechanism – for this group we can recommend to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to replace CSS code *"display: none;"* with CSS code in accordance with the exactly in our study presented model examples. These recommendations relate namely to only three central public administration bodies:

- Central public administration body of Bratislava – Nové Mesto;
- Central public administration body of Malacky;
- Central public administration body of Senec.

Homepages with no skip navigation mechanism applied – for this group we can recommend to add skip navigation links, then to add target elements, to add the attribute *tabindex="-1"* to website's target elements and to avoid applying CSS code *"display: none;"* in accordance with the exactly in our study presented model examples. These recommendations relate namely to four central public administration bodies, which is exactly one half of the central public administration bodies in the Bratislava Region:

- Central public administration body of Bratislava – Staré Mesto;
- Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves;
- Central public administration body of Bratislava – Petržalka;
- Central public administration body of Pezinok.

Finally, as for verifying the set main hypothesis of the study we can conclude that the hypothesis is not valid, so we have to reject it, because from the 8 analysed homepages of the central public administration bodies in the Bratislava Region only 1 homepage was technically correctly working and was in compliance with legislation in force[16] (state valid as of September 1st, 2017).

[16] See *Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014* [Ministerial Decree of the Ministry of Finance of the Slovak Republic No. 55/2014 Coll. of Standards for Information Systems of Public Administration issued on March 4th, 2014].

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

According to the results of analysing the differences in applying the skip navigation links on the websites of the central public administration bodies in the Bratislava Region between the years 2014 and 2017 we can underline the following final conclusions, divided in to two separate groups:[17]

Homepages with improved accessibility – which relates namely to these central public administration bodies:

- Central public administration body of Senec.

Homepages with worsen accessibility – which relates namely to following central public administration bodies:

- Central public administration body of Bratislava – Karlova Ves.

The final key finding that highlights the necessity of applying the skip navigation mechanism presents the number of links before the main content, which has significantly increased between the years 2014 and 2017.

References

"Skip Navigation" Links. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2013-10-25 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://webaim.org/techniques/skipnav/.

CSS in Action: Invisible Content Just for Screen Reader Users. In: *WebAIM: Web Accessibility in Mind* [online]. 2014-12-11 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://webaim.org/techniques/css/invisiblecontent/.

KOPRLA, M. and J. KOPRLOVÁ. Analýza prístupnosti webových stránok vybraných webových sídiel verejnej správy z pohľadu administratívno-správneho členenia Slovenskej republiky. *Societas et res publica* [online]. 2013, roč. 2, č. 1, pp. 93-160 [cit. 2015-09-01]. ISSN 1338-6530. Available at: http://serp.fsv.ucm.sk/archive/2013/01/SOCIETAS-ET-RES-PUBLICA-2013-01.pdf.

KOPRLA, M. Prístupnosť webových stránok ako významný faktor zvyšovania konkurencieschopnosti. In: K. ĎURKOVÁ, A. BOBOVNICKÝ and A. ZAUŠKOVÁ, eds. *Inovácie a vedomostná spoločnosť/digitálny mar-*

[17] See KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 133-178 [cit. 2017-09-01]. ISSN 1339-5467. Available at: http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf.

keting – udržateľný rast a návrat investícií [CD-ROM]. 1. vyd. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie, 2012, pp. 49-63. ISBN 978-80-8105-454-9.

KOPRLOVÁ, J. Applying the Skip Navigation Links in the Context of the Websites' Accessibility of Central State Administration Bodies in the Slovak Republic. *Societas et iurisprudentia* [online]. 2014, roč. 2, č. 2, pp. 133-178 [cit. 2017-09-01]. ISSN 1339-5467. Available at: http://sei.iuridica.truni.sk/archive/2014/02/SOCIETAS-ET-IURISPRUDENTIA-2014-02.pdf.

Skip Navigation Links (Updated 6/19/2009). In: *JimThatcher.com* [online]. 2014-09-16 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.jimthatcher.com/skipnav.htm.

Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.staremesto.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.ruzinov.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.banm.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.karlovaves.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.petrzalka.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Malacky* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.malacky.sk/.

Source code of the central public administration body website of *Pezinok* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.pezinok.sk/.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 134-155
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Source code of the central public administration body website of *Senec* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.senec.sk/.

Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 55/2014 Z.z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy zo 4. marca 2014.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Staré Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.staremesto.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Ružinov* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.ruzinov.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Nové Mesto* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.banm.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Karlova Ves* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.karlovaves.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Bratislava – Petržalka* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.petrzalka.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Malacky* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.malacky.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Pezinok* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: http://www.pezinok.sk/.

Website (with style sheets and active elements turned off) of the central public administration body of *Senec* [online]. 2017 [cit. 2017-09-01]. Available at: https://www.senec.sk/.

Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v platnom znení.

Ing. Jana Koprlová, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava

Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 156-164
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Valuation of Certificates of Deposit[1]

Božena Hrvoľová

Abstract: *Certificates of Deposit are securities that belong to the debt, short-term securities on the money market. It follows that for their valuations only yield method based on the present value of future income arising from and simple interest and discounting may be used. Approaches to valuing securities on the money market depend on the form of revenue – interest or discount. Interest-based are evidence of deposit, such as Certificates of Deposit, savings bonds; bringing the discount are treasury bills, commercial papers, and bills of exchange. In our paper we will focus on valuation of classic Certificates of Deposit from the point of view of their intrinsic value and income.*

Key Words: *Certificate of Deposit; Intrinsic Value; Current Rate of Return; Principal; Accrued Interest Income; Income for Holding.*

Introduction

Money market securities are short-term securities through which businesses can obtain short-term credit (commercial or bank credit) to invest temporarily free funds or they can serve as a means of payment.

Financial manager can get a credit only through certain kind of money market securities, for example through bills of exchange – commercial or financial credit. In the world, companies can get short-term credit through commercial papers. More options provides market with short-term securities for the portfolio investment of available funds of the company.[2]

Money market securities are characterised by a high degree of liquidity, low risk, smaller price fluctuations, but, compared to the capital mar-

[1] This paper was prepared as outcome of research project VEGA No. 1/0404/16 "Financial Challenges after the Last Global Financial Crisis and Possibility of Development of the Slovak Capital Market", in the Slovak original "Finančné výzvy po poslednej globálnej finančnej kríze a možnosti rozvoja slovenského kapitálového trhu".

[2] See JÍLEK, J. *Finanční trhy*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 527 p. ISBN 80-7169-453-3; and MUSÍLEK, P. *Trhy cenných papírů*. 2. aktualiz. a rozšíř. vyd. Praha: Ekopress, 2011. 520 p. ISBN 978-80-86929-70-5.

ket securities, they offer lower yield and under standard conditions do not increase the possibility of significant capital losses. One of the most widely used money market securities belongs to the Certificates of Deposit.[3]

In the terms of forms of yield, Certificates of Deposit belong to the group of securities that provide income in the form of interest, unlike treasury bills, commercial securities, and bills of exchange which provide a discount.[4]

Money market securities are debt securities and, therefore, can be valued using income method only. It means method based on the present value of future revenue these securities accrue. Since these are securities with a life of up to one year, simple interest and discounting are used in their valuation.[5]

Certificates of Deposit

Certificates of Deposit are official documents of short-term deposits with a maturity up to one year, although in the current period of tremendously fast pace of innovation in financial markets we can encounter with various modifications also in the area of the Certificates of Deposit. In the presented paper we will focus on valuation of classic Certificates of Deposit, with a fixed interest rate, maturity, nominal (par) value at the end of life, and life up to one year.

Certificates of Deposit valuation in terms of intrinsic value and yield

Investor can buy Certificates of Deposit on the primary money market or on the secondary money market. In case of the Certificate of Deposit purchase on the primary money market and held it to maturity, the investor will be interested in the *level of interest* and *future value of the Certificate*

---

3 See BLAKE, D. *Analýza finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995. 623 p. ISBN 80-7169-201-8; and HRVOĽOVÁ, B. et al. *Analýza finančných trhov*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 512 p. ISBN 978-80-7478-948-9.

4 See COPELAND, T., T. KOLLER and J. MURRIN. *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies*. 3rd ed. New York: J. Wiley, 2000. 494 p. ISBN 0-471-39748-2; and DAMODARAN, A. *Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset*. 1st ed. New York; Chichester; Brisbane; Toronto; Singapore: John Wiley & Sons, 1996. 519 p. ISBN 0-471-13393-0.

5 See FABOZZI, F. J. *Bond Markets, Analysis and Strategies*. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1996. 595 p. ISBN 0-13-339151-5; and GERTLER, Ľ. Sovereign Spread and Its Measurement. In: P. JEDLIČKA, ed. *Hradec Economic Days 2014: Part IV*. 1st ed. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, pp. 149-155. ISBN 978-80-7435-369-7.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 156-164
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

of Deposit. The amount of interest and thus the future value of the Certificate of Deposit depend on the interest rate, maturity, and to some extent also on the standard used by the bank to determine maturity. Interest rates, regardless of the maturity of the Certificate of Deposit, are listed as the nominal interest rates, on an annual basis (per annum p.a.), assuming the receipt of interest once a year.[6]

Calculation of interest and future value of the Certificate of Deposit at a fixed rate

Interest and future value of the Certificates of Deposit at a fixed rate can be calculated using the following formula, assuming the use of standard ACT/365 which banks generally prefer when calculating interest on deposit products (*in case of using other standard, formulas must be adapted to the given standard*):

$$Interest = NV.\frac{i}{365}.m_{im} \qquad (1)$$

Calculation of interest on the Certificate of Deposit using the simple interest.

In case of reinvestment in the same Certificate of Deposit within a year, the investor might be interested in the effective annual interest rate that can be calculated based on the following formula:

$$r_e = \left(1 + \frac{i}{365}.m_{im}\right)^{\frac{365}{m_{im}}} - 1 \qquad (2)$$

Future value can be determined as the sum of the nominal (par) value of the Certificate of Deposit and interest:

$$FV = NV + Interest \qquad (3)$$

where:
NV – is the nominal (face) value of the Certificate of Deposit;
i – is the nominal interest rate of the Certificate of Deposit p.a. at the time of the issue;

[6] See PODMAJERSKÁ, K. Možnosti určenia nákladov podniku na získavanie a viazanie kapitálu. In: E. HYRÁNEK and L. NAGY, eds. *Aktuálne trendy a metódy vo finančnom riadení podnikov a ich vplyv na finančnú stabilitu podniku*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2013, pp. 70-76. ISBN 978-80-225-3781-0; and *Národná banka Slovenska* [online]. 2017 [cit. 2017-06-07]. Available at: http://www.nbs.sk/.

m_{im} – is the number of days from the issue to the maturity;
FV – is the future value of the Certificate of Deposit;
r_e – is the effective interest rate;
365 / m – is an element which represents the annualisation of the interest rate.

Calculation of current interest income and price of the Certificate of Deposit

Investors of the Certificates of Deposit on the foreign money markets have the opportunity to retain these short-term securities to the maturity or they can sell them on the secondary money market. The price of the Certificate of Deposit before the maturity on the secondary money market may not equal to the sum of the nominal (par) value and the corresponding part of the interest. It may be higher or lower, depending on the current market situation. Therefore, the rate of return of the Certificate of Deposit that investor purchases on the secondary money market (r) may not be equal to the interest rate determined at the issue (i).

Calculation of the current interest yield of the Certificate of Deposit which investor buys on the secondary money market sometime after issuing and which he/she retains to the maturity is presented by the following equation:

$$r = \left[\frac{NV}{P.\left(1 + \frac{i}{365}.m_{im}\right)} - 1 \right] . \frac{365}{m_{sm}} \qquad (4)$$

where:
P – is the current market price on the secondary money market;
m_{im} – is the number of days between the issue and the maturity;
m_{sm} – is the number of days between the settlement and the maturity.

Intrinsic value of the Certificate of Deposit

Intrinsic value (theoretical market price) of the Certificate of Deposit on the secondary money market is calculated as the present value of the future income (NV + interest) where in the role of the rate discount factor we use the current market rate of similar financial instrument (Certificate of Deposit) as follows:

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 156-164
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

$$P = \frac{NV + NV.\frac{i}{365}.m_{im}}{\left(1+\frac{r}{365}.m_{sm}\right)} = \frac{NV.\left(1+\frac{i}{365}.m_{im}\right)}{\left(1+\frac{r}{365}.m_{sm}\right)} = \frac{FV}{\left(1+\frac{r}{365}.m_{sm}\right)} \tag{5}$$

Actual (current) market price P can be divided into two parts – the accrued interest and the principal.

$$Accrued\ Interest = NV.\frac{i}{365}.m_{is} \tag{6}$$

$$Principal = P - Accrued\ Interest \tag{7}$$

where:
m_{is} – is the number of days between the issue and the settlement.

Calculation of yield for holding the Certificate of Deposit

If the investor buys a Certificate of Deposit on the secondary money market after its issue and sells it before the maturity, he/she will be interested in the rate of return for holding the Certificate of Deposit.

Calculation of the yield for holding the Certificate of Deposit can be performed using the following formula:

$$r_h = \left[\frac{\left(1+\frac{r_p}{365}.m_{pm}\right)}{\left(1+\frac{r_s}{365}.m_{sm}\right)} - 1\right].\frac{365}{m_{pm} - m_{sm}} \tag{8}$$

where:
r_h – is the rate of return for holding the Certificate of Deposit;
r_p – is the rate of return of the Certificate of Deposit on the date of purchase;
r_s – is the rate of return of the Certificate of Deposit at the date of sale;
m_{pm} – is the number of days between the purchase and the maturity of the Certificate of Deposit;
m_{sm} – is the number of days between the sale and the maturity of the Certificate of Deposit.

If we assume a 270-day Certificate of Deposit issued at NV 100 000 EUR, with an interest rate of 2.30 % p.a., standard ACT/365, then

a) the amount of interest;
b) the future value;
c) the effective interest rate;
d) the current rate of return of the Certificate of Deposit held by an investor who bought it on the secondary money market at a time when there were 90 days remaining to the maturity or who will buy it at the market price of 101 000 EUR;
e) the yield during the holding, if an investor buys the Certificate of Deposit at the time when there are 210 days remaining to the maturity, with a yield of 2.60 %; later, when there are 90 days left to the maturity, the Certificate of Deposit is sold for yield 2.816 %,

are calculated according to the above-mentioned relationships as follows:

a) Interest = 100 000 . (0.023 / 365) . 270 = 1 701.37 EUR;
b) FV = 100 000 + 1 701.37 = 101 701.37 EUR;
c) $r_e = [1 + (0.023 / 365) . 270]^{365 / 270} - 1 = 0.023\,07$, *i.e. 2.307 %;*
d) $r = [100\,000 / 101\,000 . (1 + (0.023 / 365) . 270) - 1] . 365 / 90 = 0.028\,16$, *i.e. 2.816 %;*
e)

$$r_h = \left[\frac{\left(1 + \frac{0.026\,0}{365}.210\right)}{\left(1 + \frac{0.028\,16}{365}.90\right)} - 1 \right] . \frac{365}{210 - 90} = 0.024\,2, \text{ i.e. } 2.42\ \%.$$

Numerical values in task d) were chosen to show/display a significant difference between the interest rate at the time of the issue (2.30 %) – investment income from the Certificate of Deposit, if an investor bought it on the primary money market at the nominal (face) value of 100 000 EUR and kept it to the maturity, and yield which an investor achieved on the secondary money market (2.816 %), although he/she bought the Certificate of Deposit at a higher price of 101 000 EUR in the nominal (face) value (therefore, in our example the price of the Certificate of Deposit on the primary money market) and the investor will not hold it for 270 days, but only for 90 days which remain from the purchase of the Certificate of Deposit on the secondary money market until its maturity.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 156-164
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

What is the reason for the significantly higher rates of return to the investors on the secondary money market? The source of yield for the investors in securities not only on the capital market but also on the money market is not only the interest but also the price. It can be seen from the example that the significantly higher return to the investor on the secondary money market has been achieved because of smart buy.

The same yield as an investor who invests in a Certificate of Deposit and holds it for the entire life would be achieved if the secondary market price included a nominal (par) value plus accrued interest income for 180 days of holding the Certificate of Deposit by the original owner who sells the Certificate of Deposit – in our example as follows:

100 000 + [100 000 . (0.023 / 365) . 180] = 100 000 + 1 134.27 = 101 134.27 EUR,

that is

r = [100 000 / 101 134.27 . (1 + (0.023 / 365) . 270) – 1] . 365 / 90 = approximately 0.023, i.e. 2.3 %.

If an investor bought a Certificate of Deposit on the secondary money market for 101 000 EUR, he/she paid a net price (principal) amounting to only 101 000 EUR – 1 134.27 EUR = 99 865.73 EUR.

What other could be the reason for the theoretically lower Certificate of Deposit price (101 000 EUR) for the seller than the sum of the nominal (par) value and accrued interest which was earned for a holding period of the Certificate of Deposit from its purchase until its sale on the secondary money market (101 134.27 EUR)? This may be result of the excess of supply over demand, an urgent need for cash, but also a change of the current market interest rate of comparable financial instruments. For example, if the interest rate on the money market for the same Certificate of Deposit issued later rose from 2.30 % to 2.816 % (for example due to increase in the inflation rate) in which case the current market price was the same as in the example to calculate the current rate of return, that is:

$$P = \frac{100\,000.\left(1+\frac{0.023}{365}.270\right)}{\left(1+\frac{0.028\,16}{365}.90\right)} = \frac{101\,701.37}{\left(1+\frac{0.028\,16}{365}.90\right)} = 101\,000\,EUR.$$

Conclusions

In our paper we have focused on the valuation of one group of the money market securities – Certificates of Deposit, which are based on an interest.

Money market securities are characterised by a high degree of liquidity, low risk, and smaller price fluctuations. Compared to the capital market securities, they offer lower returns and under standard conditions also lower risk of significant capital losses.

Therefore, money market paper is valued only based on its intrinsic value and returns. Risk is being quantified to evaluate capital market debt securities (i.e. medium and long-term debts) and equity securities.

To estimate intrinsic value of the Certificates of Deposit that are short-term debt money market securities we can use only methods based on the present value of the future cash flow and the simple discounting.

References

BLAKE, D. *Analýza finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Grada, 1995. 623 p. ISBN 80-7169-201-8.

COPELAND, T., T. KOLLER and J. MURRIN. *Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies*. 3rd ed. New York: J. Wiley, 2000. 494 p. ISBN 0-471-39748-2.

DAMODARAN, A. *Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset*. 1st ed. New York; Chichester; Brisbane; Toronto; Singapore: John Wiley & Sons, 1996. 519 p. ISBN 0-471-13393-0.

FABOZZI, F. J. *Bond Markets, Analysis and Strategies*. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 1996. 595 p. ISBN 0-13-339151-5.

GERTLER, Ľ. Sovereign Spread and Its Measurement. In: P. JEDLIČKA, ed. *Hradec Economic Days 2014: Part IV*. 1st ed. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, pp. 149-155. ISBN 978-80-7435-369-7.

HRVOĽOVÁ, B. et al. *Analýza finančných trhov*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 512 p. ISBN 978-80-7478-948-9.

JÍLEK, J. *Finanční trhy*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 527 p. ISBN 80-7169-453-3.

MUSÍLEK, P. *Trhy cenných papírů*. 2. aktualiz. a rozšíř. vyd. Praha: Ekopress, 2011. 520 p. ISBN 978-80-86929-70-5.

Národná banka Slovenska [online]. 2017 [cit. 2017-06-07]. Available at: http://www.nbs.sk/.

PODMAJERSKÁ, K. Možnosti určenia nákladov podniku na získavanie a viazanie kapitálu. In: E. HYRÁNEK and L. NAGY, eds. *Aktuálne trendy a metódy vo finančnom riadení podnikov a ich vplyv na finančnú stabilitu podniku*. 1. vyd. Bratislava: Ekonóm, 2013, pp. 70-76. ISBN 978-80-225-3781-0.

Prof. Ing. Božena Hrvoľová, CSc.

Faculty of Business Management
University of Economics in Bratislava
Dolnozemská cesta 1
852 35 Bratislava
Slovak Republic
bozena.hrvolova@euba.sk

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 165-173
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Evaluation of Successfulness of Mergers and Acquisitions in the Slovak Republic's Economic Environment[1]

Anna Polednáková

Abstract: *Integration of companies is a very difficult process consisting of several phases. The complexity of this process highlights the number of unsuccessful integrations of companies worldwide. After completing the integrative process, the evaluation of adjusted results should follow which is in practice very often neglected. The reason is that the process of evaluating successfulness of mergers and acquisitions is challenging and time-consuming. Although the evaluation of successfulness of mergers and acquisitions is a challenging process, enterprises should not neglect it, because it can provide a lot of valuable information and detect serious problems in integrated companies. The presented paper considers the methods of evaluating successfulness of mergers and acquisitions applied abroad as well as the methods used in the Slovak Republic. It also presents results of realised research aimed at evaluating the success of completed mergers of the Slovak companies by means of indicators of financial analysis.*

Key Words: *Mergers; Acquisitions; Financial Analysis; Market Value; Evaluation; Success of Mergers and Acquisitions; Research; the Slovak Republic.*

Introduction

Joining the companies into larger and more competitive units is often a response to the increasing international competition, being realised mostly through basic forms of linking enterprises as mergers and acquisitions. Buying another company is an investment, in which it is necessary to take into account the basic principles of capital investment decisions. Purchases should take place insofar as they contribute to the wealth of the shareholders and to the increase of shareholders' value. However, it is very difficult to assess mergers and acquisitions, to assess

[1] This paper was prepared as outcome of research project VEGA No. 1/0404/16 "Financial Challenges after the Last Global Financial Crisis and Possibility of Development of the Slovak Capital Market", in the Slovak original "Finančné výzvy po poslednej globálnej finančnej kríze a možnosti rozvoja slovenského kapitálového trhu".

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 165-173
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

all of their benefits and costs. The risk is compounded by the fact that the game is often very high amounts.[2]

All connections share a fundamental objective which is to create value for shareholders or members that is greater than the sum of individual companies, i.e. to maximise the wealth of the owners. Therefore, the basic criterion of success of mergers and acquisitions is to ensure economic profits. In the literature we can meet with different ways to measuring the success of mergers and acquisitions, but in the corporate practice is this assessment quite neglected.[3] One reason is that the process of evaluating the success of mergers and acquisitions is demanding and time-consuming. Another reason is that the managers prefer subjective evaluation of the success of the transaction prior to the official control. The aim of the presented paper is to evaluate the success of mergers from the Slovak industrial enterprises through research realised in the crisis years of 2010 and 2011, based on the analysis of financial situation of the receiving companies during the periods before and after the implementation of transactions and on the analysis of impacts of mergers of enterprises on development of their market shares.

Methodology and research

Post-processing requires the use of more scientific methods, such as logical, empirical, and exact methods. Analysis and synthesis will be applied by the examination of theoretical knowledge as well as financial statements. From other methods the methods of induction, deduction, and comparison will be used. To assess the financial situation of the merging firms we will apply methods of financial ratios, continuing with indicators of profitability, activity, liquidity, and costs.

Method of estimating the benefits of mergers and acquisitions

In the literature we can find a number of views on issues of successful mergers and acquisitions as well as ways to measure resulting effects. Some companies are beginning to analyse the efficiency of mergers' and acquisitions' forecasts of future cash flows of the target company. Some

---

2 See BREALEY, R. A., S. C. MYERS and F. ALLEN. *Teorie a praxe firemních financí.* 2. aktualiz. vyd. Brno: BizBooks, 2014. 1096 p. ISBN 978-80-265-0028-5.

3 See GAUGHAN, P. A. *Mergers, Acquisitions, and Corporate Restructurings.* 5th ed. New York, NY: John Wiley & Sons, 2010. 671 p. ISBN 978-0-470-56196-6; and SUDARSANAM, S. *Creating Value from Mergers and Acquisitions: The Challenges.* 2nd ed. Harlow: Financial Times Prentice Hall, 2010. 786 p. ISBN 978-0-273-71539-9.

of them increase revenues or reduce costs which can be attributed to the integration and is linked with the development forecasts.

The same opinion is shared by Eva Kislingerová, whereby in any analysis of mergers and acquisitions a direction from the target company should be pursuing. It is always important to have correct answer to the question why the two companies have common value greater than separated. The United States market is, therefore, an average of the views that the acquisition premium pays amounts to the sum of all synergies.[4]

Most common reason for failure of mergers and acquisitions a large number of authors considers with the human factor. Between employees of the merging companies mistrust and suspicion are often spread. When filling management positions, the way for internal lobbying power struggles, personal conflicts, and intrigues opens. Common issues that have been looking as originators for failure of mergers and acquisitions are the lack of awareness of the buyer of target company, results from asymmetry, diversity of information held by the both sides as well as issues of interaction, peer interaction – an insurmountable barrier may represent differences in business management and also in the corporate culture itself. It is important to follow what is accepted by profit from the combination of investors. If the stock price of the company after the notification of intentions to liaise with other company falls, it is a broadcast signal from investors that the benefits are of dubious connections or that the company will not pay too much.

One possible measure of success of a connection rests in investigation of its effects on earnings per share of acquiring company. Implementation of a connection can cause earnings per share growth which may give information to the investors that the companies are doing better, but this may not be the truth. In many cases after completing the transaction an increase in earnings per share occurs, even if integration does not show any obvious economic gain and combined value of the two companies will not increase. Such a situation is referred to in the literature as a bootstrap effect.

As traditional criterion to assess the success of completed mergers and acquisitions the exchange rate of the shares in acquiring companies has been mainly abroad (i.e. in countries with developed capital markets)

---

[4] See LEVY, H. and M. SARNAT. *Kapitálové investice a finanční rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 920 p. ISBN 80-7169-504-1.

used. It informs about how the transaction has been admitted by the market and what is accepted by the investors to profit from mergers and acquisitions. Change of course is reflected by change in profitability as well as by changes in other indicators, such as in the status and prospects of the company in relation to evaluation of the strategy and quality management.

In the Slovak Republic, there is used no such access to assess the success of implemented connections because only a few Slovak companies have their shares listed on the stock exchange and also because of the lack of a functioning capital market in the country. For assessing the success of implemented connections we, therefore, applied financial analysis where we saw a clear effect of the transactions on financial situation of the successor companies in the figures, particularly in the financial analysis indicators. By comparing the situations before and after the merger, it could be clearly assessed whether the implementation of the goal had been reached.[5]

Financial analysis comprehensively defines Karol Zalai as an "material which summarises and evaluates results of the company for the period analysed, identifies and quantifies factors that have determined the progress made and results achieved in the future, and prolongs that compresses everything into the draft measures the implementation of which should ensure achievement of business objectives."[6]

To assess the success of transactions, it is possible to use a wide range of financial performance indicators: absolute (indicators of gross profit, net profit, turnover, value added, and net cash flow) or relative (indicators of profitability, activity, liquidity, indebtedness, efficiency, and costs). In addition to traditional performance indicators, modern indicators can be applied. The most well-known is the indicator economic value added (known as EVA) which tracks so-called development over profit that remains in the hands of business owners. In the Slovak economic environment, in intercompany comparisons its modification known as EVA ZERO can be used.[7]

5 See KUBRIČANOVÁ, E. *Vplyv krízy na proces fúzií a akvizícií ako stratégie rozvoja podnikov v SR.* 1. vyd. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta podnikového manažmentu, 2015. 145 p.

6 See ZALAI, K. et al. *Finančno-ekonomická analýza podniku*. 8. preprac. a rozšír. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2013. 471 p. ISBN 978-80-89393-80-0.

7 See ŠRENKEL, Ľ. and M. SMORADA. EVA ZERO – skutočná relatívna EVA. *Finančný manažér*. 2014, roč. 14, č. 1, pp. 15-21. ISSN 1335-5813.

Results

To assess the success of transactions, we could apply a wide variety of indicators of financial analysis from the area of selected indicators of profitability which have a high predictive value in business performance indicators as well as indicators of synthesised liquidity, activity, and indebtedness. In addition to indicators of profitability, we focused on calculation and assessment of the development by indicators of activity, since the rate of use of company's property significantly affects its overall profitability and liquidity ratios because solvency is an important characteristic of an enterprise in relation to the business partner in charge of stability. Often is the alleged motive for implementation of mergers cost savings which is also one of sources of the synergy effect, so we decided to examine our sample of enterprises by analysing the development of indicators of costs.

In the literature, one of the key points of implementation of mergers and acquisitions create searches for new markets and struggles for strengthening positions in existing markets. Implementation of merger should lead to an increase in market power and should gain a better position in the market. Thanks to it, companies can quickly take advantage of the new market opportunities and increase the quantities produced, without building additional production capacities. Transposition of the existing establishment will ensure an immediate access to the local network of suppliers and customers as well as access to information and long experience in acting on the market.

Based on the development of percentage of firms surveyed in the market, we can conclude that implementation of mergers led to increased market shares in acquiring firms in eight from the fourteen analysed companies. In contrary, six companies reported decreased market shares in acquiring firms.

When analysing combined enterprises' work, we met with several problems which wasted our analysis. The primary problem we encountered at the outset was that in Slovakia there are available no statistics of completed mergers and acquisitions and that the access to financial data in the form of financial statements is difficult. Although in relation to the market there are available several public databases, they usually contain only selected data from financial statements in compressed forms.

Overall, we analysed the period of years 2008 – 2013 which means that in each of the relevant mergers we reviewed accounts for at least

two years before and two years after the implementation of transaction that we considered to be a sufficient period for expression of positive effects of transaction. We were aware of the fact that the number of companies included in our research represented only a small proportion of the total number of the Slovak firms that carried a merger. Our research, therefore, couldn't be generalised for all merged businesses; its results referred only to the sample of businesses investigated.[8]

The analysis results show that implementation of mergers led to increased profitability of transferee companies in only three of the fourteen analysed companies. In contrary, five companies reported decreased profitability and six companies were not able to clearly define direction in the development of analysed indicators after completing the implementation of merger.

Based on fully completed analysis, we can conclude that implementation of mergers led to increased efficiency in the use of assets in all three vertical mergers. In the case of horizontal mergers, two of the four successor firms effectively managed and used assets of the merging company and in two other cases we obtained ambiguous results. A negative impact of the implementation of merger on the activity of transferee companies was reflected in the conglomerate mergers – three of the four were pressed to a reduction in activity, suggesting that the transferee companies failed to effectively use assets of merging companies. Diversification of activities of enterprises led to a deterioration in use of their property and then to fall in their profitability.

Based on results obtained from our realised research, we can conclude that synergistic effect was even the case of horizontal and congeneric mergers where there was reached the greatest achievement of its premise. In financial terms, there were successful only 21 % of monitored transactions which confirms that it presents a very complex process that only a part of businesses successfully manages.

On the basis of developments in liquidity indicators of the surveyed businesses we can conclude that implementation of mergers led to an improvement in the ability to pay only by three of the fourteen analysed

[8] See *Register účtovných závierok* [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/simplesearch; *Cribis Univerzálny register* [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: https://www2.cribis.sk/Home.aspx; and Preveriť. In: *Bisnode* [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: http://www.bisnode.sk/produkty-riesenia/skupiny-rieseni/preverit/.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 165-173
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

companies. In the survey sample, enterprises were not experienced with a positive effect of merger to improve the solvency of transferee companies; quite the contrary, in the most cases there was identified deterioration in liquidity ratios. Reasons were either too low or too high levels of liquidity of merging companies.

Another important finding was that implementation of the three monitored vertical mergers led to increased efficiency in use of property. On the contrary, a negative impact of implementation of mergers on activities of transferee companies was reflected in conglomerate mergers – three of the four informed about reduction in activity. Diversification of activities of enterprises led to a deterioration in use of their property and then to fall in their profitability.

Results from analysis of indicators in the area of costs (total cost ratio, cost ratio, and economic) showed that construction of mergers led to a reduction in costs in only five enterprises surveyed. Material and energy intensity declined in the entire group of enterprises which significantly affected in both economic and costly terms. The above-mentioned group consisted of two horizontal mergers, two vertical mergers, and one congeneric merger. None of the four conglomerate mergers reported decrease in costs.

Discussion

Main field of our research focused on analysis of the impact of mergers on solvency of enterprises showed that implementation of mergers had a clear positive impact on improving the solvency of successor companies. On the contrary, in the most cases (in eight of the fourteen companies surveyed) liquidity ratios worsened. This was due to the strong impact of liquidity ratios of merging companies. An important finding was that none of the four conglomerate mergers reported decrease in costs, which was confirmed by the fact that where there was no overlapping, complementary or overlapping activities could arise synergistic effect which was reflected in reduced costs.

When examining the impact of horizontal mergers on the development of market shares in acquiring companies, we concluded that the survey sample enterprises expressed a clear positive impact on horizontal mergers in increasing market shares. Maintaining a higher market share in a long term period is not easy which was reflected in our sample of surveyed enterprises.

Realised research also confirmed that in cases where there was a merger of two profitable enterprises, profitability successor was rising after implementation of merger despite deteriorating conditions in the sector. In cases where the merging company recorded negative profitability in coming years, this negatively influenced the development of successor company. It follows that the process of evaluating the success of transactions is an essential part of their implementation and businesses in economic practice should not neglect it because in this way they can detect in advance weaknesses of transferee companies that in many cases can be removed or mitigated through early interventions.

Conclusions

Businesses that want to survive in a competitive environment must choose a strategy to achieve set objectives. One of such strategies is represented by mergers and acquisitions. Many businesses neglect them in the process of economic practice. The main reasons for this fact are the complexity, slowness and time preference, subjective opinions of managers on the percentage of transactions as well as on the official controls which refute misconceptions about the success of transactions executed. They would then face the harsh reality of their own failure. Ignoring the negative reality of a failed transaction is not a solution, problems will further increase in company and stepping up the management cannot continue to circumvent unnoticed problems, but this may be too late.

References

BREALEY, R. A., S. C. MYERS and F. ALLEN. *Teorie a praxe firemních financí*. 2. aktualiz. vyd. Brno: BizBooks, 2014. 1096 p. ISBN 978-80-265-0028-5.

Cribis Univerzálny register [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: https://www2.cribis.sk/Home.aspx.

GAUGHAN, P. A. *Mergers, Acquisitions, and Corporate Restructurings*. 5th ed. New York, NY: John Wiley & Sons, 2010. 671 p. ISBN 978-0-470-56196-6.

KUBRIČANOVÁ, E. *Vplyv krízy na proces fúzií a akvizícií ako stratégie rozvoja podnikov v SR*. 1. vyd. Bratislava: Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta podnikového manažmentu, 2015. 145 p.

LEVY, H. and M. SARNAT. *Kapitálové investice a finanční rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999. 920 p. ISBN 80-7169-504-1.

Preveriť. In: *Bisnode* [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: http://www.bisnode.sk/produkty-riesenia/skupiny-rieseni/preverit/.

Register účtovných závierok [online]. 2017 [cit. 2017-06-01]. Available at: http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/simplesearch.

SUDARSANAM, S. *Creating Value from Mergers and Acquisitions: The Challenges*. 2nd ed. Harlow: Financial Times Prentice Hall, 2010. 786 p. ISBN 978-0-273-71539-9.

ŠRENKEL, Ľ. and M. SMORADA. EVA ZERO – skutočná relatívna EVA. *Finančný manažér*. 2014, roč. 14, č. 1, pp. 15-21. ISSN 1335-5813.

ZALAI, K. et al. *Finančno-ekonomická analýza podniku*. 8. preprac. a rozšír. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2013. 471 p. ISBN 978-80-89393-80-0.

Prof. Dr. Ing. Anna Polednáková

Faculty of Business Management
University of Economics in Bratislava
Dolnozemská cesta 1
852 35 Bratislava
Slovak Republic
anna.polednakova@euba.sk

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 174-176
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic (Summarising Report on Project)[1]

Michal Maslen

Abstract: *Summarising report on project funded within the EEA/Norway Grants Scheme on the topic "Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic".*

Key Words: *Report; EEA/Norway Grants Scheme; Cultural and Natural Heritage; Legal Instruments; Preservation; University of Bergen; Norway; Trnava University in Trnava; Slovakia.*

JUDr. Michal Maslen, PhD., from the Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Department of Administrative Law, Environmental Law and Financial Law, Slovak Republic, has achieved funding within the EEA/Norway Grants Scheme on the topic *"Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic"*. The approved application of the project has been registered under formal No. *BFB-PA16-006*, under which it is being administrated in the scheme of EEA/Norway Grants.

The project has been led solely by JUDr. Michal Maslen, PhD., from the Trnava University in Trnava, Faculty of Law, Department of Administrative Law, Environmental Law and Financial Law, 23, Hornopotočná Street, 918 43 Trnava, Slovak Republic (hereinafter referred to as the "researcher"). During the project the researcher has visited the University of Bergen, Faculty of Law, in Norway (hereinafter referred to as the "inviting university") which has participated in the project as the inviting university and which has also hosted the research-study stay of the researcher from June 27th, 2017, till July 12th, 2017. The researcher was hosted by *prof. Sigrid Eskeland Schütz* who was representing the inviting university and who works at the inviting university as the member of the

[1] Project registered within the EEA/Norway Grants Scheme under formal No. BFB-PA16-006 on the topic *"Cultural and Natural Heritage – Legal Instruments of Its Preservation in the Slovak Republic"* was supported by the EEA Grants, Norway, and co-financed by the State Budget of the Slovak Republic.

Research Group for Administrative Law and the member of the *Research Group for Natural Resource Law, Environmental Law and Development Law*.

The inviting university has offered the researcher the access to its library and databases and it has also provided an office for the hosted researcher. During the above-mentioned period of time of the researcher's visit at the inviting university the researcher has studied the Norwegian sources of scientific research (methods of implementing legal instruments protecting the cultural and natural heritage) and compared them to the Slovak ones. The researcher has produced the outcome of the project in the form of the monograph on the topic of the project. The monograph will be accessible online as well as in the printed form in the libraries of the inviting university and the researcher's home university by the end of October 2017. The monograph will cover the Slovak legal status in the field of cultural and natural heritage protection and it will try to analyse possibilities for implementing the Norwegian methods preserving and protecting the objects of cultural and natural heritage, especially in the situations, when they possibly collide with interests of the economic uses of the property. This topic is crucial above all in the field of forestry and woods protection, because the Slovak Republic belongs to the group of three European countries which still have on their territories primeval forests and these objects of protection are also recognised by the United Nations within the system of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (hereinafter referred to as the "UNESCO") protection. Besides that the Slovak Republic disposes with several other objects of cultural heritage which either are or are not recognised by the UNESCO. The sole fact that the UNESCO system does not protect the cultural sight is not an obstacle of cultural protection of such object. These requirements often collide with ownership interests, financial and economic objectives of the human society. Therefore, the goal of finding a compromise between the cultural and natural heritage protection and the economic use of the environment creates a core problem of preserving parts of nature and human history which are unique.

Finally, the outcome of the project has been presented on the lecture (presentation) given by the researcher. The lecture has been realised at the beginning of September 2017 (September 6th and September 7th, 2017) at the traditional Czech-Slovak-Polish Environmental Law Conference. During his lecture the researcher has given framework information on his research that is on the topic of his project. The researcher has pre-

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 174-176
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

sented his knowledge on the Norwegian legislation in the field of law regulating the cultural and natural heritage preservation. The information on his project has also been published on websites of both faculties. Hopefully, the monograph and the outcomes of the project will help support the cultural and natural heritage protection in the Slovak Republic.

With financial support of

EEA Grants

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants

State Budget of the Slovak Republic

JUDr. Michal Maslen, PhD.

Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
michal.maslen@truni.sk

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 177-182
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Informácie pre autorov

Základné informácie

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA sa tematicky zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, zastúpeného predovšetkým odvetviami:

- dejiny práva;
- teória práva;
- rímske právo;
- cirkevné právo;
- ústavné právo;
- ľudské práva a základné slobody;
- medzinárodné právo;
- európske právo;
- občianske právo;
- hospodárske právo a obchodné právo;
- pracovné právo;
- právo sociálneho zabezpečenia;
- správne právo;
- právo životného prostredia;
- finančné právo;
- právo duševného vlastníctva;
- trestné právo a kriminológia,

prelínajúce sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín v najširšom zmysle, ku ktorým patria najmä:

- medzinárodné vzťahy;
- verejná politika;
- verejná správa;
- psychológia;
- sociológia;
- demografia;
- manažment a marketing;
- medzinárodné ekonomické vzťahy;
- svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe:

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 177-182
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

- samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií *minimálny rozsah tvorí 10 normostrán prislúchajúcich na jednu štúdiu, maximálny rozsah je neobmedzený*;
- esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou či dianím *minimálny rozsah tvorí 5 normostrán prislúchajúcich na jednu esej, maximálny rozsah je neobmedzený*;
- recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu *minimálny rozsah tvoria 3 normostrany prislúchajúce na jednu recenziu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie obrázku prednej obálky recenzovanej publikácie v dostatočnej veľkosti*;
- informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu *minimálny rozsah tvoria 2 normostrany prislúchajúce na jednu informáciu alebo správu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie fotodokumentačných alebo iných obrázkových podkladov sprievodného charakteru v dostatočnej veľkosti*.

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA vychádza v elektronickej online podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch:

- 31. marec – jarná edícia;
- 30. jún – letná edícia;
- 30. september – jesenná edícia;
- 31. december – zimná edícia.

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA predkladajú.

Časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA prijíma a publikuje príspevky v jazykoch:

- slovenčina;
- čeština;
- angličtina;
- nemčina;
- ruština;
- francúzština;
- španielčina;
- poľština;
- srbčina;
- slovinčina;

- čínština;
- japončina;
- perzština – daríjčina;
- po vzájomnej dohode podľa aktuálnych možností redakcie aj v iných svetových jazykoch.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA nesú:

- odborní garanti zodpovedajúci v rámci redakčnej rady časopisu za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov;
- hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov;
- výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch;
- jazykoví garanti v rámci redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávaní jazykoví odborníci vo vzťahu ku gramaticko-štylistickým požiadavkám a jazykovej čistote príspevkov.

Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA sa uskutočňuje na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaisťovaného členmi redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávanými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmernením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Publikácia príspevkov

Publikácia príspevkov v časopise SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorský honorár. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 177-182
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov".

Uprednostňovanie cudzích jazykov v príspevkoch je vítané.

Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje zásadne v dvojjazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako aj samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na oficiálnej internetovej stránke časopisu http://sei.iuridica.truni.sk.

Štruktúra príspevku

Názov príspevku v pôvodnom jazyku:

- prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v pôvodnom jazyku;

Title of Contribution in English:

- prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v anglickom jazyku
  nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Autor príspevku:

- prosíme uviesť meno, priezvisko a všetky tituly a hodnosti autora;

Abstract in English:

- prosíme uviesť abstrakt v anglickom jazyku, cca 10 riadkov
  nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Key Words in English:

- prosíme uviesť kľúčové slová v anglickom jazyku, cca 10 výrazov
  nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Abstrakt v pôvodnom jazyku:

- prosíme uviesť abstrakt v pôvodnom jazyku, cca 10 riadkov;

Kľúčové slová v pôvodnom jazyku:

- prosíme uviesť kľúčové slová v pôvodnom jazyku, cca 10 výrazov;

Text príspevku:

- prosíme uviesť v štruktúre úvod, jadro, záver; v členení na kapitoly, prípadne podkapitoly; príspevok môže obsahovať tabuľky, grafy, schémy, obrázky a podobne, je však nevyhnutné uviesť ich prameň so všetkými povinnými bibliografickými údajmi v plnom rozsahu; poznámky a odkazy na literatúru prosíme uvádzať v poznámke pod čiarou podľa platnej bibliografickej normy
  Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby všetka použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Literatúra:

- prosíme uviesť zoznam použitej literatúry podľa platnej bibliografickej normy (ISO 690)
  Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Kontakt na autora:

- prosíme dodržať nižšie uvedenú vzorovú štruktúru informácie o kontakte na autora príspevku:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
jana.koprlova@gmail.com

Texty príspevkov je možné prijímať výhradne v elektronickej podobe vo formáte dokumentu textového editora MS Word. V textoch príspevkoch odporúčame použiť štandardizované typy a veľkosti písma, riadkovania, ako aj formátovania textu.

Texty príspevkov zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 177-182
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Vaše otázky v prípade nejasností či potreby poskytnutia dodatočných informácií zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Tešíme sa na Váš príspevok!

S úctou,

redakcia SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 183-188
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Information for Authors

Basic Information

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, represented first of all by following branches of law:

- legal history;
- theory of law;
- roman law;
- canon law;
- constitutional law;
- human rights & fundamental freedoms;
- international law;
- European law;
- civil law;
- economic law & trade law;
- labour law;
- social security law;
- administrative law;
- environmental law;
- financial law;
- intellectual property law;
- criminal law and criminology,

connected to the key areas of social science disciplines in the broadest understanding, those represent above all:

- international relations;
- public policy;
- public administration;
- psychology;
- sociology;
- demography;
- management and marketing;
- international economic relations;
- world economy, transnational economies and national economies.

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA offers a platform for publication of contributions in the form of:

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 183-188
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

- separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles
  the expected minimum extent related to one study covers 10 standard pages, the maximum extent is not limited;
- essays on current social topics or events
  the expected minimum extent related to one essay covers 5 standard pages, the maximum extent is not limited;
- reviews on publications related to the main orientation of the journal
  the expected minimum extent related to one review covers 3 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also the front cover picture of the reviewed publication in the sufficient largeness;
- information as well as reports connected with the inherent mission of the journal
  the expected minimum extent related to one information or report covers 2 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also photo documents or other picture material of accompanying character in the sufficient largeness.

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on:

- March 31st – spring edition;
- June 30th – summer edition;
- September 30th – autumn edition;
- December 31st – winter edition.

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA.

The journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA accepts and publishes contributions in languages:

- Slovak language;
- Czech language;
- English language;
- German language;
- Russian language;
- French language;
- Spanish language;
- Polish language;

- Serbian language;
- Slovenian language;
- Chinese language;
- Japanese language;
- Persian language Dari;
- by mutual agreement in relation to current possibilities of the editorial office also in other world languages.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA have:

- special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions;
- editor in chief in relation to the formal aspects of contributions;
- executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions;
- language supervisors within the journal's editorial board and in well-founded cases also recognized language experts in relation to the grammar and stylistic requirements and linguistic purity of contributions.

Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized by members of journal's editorial board and in well-founded cases also by recognized experts working in corresponding areas.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 183-188
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Publication of Contributions

Publication of contributions in the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Favouring the foreign languages in contributions is welcome.

Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors' contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal's official website: http://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/.

Structure of Contribution

Title of Contribution in Original Language:

- please specify title, eventually subtitle of contribution in original language;

Title of Contribution in English:

- please specify title, eventually subtitle of contribution in English
  not required in the case of English as the language of the original;

Author of Contribution:

- please specify author's given name, surname and all academic degrees;

Abstract in English:

- please specify abstract in English, circa 10 rows
  not required in the case of English as the language of the original;

Key Words in English:

- please specify key words in English, circa 10 words
  not required in the case of English as the language of the original;

Abstract in Original Language:

- please specify abstract in original language, circa 10 rows;

Key Words in Original Language:

- please specify key words in original language, circa 10 words;

Text of Contribution:

- please specify in following structure: introduction, main text, conclusions; text broken down into chapters, eventually subchapters; the contribution may include sheets, charts, figures, pictures, etc., but it is necessary to indicate their sources with all obligatory bibliographic details in the full extent; notes and references to literature, please, specify in the footnote according to current bibliographic standards
  Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Literature:

- please specify a complete bibliography of all sources according to current bibliographic standards (ISO 690)
  Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Author's Contact:

- please follow the below mentioned model structure of contact information on the author of contribution:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 183-188
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

Contribution manuscripts can be accepted only in electronic version in the format of the text editor MS Word document. Applying the standardized types and font sizes, line spacing as well as text formatting in the contribution manuscripts is highly recommended.

Your contribution manuscripts send, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

In the case of any uncertainty or necessity of providing additional information send your questions, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

We are looking forward to your contribution!

Yours faithfully,

Team SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 189-192
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Etický kódex

Článok I. Všeobecné ustanovenia

Medzinárodný internetový vedecký časopis SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA (ďalej len „časopis“) vydáva Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, prelínajúcimi sa s ťažiskovými oblasťami spoločensko-vedných disciplín. Redakcia časopisu sídli v priestoroch Právnickej fakulty na Kollárovej ulici č. 10 v Trnave.

Časopis má charakter vedeckého recenzovaného časopisu, ktorý vychádza v on-line elektronickej podobe pravidelne štyrikrát ročne na oficiálnej webovej stránke časopisu http://sei.iuridica.truni.sk. Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje v dvojjazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako i samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na webovej stránke časopisu.

Časopis ponúka podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok problematiky dejín práva, teórie práva, rímskeho práva, cirkevného práva, ústavného práva; ľudských práv a základných slobôd, medzinárodného práva, európskeho práva, občianskeho práva, hospodárskeho práva a obchodného práva, pracovného práva, práva sociálneho zabezpečenia, správneho práva, práva životného prostredia; finančného práva, práva duševného vlastníctva, trestného práva a kriminológie, v kontexte ich najširších interdisciplinárnych interferencií na úrovni spoločensko-vedných oblastí, ku ktorým patria najmä medzinárodné vzťahy, verejná politika, verejná správa, psychológia, sociológia, demografia, manažment a marketing, medzinárodné ekonomické vzťahy, ako aj svetová ekonomika, nadnárodné ekonomiky a národné ekonomiky.

Webová stránka časopisu ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súbežne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre slabozrakých čitateľov paralelne v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 189-192
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Článok II. Zodpovednosť a publikácia príspevkov

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise predkladajú. Autori príspevkov vedecky či pedagogicky pôsobia v zodpovedajúcich oblastiach zamerania časopisu a majú ukončené zodpovedajúce akademické vzdelanie na úrovni minimálne druhého stupňa vysokoškolského štúdia.

V súlade s vyššie uvedeným ustanovením sa automaticky so zodpovedajúcim odôvodnením zamietajú príspevky už preukázateľne publikované, ako aj príspevky, ktoré napĺňajú skutkovú podstatu plagiátu či neoprávneného, respektíve nezákonného zásahu do autorského práva podľa autorského zákona v platnom znení.

Informácie pre autorov zverejnené na webovej stránke časopisu sú záväzné. Uprednostňovanie cudzích jazykov v príspevkoch je vítané.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise nesú odborní garanti z radov členov redakčnej rady a redakčného okruhu časopisu zodpovedajúci za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov, hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov, výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch, jazykoví garanti v rámci redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávaní jazykoví odborníci vo vzťahu ku gramaticko-štylistickým požiadavkám a jazykovej čistote príspevkov.

Publikácia príspevkov v časopise sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorský honorár. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Článok III. Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaisťovaného členmi redakčnej rady časopisu a v odôvodnených prípadoch tiež uznávanými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmernením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Príspevky sa so zodpovedajúcim písomným odôvodnením automaticky zamietajú v prípadoch, pokiaľ:

- autor príspevku preukázateľne nemá ukončené úplné vysokoškolské vzdelanie, t.j. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa;
- príspevok preukázateľne nezodpovedá minimálnym štandardom a štandardným kritériám vedeckej etiky, ktoré sa kladú a sú všeobecne vedeckou verejnosťou a vedeckou obcou uznávané vo vzťahu k príspevkom danej kategórie (štúdie, eseje, recenzie publikácií, informácie alebo správy), či už z hľadiska rozsahu, náplne, metodologických východísk, použitej metodológie, a podobne, ako aj z hľadiska správneho, úplného a vedecky korektného uvádzania všetkých použitých bibliografických odkazov.

Článok IV. Vyhlásenie o pristúpení ku kódexom a zásadám publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku

Časopis v plnej miere uplatňuje a dodržiava kódexy a zásady publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku (Committee on Publication Ethics COPE) zverejnené na webovej stránke Komisie pre publikačnú etiku http://publicationethics.org/. Uvedené zásady a pravidlá publikačnej etiky sú záväzné pre autorov príspevkov, redakčnú radu časopisu, redaktorov a redakciu časopisu, recenzentov príspevkov, ako aj vydavateľa časopisu.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, ročník V., číslo 3, s. 189-192
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Článok V. Nezávislosť a nestrannosť

Časopis je nezávislým a nestranným medzinárodným vedeckým internetovým periodikom.

Článok VI. Rozhodný právny poriadok

Časopis a všetky s ním súvisiace právne skutočnosti a právne úkony sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Trnava 31. december 2013

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 193-196
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Code of Ethics

Article I. General Provisions

International scientific online journal SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA (hereinafter only "journal") is published by the Faculty of Law at Trnava University in Trnava, and it thematically focuses on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels connected to the key areas of social science disciplines. The journal's editorial office resides in premises of the Faculty of Law in Kollárova Street No. 10 in Trnava, Slovakia.

The journal has the nature of a scientific peer-reviewed journal, which is issued in an electronic on-line version regularly four times a year on the official website of the journal http://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/. Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors' contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal's official website.

The journal provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues in questions of legal history, theory of law, roman law, canon law, constitutional law, human rights & fundamental freedoms, international law, European law, civil law, economic law & trade law, labour law, social security law, administrative law, environmental law, financial law, intellectual property law, criminal law and criminology, in context of their broadest interdisciplinary interference with areas of social science disciplines, those represent above all international relations, public policy, public administration, psychology, sociology, demography, management and marketing, international economic relations as well as world economy, transnational economies and national economies.

The website of the journal offers the reading public contributions in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface, both parallel in the Slovak, English as well as German languages. In all those languages the journal's editorial office provides also feedback communication.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 193-196
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Article II. Responsibility and Publication of Contributions

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal. Contributors are scientifically or pedagogically engaged in areas corresponding with the main orientation of the journal and they have completed adequate academic qualification, at least the second degree of academic education.

In accordance with the foregoing provision shall be automatically with the adequate justification rejected contributions those have been provably already published as well as contributions those constitute the merits of plagiarism or of unauthorized, respectively illegal interference with the copyright under the protection of the Copyright Act in force.

Information for authors published on the journal's website is binding. Favouring the foreign languages in contributions is welcome.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal have special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions, editor in chief in relation to the formal aspects of contributions, executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions, language supervisors within the journal's editorial board and in well-founded cases also recognized language experts in relation to the grammar and stylistic requirements and linguistic purity of contributions.

Publication of contributions in the journal is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Article III. Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by members of journal's editorial board and in well-founded cases also by recognized experts working in corresponding areas.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Contributions will be with adequate written justification automatically rejected in cases, if:

- the contributor hasn't provably completed the entire university education, i.e. the academic qualification of the second degree;
- contribution provably doesn't comply with the minimum standards and standard criteria of scientific ethics, which are imposed and generally respected by the scientific public and scientific community in relation to contributions of the given category (studies, essays, reviews on publications, information or reports), whether in terms of extent, content, methodological assumptions, applied methodology and similarly, or in terms of a proper, complete and scientifically correct indicating all the bibliographic references.

Article IV. Declaration of Accession to Codes and Principles of Publication Ethics of the Committee on Publication Ethics

The journal fully exercises and observes codes and principles of publication ethics of the Committee on Publication Ethics COPE published on the website of the Committee on Publication Ethics http://publicationethics.org/. Listed principles and guidelines of publication ethics are binding for contributors, journal's editorial board, journal's editors and editorial office, contribution reviewers as well as journal's publisher.

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA
2017, Volume V., Issue 3, Pages 193-196
http://sei.iuridica.truni.sk
ISSN 1339-5467

Article V. Independence and Impartiality

The journal is an independent and impartial international scientific online journal.

Article VI. Determining Law

The journal and all the related legal facts and legal actions are governed by the law of the Slovak Republic.

Trnava, Slovakia, December 31st, 2013

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný internetový vedecký časopis zameraný na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach	**International Scientific Online Journal for the Study of Legal Issues in the Interdisciplinary Context**
Vydáva: Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika	Issued by: Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic
Vychádza štvrťročne	Issued Quarterly
2017, ročník V.	2017, Volume V.
URL časopisu: http://sei.iuridica.truni.sk	Journal's URL: http://sei.iuridica.truni.sk
Poštová adresa redakcie: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovenská republika	Editorial Office Postal Address: Kollárova 10 917 01 Trnava Slovak Republic
E-mailová adresa redakcie: sei.journal@gmail.com	Editorial Office E-mail Address: sei.journal@gmail.com
Hlavný redaktor: Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.	Editor in Chief: Doc. JUDr. Miloš Lacko, PhD.
Výkonný redaktor: Ing. Jana Koprlová, PhD.	Executive Editor: Ing. Jana Koprlová, PhD.
© Právnická fakulta Trnavská univerzita v Trnave Slovenská republika	© Faculty of Law Trnava University in Trnava Slovak Republic

ISSN 1339-5467